

Sannina Sjöberg, Karita Mård-Miettinen,  
Annika Peltoniemi & Kristiina Skinnari

---

# KIELIKYLPY

## SUOMEN KUNNISSA 2017

Selvitys kotimaisten kielten kielikylvyn  
tilanteesta varhaiskasvatuksessa,  
esiopetuksessa ja perusopetuksessa

KIELIKYLPY

SPRÅKBAD

GIELLALÁVGUN  
KIELÂLÁVGUM  
ĶIÖLL-LAAUG

Kansi: Ville Korkiakangas

Julkaisun pysyvä linkki: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7370-4>

URN:ISBN:978-951-39-7370-4

ISBN 978-951-39-7370-4 (PDF)

Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä 2018

## ESIPUHE

Tämä selvitys virisi tarpeesta kartoittaa kotimaisten kielten kielikylyyn tilannetta ja tulevaisuuden suunnitelmia varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa Suomen kunnissa Kansalliskielistrategian toimintasuunnitelman (2017) pohjalta. Tällä selvityksellä täydennetään aiemman selvityksen (Kangasvieri ym. 2012) tietoja.

Valtakunnallinen kuntatason selvitys, joka tehtiin yhteistyössä muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen toiminnan selvityksen (Peltoniemi ym. 2018) kanssa, vaati toteutuakseen monen henkilön työpanoksen. Ensinnäkin haluamme kiittää opetusneuvos Minna Polvista opetus- ja kulttuuriministeriöstä erinomaisesta toimeksiantajan ohjeistuksesta ja yhteistyöstä. Kiitämme myös Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen johtajaa Taina Saarista neuvoista ja tuesta. Yhteistyöstä Åbo Akademin kanssa kiitokset professori Fritjof Sahlströmille, aineiston keruuseen osallistuneelle tutkimusavustaja Susanna Lindholmille sekä raportin kommentoijalle projektitutkija Katri Hansellille.

Tutkimusavustaja Jere Jaatisen panos sähköisen kyselyn laatimisessa sekä projektitutkija Tuija Hirvosen tilastollinen asiantuntijuus olivat selvityksen teossa välttämättömiä, suuret kiitokset heille. Kiitos myös Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksen informaatikko Matti Lassilan merkittävästä avusta raportin karttojen laadinnassa. Kiitokset ansaitsevat myös tutkimusavustaja Sara Sjöblom, joka avusti kuntien yhteystietojen hankkimisessa sekä tarkkaavaiset kommentoijat, projektitutkija Erja Kyckling ja yliopistotutkija Heidi Vaarala Kielikoulutuspolitiikan verkostosta.

Suuri kiitos kaikille kyselyyn vastanneille kuntien virkamiehille. Kiitos opettajankoulutuksen asiantuntijoille, joita saimme haastatella. Erityisen lämpimin kiitoksin haluamme muistaa haastatteluihin osallistuneita varhaiskasvattajia, varhaiskasvatusjohtajia, opettajia, rehtoreita, sosiaali- ja opetushallinnon virkamiehiä, vanhempia sekä oppilaita tapauskunnissa.

Jyväskylässä 31.1.2018

Sannina Sjöberg, Karita Mård-Miettinen, Annika Peltoniemi ja Kristiina Skinnari

# SISÄLLYS

ESIPUHE

SISÄLLYS

KUVIOT JA TAULUKOT

1	JOHDANTO.....	7
1.1	Tavoitteet ja tutkimuskysymykset .....	8
1.2	Selvityksen toteutus.....	9
1.2.1	Kuntakysely .....	9
1.2.2	Haastattelut tapauskunnissa .....	11
1.2.3	Dokumenttiaineisto .....	13
1.2.4	Opettajankoulutuksen asiantuntijahaastattelut.....	13
1.3	Selvityksen toteutuksen arviointia .....	13
2	SELVITYKSEN TAUSTAA .....	15
2.1	Kielikylvyn määrittelyä.....	15
2.2	Aikaisemmat selvitykset kielikylpytoiminnasta ja sen laajuudesta Suomessa.....	16
2.3	Kansalliset toimet kotimaisten kielten kielikylvyn tukemiseksi....	18
2.4	Kielikylpytoimintaa ohjaavat dokumentit .....	21
2.4.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet .....	21
2.4.2	Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet .....	22
2.4.3	Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet .....	22
2.4.4	Paikalliset ohjausdokumentit .....	24
3	KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYN JA MUUN KAKSIKIELISEN VARHAISKASVATUKSEN JA ESI- JA PERUSOPETUKSEN TARJONNAN KOKONAISTILANNE SUOMESSA.....	26
4	KIELIKYLPYOPETTAJIEN KELPOISUUSVAATIMUKSET JA OPETTAJANKOULUTUKSEN TARJONTA .....	30
4.1	Opettajien kelpoisuusvaatimukset .....	30
4.2	Kielikylpyopettajien perustutkintokoulutus .....	31
4.2.1	Koulutukset, joiden sisäänotto on päättynyt .....	32
4.2.2	Käynnissä olevat ja alkavat koulutukset .....	33
4.3	Kielikylpyopettajien täydennyskoulutus .....	35
5	KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYN NYKYTILANNE SUOMESSA.....	36
5.1	Kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta .....	36
5.2	Kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan suhde....	40
5.3	Kielikylpytoiminnan kuvaus.....	42
5.4	Kielikylvyn jatkumot.....	43

5.5	Kielikylvyn oppilaaksiotto .....	44
5.6	Toimintaa ohjaavat, tukevat ja vaikeuttavat seikat.....	47
5.6.1	Kielikylvyn keskeiset toimijat ja perustelut toiminnan järjestämiselle .....	47
5.6.2	Aktiiviset toimijat ja toimintaa edistävät tahot.....	48
5.6.3	Kielikylvyn opetussuunnitelmatyö tapauskunnissa .....	49
5.6.4	Valtionavustuksen vaikutus kielikylpytoiminnan järjestämiseen .....	49
5.6.5	Kielikylpytoiminnan järjestämisen haasteet.....	52
5.7	Opettajien rekrytointi ja koulutustarpeet.....	53
5.7.1	Kielikylpyopettajien rekrytointi.....	53
5.7.2	Täydennyskoulutuksen tarpeet .....	55
6	KUNTIEN TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT .....	57
6.1	Kielikylpyä tarjoavien kuntien suunnitelmat .....	57
6.2	Suunnitelmat kunnissa, jossa ei tällä hetkellä tarjota kielikylpyä....	58
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET .....	61
8	KEHITTÄMISEHDOTUKSET .....	69
	LÄHTEET .....	75
	LIITTEET.....	79
	Liite 1. Kysely kotimaisten kielten kielikylvyn ja muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisestä kunnassa .....	79
	Liite 2. Tapauskuntahaastattelujen kysymykset.....	103
	Liite 3. Opettajankoulutuksen haastattelukysymykset .....	106

## KUVIOT

KUVIO 1	Kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/ tai opetusta tarjoavien kuntien maantieteellinen levinneisyys Suomessa kyselyvastausten ja kuntien verkkosivujen mukaan. ....	28
KUVIO 2	Kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen maantieteellinen levinneisyys. ....	39
KUVIO 3	Kielikylpytoiminnan kysynnän muutos kunnissa viimeisen viiden vuoden aikana. ....	40
KUVIO 4	Kielikylpytoiminnan tarjonnan muutos kunnissa viimeisen viiden vuoden aikana. ....	41
KUVIO 5	Opetussuunnitelman soveltaminen kielikylpytoiminnassa. ....	42
KUVIO 6	Kielikylpytoiminnan tarjonnan kasvua tulevaisuudessa arvioivien kuntien (n=178) maantieteellinen levinneisyys. ...	59

## TAULUKOT

TAULUKKO 1	Vastanneet kunnat eriteltynä kielisuhteen mukaan. ....	11
TAULUKKO 2	Yhteenveto haastatteluaineistosta. ....	12
TAULUKKO 3	Kaksikielistä toimintaa tarjoavien kuntien määrä Suomessa kyselyvastausten ja kuntien verkkosivujen mukaan. ....	27
TAULUKKO 4	Kielikylpy-yksiköiden määrä ja kielikylpytoiminnan kieli kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoavissa kunnissa kuntakyselyn, kuntien verkkosivujen ja Svenskskola.fi-portaalin mukaan. ....	37
TAULUKKO 5	Oppilaaksioton kriteerit kotimaisten kielten kielikylvyssä (n=15 kuntaa). ....	45
TAULUKKO 6	Kotimaisten kielten kielikylpyä varten valtionapua saaneet kunnat (hakemuksessa mainittu "kielikylpy"). ....	50
TAULUKKO 7	Rekrytointikriteerien tärkeys varhaiskasvatuksen (n=13), esiopetuksen (n=11) ja perusopetuksen alakoulun (n=12) ja yläkoulun (n=11) kielikylpyopetuksessa. ....	54
TAULUKKO 8	Kuntien ennakoinnit kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan kehityksestä kunnissa, jotka tarjoavat kielikylpyä (n=15). ....	57
TAULUKKO 9	Kuntien ennakoinnit kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan kehityksestä kunnissa, jotka eivät tarjoa kielikylpyä (n=178). ....	59

# 1 JOHDANTO

Tässä selvityksessä kartoitetaan Suomen kuntien kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen tilaa ja tulevaisuuden suunnitelmia varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Kielikylpyopetuksen tilannetta tarkastellaan kuntatasolla kysynnän, tarjonnan ja opettajankoulutuksen näkökulmasta. Tämän selvityksen ulkopuolelle jää muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen toiminnan ja opetuksen tarkastelu, jota on selvitetty toisessa selvityksessä (Peltoniemi, Skinnari, Sjöberg & Mård-Miettinen 2018).

Valtioneuvoston ensimmäisessä kansalliskielistrategiassa (2012) asetettiin tavoitteita kotimaisten kielten taidon edistämiseksi. Keinona tavoitteiden saavuttamiseksi esitettiin kielikylpyopetuksen laajentamista ja kehittämistä tietyin toimenpitein, joilla turvataan riittävän ja korkeatasoisen kielikylpyopetuksen edellytykset. Toimenpiteiksi ehdotettiin muun muassa pätevän henkilökunnan saatavuuden takaamista, opetussuunnitelman perusteiden laatimista kielikylpylle ja panostamista kielikylvystä tiedottamiseen kunnille ja vanhemmille. Kansalliskielistrategian väliraportissa (2015) todetaan, että kielikylpyopetuksen edellytysten turvaamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin esimerkiksi kielikylvyn opettajankoulutuksen ja opetussuunnitelman perusteiden osalta. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille on myös vuosina 2015–2016 myönnetty valtionavustusta kielikylpytoiminnan ja muun kaksikielisen toiminnan laajentamiseen. Vastaavaa valtionavustusta on myönnetty myös vuonna 2017.

Kansalliskielistrategian toimintasuunnitelman (2017) mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön tulee selvittää, miten kielikylpyopetuksen kehittämistoimet ovat vaikuttaneet kielikylvyn tilanteeseen. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos ja Soveltavan kielentutkimuksen keskus toteuttivat selvityksen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella yhteistyössä Åbo Akademin kasvatustieteiden ja hyvinvointialojen tiedekunnan kanssa 12.6.2017–31.1.2018. Kielikylvyn ja muun kaksikielisen opetuksen tilaa selvitettiin kaikille Suomen kunnille lähetetyllä sähköisellä kyselylomakkeella. Kunnat arvioivat itse nykyistä ja tulevaisuuden tilannettaan. Kyselyaineiston lisäksi tarkempaan tarkasteluun valittiin viisi tapauskuntaa, joissa haastateltiin varhaiskasvattajia, opettajia, oppilaita, vanhempia sekä kasvatuksen ja koulutuksen virkamiehiä. Tarkoituksena oli

syventää ymmärrystä kielikylvyn varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen konteksteista ja tuoda esille eri toimijoiden näkökulmia. Myös opettajankoulutusta tarjoavia korkeakouluja lähestyttiin puhelimitse lyhyellä kyselyllä kielikylvyn ja muun kaksikielisen opetuksen opettajankoulutuksesta. Lisäksi tilannetta tarkasteltiin aiemman kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen selvityksen (Kangasvieri, Miettinen, Palviainen, Saarinen & Ala-Vähälä 2012) ja asian tuntijoiden kuulemisten avulla.

## 1.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Suomessa on järjestetty kielikylpyopetusta 30 vuoden ajan. Suomalainen kielikylpy sai alkunsa Vaasassa 1980-luvulla ja on sen jälkeen levinnyt eri puolille maata (Bergroth 2015: 25–26). Kielikylpy on opetusohjelma, jossa kielikylpykieli on samanaikaisesti oppimisen kohde ja sen väline. Kielikylpyopettaja puhuu ainoastaan kielikylpykieltä oppilaille, mutta hän ymmärtää myös oppilaiden äidinkieltä. Suomessa toteutettava kielikylpy on varhaista täydellistä kielikylpyä, joka alkaa, kun lapset ovat 3–6-vuotiaita; kielikylpykielisen opetuksen osuus on alussa suuri (90–100 %) ja se laskee ohjelman edetessä. (Bergroth 2015: 1–4.) Tällä hetkellä kotimaisten kielten kielikylpyopetusta tarjotaan 23 kunnassa vaihtelevasti joko jatkumona varhaiskasvatuksesta yläkouluun tai jollain yksittäisellä koulutusasteella (ks. luku 5.1).

Kielikylvyn kokonaistilanteen hahmottamisessa haasteellista on kielikylpykäsitteen hajanaisuus, mikä tuli esiin jo ensimmäisessä valtakunnallisessa kielikylpykartoituksessa 1990-luvulla (Buss & Mård 1999) ja edelleen vuonna 2011 tehdyssä selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012). Hajanaisuutta aiheuttaa muun muassa se, että opetuksen järjestäjä voi valita, käyttääkö tarjoamastaan kaksikielisestä opetuksesta kielikylpy-nimikettä vai jotakin muuta. Nimikkeen käyttäminen ei ole sidoksissa toiminnan toteutusmuotoon.

Tutkimuskirjallisuudesta löytyy kielikylvylle hyvinkin tarkkoja määritelmiä, ja myös uusissa varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelmien perusteissa (VASU 2016: 49, ESIOPS 2014: 40, POPS 2014: 91) määritellään aiempia perusteita tarkemmin, mitä kielikylvyllä tarkoitetaan. Kielikylpy määritellään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa seuraavasti:

varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksessa alkava ja perusopetuksen loppuun kestävä ohjelma, jossa osa toiminnasta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielillä ja vähintään 50 % toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä (POPS 2014: 91).

Tätä määritelmää on käytetty myös tämän selvityksen aineistoa kerätessä. Tässä selvityksessä tarkastellaan siis kotimaisten kielten eli suomen, ruotsin ja saamen kielen kielikylpyä. Kaikilla muilla kielillä annettava opetus nähdään uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (VASU 2016: 49, ESIOPS 2014: 40–41, POPS 2014: 92) muuna kaksikielisenä opetuksena, josta raportoidaan Peltoniemen, Skinnarin, Sjöbergin ja Mård-Miettisen (2018) selvityksessä.



Tämän selvityksen tavoitteena on kartoittaa kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen tilaa kuntatasolla. Tilannetta tarkastellaan sekä kysynnän että tarjonnan kannalta. Toisena selvityksen tavoitteena on kartoittaa kielikylpyopetuksen opettajankoulutusta. Kolmantena tavoitteena on nostaa esille kielikylpykoulutuksen esteitä ja kehittämismahdollisuuksia. Tämä selvitys täydentää ja päivittää aiemman selvityksen (Kangasvieri ym. 2012) antamaa kokonaiskuvaa.

Selvityksessä pyritään vastaamaan seuraaviin keskeisiin kielikylpytoiminnan ja sen opettajankoulutukseen liittyviin kysymyksiin:

- Minkä verran ja missä päin Suomea kielikylpytoimintaa järjestetään?
- Onko kunnilla aikeita lisätä tai vähentää kielikylvyn tarjontaa tai mahdollisesti aloittaa kielikylpy kunnassa lähitulevaisuudessa?
- Mitkä tekijät ohjaavat, tukevat ja estävät kielikylvyn tarjontaa, kysyntää ja saavutettavuutta paikallisella tasolla?
- Mitkä ovat kielikylvyn oppilaaksioton ja pääsyn kriteerit?
- Onko kunnilla riittävästi pätevää kielikylpyopetusta antavaa henkilöstöä, ja onko täydennyskoulutukselle tarvetta?
- Millaista kielikylpyopetuksen opettajankoulutusta Suomessa on tarjolla, ja minkä verran koulutuksesta on valmistunut kielikylpyopetusta antavia opettajia?
- Millaiselta kielikylpyopetusta antavien opettajien koulutustarve näyttää tulevaisuudessa?
- Miten varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteita sovelletaan paikallisesti kunnissa?

## 1.2 Selvityksen toteutus

Selvitys pohjautuu Suomen kunnille (311 kuntaa) lähetettyyn kyselyyn, viidessä kunnassa toteutettuihin haastatteluihin, aikaisempaan kielikylpyselvitykseen (Kangasvieri ym. 2012) ja opettajakoulutuksen asiantuntijahaastatteluihin. Lisäksi selvityksessä on käytetty aineistona kuntien opetussuunnitelmia sekä lukuisia verkkosivustoja.

### 1.2.1 Kuntakysely

Suomen jokaiseen kuntaan (311 kuntaa), Ahvenanmaan kunnat mukaan lukien, lähetettiin 15.8.2017 strukturoitu Webropol-kysely, johon kunnat saivat vastata sähköisesti (Liite 1). Kyselyllä kartoitettiin kuntien nykytilannetta sekä kielikylpyopetuksen ja muun kaksikielisen opetuksen tulevaisuuden suunnitelmia. Vastausaikaa oli aluksi 2,5 viikkoa, mutta vastaajien pyynnöstä sitä pidennettiin 4 viikkoon. Kysymysten asettelussa ja kyselyn rakentamisessa otettiin erikseen huomioon

- kunnat, joissa tarjotaan vain kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa;

- kunnat, joissa tarjotaan vain muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa;
- kunnat, joissa tarjotaan vain kielirikasteista toimintaa;
- kunnat, joissa tarjotaan kahta tai kaikkia näistä opetusmuodoista;
- ja kunnat, joissa ei tarjota mitään näistä opetusmuodoista.

Kysely lähetettiin sekä ruotsin- että suomenkieliseen varhaiskasvatus- ja opetus-toimeen, jos kunnassa oli molemmat. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi ja/tai ruotsiksi. Kyselyllä kartoitettiin tilannetta varhaiskasvatuksessa, esiopetuk-sessa ja perusopetuksessa, ja tästä johtuen se lähetettiin kunnassa 1–4 henkilölle riippuen kunnan varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen rakenteesta. Koska kaksikielisten kuntien on järjestettävä päivähoitoa molemmilla kielillä (L 36/1973 14 a §) ja kunta, jossa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita on velvollinen järjestämään esi- ja perusopetusta erikseen kummallekin kieliryhmälle (L 628/1998 4 §), kysely lähetettiin sekä suomen- että ruotsinkieliseen varhaiskasva-tus- ja opetustoimeen, jos kunnassa oli molemmat. Suurimmassa osassa kunnista kyselyn sai kaksi henkilöä, joista toinen vastasi varhaiskasvatuksesta ja esiopetuk-sesta ja toinen perusopetuksesta. Joissain kaksikielisissä kunnissa jopa neljä henki-löä sai kyselyn johtuen siitä, että kunnassa oli kaksi henkilöä, jotka vastasivat var-haiskasvatuksesta ja esiopetuksesta (yksi suomenkielisestä ja toinen ruotsinkieli-sestä) ja kaksi eri henkilöä, jotka vastasivat perusopetuksesta (yksi suomenkieli-sestä ja toinen ruotsinkielisestä). Yksittäistapauksissa, lähinnä pienimmissä kun-nissa, kysely lähetettiin vain yhdelle henkilölle, joka oli vastuussa molempien ta-sojen palveluista. Joukosta löytyi myös kuntia, joilla oli esimerkiksi yhteinen sivistysjohtaja. Useimmiten kyselyyn vastasi kuntien sivistysjohtaja ja varhaiskasva-tusjohtaja, mutta myös muita nimikkeitä löytyi vastaajien joukosta, esim. opetus-toimenjohtaja, koulutusjohtaja, rehtori, päiväkodinjohtaja, koordinaattori, suun-nittelija ja sihteeri.

Kyselyllä haettiin kielikylyn osalta vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mitkä Suomen kunnat tarjoavat kielikylypytoimintaa?
- Millä kielillä ja tasoilla kielikylypyä järjestetään ja missä muodossa sitä annetaan?
- Minkälaista pätevyyttä kunnat edellyttävät kielikylypyopettajilta ja pys-tyvätkö ne rekrytoimaan nämä kriteerit täyttäviä opettajia?
- Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia kunnilla on kielikylypytoiminnan suhteen?

Kolmen muistutuksen jälkeen kyselyyn vastasi 193 kuntaa, eli 62,1 % Suomen kunnista, mitä voidaan pitää hyvänä sähköisen kyselyn vastausprosenttina. Vas-tanneissa kunnissa asuu 78,1 % Suomen kaikista asukkaista ja 77,1 % kaikista alle 15-vuotiaista suomalaisista (SVT 2018). Vastanneista kunnista 85 % (164 kuntaa) ilmoitti olevansa yksikielinen kunta (mikä on 59 % kaikista Suomen yksikielisistä kunnista) ja 14,5 % (28 kuntaa) ilmoitti olevansa kaksikielinen kunta (mikä on 84,8 % kaikista Suomen kaksikielisistä kunnista). Kuten edellisessäkin kuntatason selvityksessä (ks. Kangasvieri ym. 2012: 15), kaksikieliset kunnat ovat jonkin ver-ran yliedustettuja myös tässä aineistossa. Alla olevassa taulukossa vastausprosen-

tit on eritelty kielisuhteen mukaan. Kolme kuntaa oli jättänyt vastaamatta kysymyksiin koskien kunnan kielisuhdetta.

TAULUKKO 1 Vastanneet kunnat eriteltynä kielisuhteen mukaan.

	Suomen kunnat yhteensä	Kyselyyn vastanneet kunnat	Vastanneiden osuus kaikista kunnista
Kaksikielinen kunta, enemmistökieli suomi	18	17	94,4 %
Kaksikielinen kunta, enemmistökieli ruotsi	15	10	66,7 %
Yksikielinen suomenkielinen kunta	262	161	61,4 %
Yksikielinen ruotsinkielinen kunta	16	2	12,5 %
Ei vastausta	-	3	-
<i>Yhteensä</i>	311	193	62,1 %

Kyselyn vastaukset analysoitiin tilastollisesti kuvailevia menetelmiä käyttäen, ja analyysia täydennettiin avokysymysten osalta laadullisin menetelmin. Kotimaisten kielten kielikylvyn ja muun kaksikielisen varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen osalta kyselyvastaukset analysoitiin erikseen.

## 1.2.2 Haastattelut tapauskunnissa

Kyselyaineiston lisäksi tarkempaan tarkasteluun valittiin viisi tapauskuntaa, joissa haastateltiin syys-, loka- ja marraskuussa 2017 kielikylvytoiminnan piiriin kuuluvia varhaiskasvattajia, opettajia, oppilaita, vanhempia sekä varhaiskasvatus- ja opetustoimen virkamiehiä. Haastattelujen tarkoituksena oli syventää ymmärrystä kielikylvyn varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tilanteesta kunnassa ja tuoda esille eri toimijoiden näkökulmia. Kunnat valittiin valtion erityisavustusta vuosina 2015–2017 kielikylvytoiminnan laajentamiseen saaneiden kuntien joukosta. Valinnassa pyrittiin huomioimaan kunnan koko, tyyppi (kaupunki- ja maaseutu ympäristö), sijainti ja kielellinen asema (yksi- ja kaksikielisyys, enemmistökieli ja suomen- ja ruotsinkieliset koulutoimet) sekä kielikylvytoiminnan vakiintuneisuus kunnassa. Kaksi tapauskuntaa on suuria kuntia (yli 100 000 asukasta), kaksi keskisuuria (10 000–100 000 as.) ja yksi on pieni (alle 10 000 as.) kunta. Näistä tapauskunnista kolmessa kerättiin aineistoa myös muusta kaksikielisestä opetuksesta (Peltoniemi ym. 2018: 11).

Haastattelut tehtiin puolistrukturoituina ryhmähaastatteluina, joiden kysymykset mukailivat selvityksen teemoja eli kielikylvyn varhaiskasvatuksen sekä

esi- ja perusopetuksen tarvetta, kielikylpytoiminnan järjestämistä tukevia ja estäviä tekijöitä, opettajien täydennyskoulutustarpeita sekä kuntien tulevaisuuden suunnitelmia (haastattelukysymykset liitteessä 2). Haastateltavat ryhmiteltiin siten, että oman ryhmänsä muodostivat varhaiskasvatus- ja opetustoimen virkamiehet, päiväkotien johtajat ja koulujen rehtorit. Toisen ryhmän muodostivat kasvattajat ja opettajat. Vanhempia haastateltiin omalla ryhmänään, kuten myös oppilaita. Oppilaiden haastatteluihin otettiin vain yli 10-vuotiaita oppilaita, joiden huoltajalta oli saatu lupa tutkimukseen osallistumiseen. Kahdessa kunnassa virkamiehet, johtajat, opettajat ja kasvattajat haastateltiin aikataulun vuoksi yhdessä. Kunnan nimeämä kielikylpytoiminnan yhteyshenkilö kokosi ryhmät ja aikataulutti haastattelut. Ryhmien koko vaihteli kahdesta hengestä kuuteen henkeen. Yhteensä viidessä tapauskunnassa haastateltiin 11 virkamiestä/johtajaa/rehtoria, 15 opettajaa/varhaiskasvattajaa, 16 vanhempaa ja 20 oppilasta (ks. taulukko 2). Haastattelut tehtiin suomen kielellä kolmessa kunnassa ja ruotsin kielellä kahdessa kunnassa haastateltujen toiveesta ja nauhoitettiin sanelimella ja litteroitiin karkeasti analyysia varten. Aikuisten toimijoiden haastattelut kestivät 25–68 minuuttia ja oppilashaastattelut 10–19 minuuttia. Yhteensä haastatteluaineistoa on noin 9,5 tuntia. Aineistoa on analysoitu sisällönanalyysin menetelmin.

TAULUKKO 2 Yhteenveto haastatteluaineistosta.

Kunta	Edustetut asteet	Virkamiehet, päiväkotien johtajat/rehtorit, kasvattajat/opettajat	Vanhemmat	Oppilaat
		<i>Henkilömäärä</i>	<i>Henkilömäärä</i>	<i>Henkilömäärä</i>
Suuri kunta 1	varhaiskasvatus, esiopetus, alakoulu, yläkoulu	8	6	6
Suuri kunta 2	esiopetus, alakoulu	2	1	-
Keskisuuri kunta 1	ala- ja yläkoulu	4	3	6
Keskisuuri kunta 2	esiopetus, alakoulu	6	3	4
Pieni kunta 1	varhaiskasvatus, esiopetus, alakoulu	6	3	4
<i>Yhteensä</i>		26	16	20

### 1.2.3 Dokumenttiaineisto

Selvityksen dokumenttiaineistona käytettiin paikallisia varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia ja kuntien ja koulujen verkkosivuja sekä opetuksen tavoitteiden ja järjestämisen että oppilaaksioton näkökulmista. Opetussuunnitelmat pyydettiin toimittamaan kuntakyselyn yhteydessä. Kaikista kyselyyn vastanneista kunnista ei kuitenkaan toimitettu varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmia kyselyn yhteydessä, joten osa suunnitelmista haettiin kuntien verkkosivuilta. Varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien avulla tarkasteltiin, ovatko kunnat ovat tehneet kielikylpyä koskevia tarkennuksia paikalliseen opetussuunnitelmaan, esimerkiksi koskien oppilaaksiottoa. Kuntien ja koulujen verkkosivujen avulla tarkasteltiin myös jos, ja missä määrin, kielikylpytoimintaa tarjotaan. Dokumenttiaineisto analysoitiin sisällönanalyysin menetelmin.

### 1.2.4 Opettajankoulutuksen asiantuntijahaastattelut

Kielikylvyn opettajankoulutusta kartoitettiin puhelintiedusteluilla. Kaikkiin suomalaisiin, opettajankoulutusta tarjoaviin suomen- ja ruotsinkielisiin korkeakouluhin (n=22) soitettiin elokuussa 2017. Korkeakouluilta tiedusteltiin, tarjoavatko ne opettajankoulutusta, joka valmistaa opiskelijoita työskentelyyn kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa tai perusopetuksessa. Puhelintiedusteluja tehtiin yhteensä 17 henkilön kanssa, jotka edustivat eri korkeakouluja. Yhdestä korkeakoulusta ei saatu vastausta.

Kielikylvyn opettajankoulutusta on tarjolla kahdessa korkeakoulussa eli Vaasan yliopistossa ja Åbo Akademiassa, joissa tehtiin laajempi asiantuntijahaastattelu. Asiantuntijahaastattelujen avulla selvitettiin, minkälaista kielikylvyssä työskentelyyn valmistavaa opettajankoulutusta on tarjolla, miten paljon koulutukseen on ollut hakijoita ja moniko koulutuksesta on valmistunut sekä miltä koulutuksen tulevaisuuden suunnitelmat näyttävät. Haastattelukysymykset ovat liitteessä 3.

## 1.3 Selvityksen toteutuksen arviointia

Selvityksen kyselyosuutta tarkastellessa voidaan todeta, että vastausprosentti (62,1 %) on hyvä huomioon ottaen sen, että kyseessä on verkkopohjainen lomake ja sen, että kotimaisten kielten kielikylpy ja muu kaksikielinen varhaiskasvatus ja opetus ei koske kaikkia Suomen kuntia. Lomakevastausten kattavuutta lisää se, että siihen vastanneet 193 kuntaa kattavat asukasmäärällään 78,1 % Suomen asukkaista, ja näissä kunnissa asuu 77,1 % kaikista alle 15-vuotiaista suomalaisista (SVT 2018). Vastaajilta saamassamme palautteessa tulivat esille virkamiesten kiireet, kyselyn tiukka aikataulu sekä kyselyn raskaus ja laajuus erityisesti niiden kuntien osalta, joissa tarjottava kielikylpy ja muu kaksikielinen toiminta on monipuolista. Saadun palautteen perusteella kysely ei myöskään sellaisenaan soveltunut kaikille Suomen kunnille, joissa kielikylvyn ja muun

kaksikielisen toiminnan kirjo ja paikalliset sovellukset ovat runsaita. Kyselyyn vastaaminen luotettavasti saattoi lisäksi edellyttää useiden virkamiesten yhteistyötä etenkin suurissa kunnissa. Voidaan siis todeta, että kyselyllä ei ole pystytty kattamaan kaikkea kaksikielistä toimintaa Suomessa ja "en osaa sanoa" -vastauksia on kohtuullisen paljon.

Kyselyn pohjana käytettiin edellisen selvityksen (Kangasvieri ym. 2012) kysymyksiä, joihin tehtiin muutoksia ja lisäyksiä toimeksiannon mukaisesti. Kaikkia tälle selvitykselle asetettuja tavoitteita ei kuitenkaan voitu tutkia määrällisellä kyselyllä. Laajassa ja moniosaisessa Webropol-kyselyssä ilmeni jälkikäteen joitakin puutteita. Esimerkiksi tulevaisuuden arvioita käsittelevässä osiossa kysymyksen arvioidusta tarjonnasta olisi voinut muotoilla toisin niille kunnille, joissa kaksikielistä toimintaa ei ollut. Tämä olisi voinut lisätä vastaus-ten johdonmukaisuutta. Nyt joissakin kunnissa toiminnan arveltiin tulevaisuudessa vähentyvän, vaikka sitä ei edes järjestetty. Joitakin asioita, kuten esimerkiksi lasten ja oppilaiden pääsyä kotimaisten kielten kielikylpyyn, täytyi selvittää tarkastelemalla muun muassa kuntien ja koulujen opetussuunnitelmadokumentteja ja kuntien verkkosivuja.

Määrällistä lomakeaineistoa täydensivät ja syvensivät lisäksi laadulliset tapaustudkimukset, joissa kotimaisten kielten kielikylvyn tarjontaa ja kysyntää tarkasteltiin tapauskuntahaastattelujen pohjalta. Laadullisessa tutkimuksessa on noudatettu Jyväskylän yliopiston (Jyväskylän yliopisto 2013) ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013) ohjeistuksia. Tutkimusluvat on pyydetty ja saatu kuntien omien käytänteiden mukaisesti. Kaikki tapauskuntien haastateltavat on anonymisoitu, eikä tapauskuntien nimiä ole mainittu selvityksessä. Tutkimusaineistojen säilytyksessä noudatetaan Jyväskylän yliopiston ohjeistusta, eikä tietoja ole luovutettu tutkimuksen aikana ulkopuolisille ilman toimeksiantajan lupaa.

## 2 SELVITYKSEN TAUSTAA

### 2.1 Kielikylvyn määrittelyä

Kielikylpy on opetusohjelma, jota toteutetaan eri muodoissa useassa maassa. Näistä muodoista käytetään eri nimikkeitä riippuen muun muassa iästä, jolloin kielikylpy aloitetaan (varhainen, viivästetty, myöhäinen), ohjelman intensiteetistä (täydellinen, osittainen), kielikylpykielen statuksesta (maan virallinen kieli, vähemmistökieli, vieras kieli) ja oppilaiden kielellisestä taustasta (yksisuuntainen, kaksisuuntainen). Bergroth (2015: 4) kutsuu näitä piirteitä kielikylvyn rakenteelliseksi liikkumavaraksi.

Aloitusiän suhteen yleisin kielikylvyn muoto maailmalla on varhainen kielikylpy, joka alkaa yleensä jo varhaiskasvatuksessa ja jatkuu vähintään perusopetuksen loppuun saakka. Varhaiset kielikylvyt ovat yleensä intensiteetiltään täydellisiä kielikylpyohjelmia, eli ensimmäisinä vuosina kaikki toiminta ja opetus tapahtuu kielikylpykielellä, minkä jälkeen kielikylpykielisen opetuksen osuus laskee asteittain 50 prosenttiin. Muu osa opetuksesta on koulun opetuskielellä, joka on joidenkin, mutta ei kaikkien, oppilaiden äidinkieli. Varhainen kielikylpy voi myös olla osittaista kielikylpyä, jolloin puolet toiminnasta ja opetuksesta on alusta lähtien kielikylpykielellä ja puolet koulun opetuskielellä. Useissa maissa tarjotaan myös myöhäistä kielikylpyä, joka alkaa yleensä yläkouluvaiheessa ja jota edeltää usein monivuotinen päivittäinen kielikylpykielen opetus. Myös myöhäinen kielikylpy voi olla joko täydellistä tai osittaista. Lähinnä Kanadassa tarjotaan myös viivästettyä täydellistä tai osittaista kielikylpyä, joka alkaa oppilaan ollessa noin 10-vuotias. Tämä kielikylvyn muoto ei ole kovinkaan yleinen. Niin varhaista, viivästettyä kuin myöhäistä kielikylpyä voidaan tarjota joko maan virallisella kielellä (esim. Suomessa ruotsi ja Irlannissa iiri), vähemmistökielellä (esim. Suomessa saamen kieli) tai vieraalla kielellä (esim. Australiassa ranska ja USA:ssa kiina). Pääasiassa kielikylvyt ovat yksisuuntaisia kielikylpyjä eli kaikki oppilaat kylpevät samassa kielessä. Etenkin USA:ssa on myös paljon kaksisuuntaisia kielikylpyohjelmia, joissa englannin- ja espanjankieliset oppilaat saavat osan opetuksesta espanjaksi ja osan englanniksi.

Yhteistä kaikille kielikylpyohjelmille ovat tietyt tutkimuspohjaiset piirteet, joita Bergroth (2015: 2–4) nimittää kielikylvyn kiinteiksi peruspilareiksi. Näitä ovat:

- koulutusjärjestelmäsidoisuus (kielikylpy on asteelta toiselle jatkuva opetusohjelma, johon perheet sitoutuvat)
- lähtötasoltaan kielikylpykieltä osaamaton kielikylpyoppilas
- kielikylpykielen ja koulun toisen opetuskielen hyvä asema yhteiskunnassa
- ohjelman vapaavalintaisuus ja sopivuus kaikille oppilaille
- kielikylpykielisen opetuksen suuri osuus (vähintään 50% opetuksesta)
- yksikielisinä kielimalleina toimivat, mutta kaksikieliset opettajat
- sisältöpainotteisuus (tärkeää saavuttaa eri oppiaineiden tavoitteet)
- kielikylpykieli ja koulun toinen opetuskieli sekä oppimisen tavoitteena että oppimisen välineenä
- kielten pitäminen erillään runsaiden kielenkäyttömahdollisuuksien takaamiseksi
- kulttuuri-identiteetin rikastuttaminen.

## 2.2 Aikaisemmat selvitykset kielikylpytoiminnasta ja sen laajuudesta Suomessa

Lukuvuonna 1998–1999 tutkittiin ensimmäistä kertaa koko maan laajuisesti ruotsin ja suomen kielikylvyn järjestämistä perusopetuksessa (Buss & Mård 1999). Kartoituksen lähtökohtana oli selvittää, millaista opetusta kielikylpykäsitteen alla annettiin ja oliko kouluihin saatavilla riittävästi päteviä kielikylpyopettajia. Kysely, jolla kartoitusta toteutettiin, lähetettiin kaikkiin Suomen lähes 4000 kouluun, joista alle puolet vastasi kyselyyn. Vastausten perusteella ruotsin ja suomen kielen kielikylpyä tarjosi tuolloin 24 koulua ja hieman useammassa, 28 koulussa, oli lisäksi suunnitteilla kielikylpyopetuksen aloittaminen (Buss & Mård 1999: 77). 1990-luvun lopulla Suomessa tarjottiin sekä täydellistä kielikylpyä (ensimmäisinä kouluvuosina 80–100 % toiminnasta kielikylpykielellä) että osittaista kielikylpyä (ensimmäisinä kouluvuosina noin 50 % toiminnasta kielikylpykielellä). Kartoitusta osoitti kuitenkin, etteivät täydelliset ja osittaiset kielikylpyohjelmat olleet kovinkaan yhtenäisiä rakenteeltaan tai sisällöltään, jolloin kielikylpyoppilaiden yhdenvertaisuus ei välttämättä toteutunut ja mahdollinen koulun vaihtaminen kielikylpyohjelmasta toiseen tuli ongelmalliseksi. (Buss & Mård 1999: 40–45, 92.) Kartoitusraportissa ehdotettiin muun muassa, että Suomessa laadittaisiin yhtenäinen tutkimukseen perustuva kielikylpymalli, tehtäisiin kielikylvylle oma opetussuunnitelma, laadittaisiin kielikylpyopettajille opettajanoppaita ja käsikirjoja ja autettaisiin kielikylpykouluja verkostoitumaan (Buss & Mård 1999: 92).



Kyselyvastauksista kävi lisäksi ilmi, että 15 kartoitukseen osallistunutta koulua tarjosi kielikylvyn tyyppistä opetusta jollain vieraalla kielellä (Buss & Mård 1999: 25–27). Näistä kouluista ja vieraskielisestä kielikylvystä koostettiin lukuvuoden 1998–1999 kartoitukseen toinen osa (Sved 2000), joka toimi täydennyksenä ruotsin ja suomen kielen kielikylpyselvitykselle. Tässä osassa keskityttiin kotimaisten kielten ja vieraskielisten kielikylpyohjelmien yhtäläisyyksiin ja eroihin ja vieraskielisen kielikylvyn tarjontaan, muotoihin ja sisältöihin sekä opetushenkilöstöön. (Sved 2000: 5.)

Vuonna 2005 tehtiin valtakunnallinen selvitys CLIL-opetuksen (CLIL = Content and Language Integrated Learning) tarjonnasta peruskouluissa ja lukioissa (Lehti, Järvinen & Suomela-Salmi 2006). Tässä selvityksessä otettiin huomioon myös kielikylpyopetus, mistä johtuen käsite *vieraskielinen opetus*, jonka ei katsottu sisältävän kotimaisia kieliä, päädyttiin korvaamaan paremmin kuvaavalla termillä *CLIL-opetus* (Lehti ym. 2006: 294, 299). Sähköinen kyselylomake lähetettiin kaikkiin Suomen peruskouluihin ja lukioihin ja vastausprosentti oli noin 50 %. Kartoituksen tuloksista kävi ilmi, että vuonna 2005 kaikista Suomen peruskouluista ja lukioista vain 2,8 % (5,7 % kyselyyn vastanneista kouluista) tarjosi kielikylpyopetusta tai vieraskielistä opetusta (Lehti ym. 2006: 298).

Ensimmäinen selvitys, jolla pyrittiin kartoittamaan sekä kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen että vieraskielisen opetuksen tilannetta kuntatasolla Suomessa tehtiin vuonna 2011 (Kangasvieri ym. 2012). Selvityksen kyselyssä (vastausprosentti 54,5 %) kävi ilmi, että toiminnasta käytettävät nimikkeet vaihtelivat suuresti. Samalla nimikkeellä saatettiin tarjota hyvin erilaista toimintaa. Selvityksen mukaan kielikylvyksi kutsuttavaa toimintaa tarjottiin Suomessa jollain asteella 20 kunnassa: 17 kunnassa ruotsiksi, 2 kunnassa suomeksi ja 3 kunnassa saameksi. Selvitys osoitti kuitenkin, että kielikylpytoiminta oli hajanaista. Myös pätevistä kielikylpyopettajista katsottiin olevan pulaa, ja kunnat pystyivät rekrytoimaan vaatimukset täyttäviä opettajia vaihtelevasti. Kielikylpyopettajien työmarkkinat osoittautuivat myös melko alueellisiksi, kun valmistuneet kielikylpyopettajat eivät välttämättä hakeutuneet sinne, missä tarve olisi ollut suurin. Kävi myös ilmi, että kielikylpyopetusta annettiin moninaisin koulutustaustoin ja usein ilman erityistä koulutusta monikielisyydestä ja siihen liittyvistä didaktisista ja pedagogisista kysymyksistä. Kielikylpyopetusta antavista kunnista puolet arveli toiminnan kysynnän kasvavan tulevaisuudessa, ja loputkin arvelivat kysynnän pysyvän ennallaan. Kielikylvyn kysynnän ei arveltu juurikaan lisääntyvän niissä kunnissa, joissa ei sillä hetkellä ollut kielikylpyopetusta. Tarjontaa kunnat eivät kuitenkaan ennakoineet lisäävänsä aivan samassa suhteessa kysynnän kasvun kanssa. (Kangasvieri ym. 2012.) Selvityksen pohjalta tehtiin kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen järjestämiseen ja saatavuuteen sekä opettajankoulutukseen liittyviä kehittämisehdotuksia, joissa korostettiin esimerkiksi näiden opetusmuotojen valtakunnallista koordinoitua ja kunnallista tukemista, opettajien perustutkintokoulutuksen lisäämistä sekä opettajien täydennyskoulutuksen järkevöittämistä ja systematisointia (Kangasvieri ym. 2012: 9–10).

Kotimaisten kielten kielikylpytoiminnasta aiemmin tehdyissä koulu- ja kuntatason selvityksissä painottuu kaikissa toiminnan pienimuotoisuus ja siitä käytettävien nimikkeiden ja itse toiminnan rakenteen ja sisällön hajanaisuus. Tuorein selvitys (Kangasvieri ym. 2012) antaa kuitenkin ymmärtää, että kielikylvyn laajentamiselle olisi paineita sitä jo tarjoavissa kunnissa, mutta ettei sen tarjontaa kuitenkaan olla näissä kunnissa lisäämässä. Sen sijaan kotimaisten kielten kielikylpy ei olisi laajentumassa uusiin kuntiin. Koordinointi, tuki ja verkostoituminen nousivat esille selvitysten pohjalta tehdyissä kehittämisohdotuksissa kuten myös opettajankoulutuksen ja pedagogiikan kehittämisen tarpeet.

### **2.3 Kansalliset toimet kotimaisten kielten kielikylvyn tukemiseksi**

Neljä suomalaista säätiötä (Svenska kulturfonden, Svenska folkskolans vänner, Konstsamfundet ja Stiftelsen Tre Smeder) teki merkittävän panostuksen erityisesti ruotsin kielen kielikylpyopetuksen edistämiseksi ja tukemiseksi rahoittamalla vuosina 2006–2012 yhdessä Folkhälsanin kanssa kielikylpyasiamiehen palkkaamisen. Kielikylpyasiamiehen tehtäviin kuului kielikylvyn edistämisen ja tukemisen ohella myös ruotsinkielisen päivähoidon ja koulunkäynnin järjestämisen vahvistaminen ja tukeminen suomenkielisillä paikkakunnilla sekä vähemmistökielisen koulutuksen kansainvälisten verkostojen ylläpitäminen ja syventäminen (Hertzberg 2012: 3). Kielikylpyasiamiehen työpanoksesta tehtiin vuonna 2012 kaksi selvitystä, joista toisessa Folkhälsanin kielikylpyasiamiehenä toiminut Veronica Hertzberg (2012) raportoi omaa toimintaansa ja toisessa filosofian tohtori Taina Juurakko-Paavola (2013) esitti toiminnan päärahoittajan Svenska kulturfondenin toimeksiannosta ehdotuksia tulevaisuuden kielikylvyksi.

Hertzbergin raportissa käsitellään seikkaperäisesti kielikylpyasiamiehen työnkuvaa ja se kiteytetään kolmeen sanaan: ”täydennyskoulutus, vaikuttaminen ja mahdollistaminen” (fortbildning, påverkan och facilitering) (Hertzberg 2012: 3). Raportin perusteella kielikylpyasiamies toimi monella eri tasolla eli muun muassa auttoi ja tuki kuntien virkamiehiä ja päätöksentekijöitä kielikylpyasioissa, jakoi tietoa kielikylvystä suurelle yleisölle ja poliittisille päättäjille, auttoi opettajia paikallisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä verkostoitumisessa sekä koordinoi opettajien täydennyskoulutusta ja opetusmateriaalin laatimista esimerkiksi Opetushallituksen rahoittaman toisen kotimaisen kielen innostamishankkeen (TOKI-hanke) kautta (Hertzberg 2012: 31–43).

Folkhälsanin edustajat korostavat raportin esipuheessa, että kielikylpyasiamies on systematisoinut hajanaisesti saatavilla ollutta kielikylpytietoutta, nostanut esiin korjattavia puutteita ja osoittanut mahdollisuuksia, joihin tulee tarttua (Hertzberg 2012: 2). Kielikylpyasiamies ilmaiseekin raporttinsa lopussa, että menestyksekkään kielikylpytoiminnan jatkumiseksi tarvittaisiin muun mu-

assa toimintasuunnitelma ja yhteistyön koordinoitua (Hertzberg 2012: 54–55). Myös raportin esipuheen laatijat painottavat, että menestyksekkäs toiminta tarvitsee jatkuakseen vahvan toimijan, jolla on kiinnostusta ja asiantuntemusta viedä kielikylpyasioita eteenpäin päätöksentekijöiden, viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen parissa niin suomeksi kuin ruotsiksi (Hertzberg 2012: 2).

Juurakko-Paavola (2013: 13–16) päätyy kuitenkin esittämään tulevaisuuden kielikylpyä käsittelevässä raportissaan mallin, jossa vastuu kielikylvystä jakautuisi yksittäisen koordinaattorin sijaan opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, säätiöiden, yliopistojen, opettajien ja Hanasaaren kulttuurikeskuksen Svenska nu -verkoston kesken siten, että kullakin olisi oma vastuualueensa. Samansuuntainen vastuunjako eri toimijoiden kesken kielikylpyopetuksen järjestämiseksi nousi esiin myös ruotsin kielen opetuksen laajuutta ja opetusjärjestelyjä käsittelevässä raportissa ”Toiminnallista ruotsia - lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan vuonna 2011 kirjattiin ensimmäisen kansallisen kielistrategian laatiminen. Kataisen johdolla laaditussa kansalliskielistrategiassa (2012) asetettiin tavoitteita kotimaisten kielten kielitaidon edistämiseksi erityisesti kielikylpyopetuksen laajentamisen ja kehittämisen avulla. Ehdotetut toimenpiteet liittyivät ennen kaikkea riittävän ja korkeatasoisen kielikylpyopetuksen edellytysten turvaamiseen muun muassa pätevän henkilökunnan saatavuuden takaamisella, opetussuunnitelman perusteiden laatimisella kielikylvyille ja panostamalla kielikylvystä tiedottamiseen kunnille ja vanhemmille. Kielikylpy nousikin esiin pääministeri Stubbin hallituksen ohjelmassa (2014), joka perustuu Kataisen hallitusohjelmaan (2011). Stubbin hallitusohjelmassa vahvistettiin kansalliskielistrategian päämääriä korostamalla esimerkiksi, että kielikylpykoulutusta tulee laajentaa koko Suomen alueelle. Valtion budjetissa tähän varattiin avustuksina kolme miljoonaa euroa vuosina 2015–2016 (Jyrki Kataisen ja Alexander Stubbin hallitusohjelmien loppuseuranta 2015). Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille onkin myönnetty valtionavustusta kielikylpytoiminnan ja muun kaksikielisen toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen vuosina 2015 ja 2016 sekä myös vuonna 2017. Valtionavustusta on voinut käyttää useaan tarkoitukseen, kuten esimerkiksi opettajien ja koordinaattoreiden palkkaamiseen, suunnitteluun, kielikylvystä tiedottamiseen, opetusmateriaalin hankkimiseen, verkostoitumiseen ja koulutuspäiviin (Kansalliskielistrategian väliraportti 2015: 49, ks. tarkemmin luku 5.6.4). Kansalliskielistrategian väliraportissa (2015) todetaankin, että kielikylpyopetuksen edellytysten turvaamiseksi on jo ryhdytty joihinkin toimenpiteisiin, joista yksi on juuri erityisen valtionavustuksen suuntaaminen kotimaisten kielten kielikylvylle. Toimenpiteitä on myös jo tehty kielikylvyn opettajankoulutuksen järjestämiseksi (ks. luku 4) ja opetussuunnitelman perusteiden laatimiseksi kielikylvylle (ks. lähemmin luku 2.4).

Myös saamenkielisen kielikylvyn tukemiseksi on tehty erilaisia kansallisia toimenpiteitä, joita eritellään raportissa ”Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi” (2012). Raportista ilmenee, että vuodesta 2002 lähtien valtion

talousarvioon on sisältynyt erillinen valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseksi saamelaisten kotiseutualueella. Rahoitus on maksettu Saamelaiskäräjien kautta, ja osa siitä on käytetty saamenkielisiin päivähoitopalveluihin. Sosiaali- ja terveystalouden valtionavustuksen lisäksi saamen kielen kielikylvyille on ollut vuodesta 2011 lähtien valtion talousarviossa erillinen määräraha, jolla on tuettu inarinsaamen, koltansaamen ja pohjoissaamen kulttuuri- ja kielipesätoimintaa<sup>1</sup> (Ruotsala & Lehtola 2017: 20). Myös tämä määräraha on maksettu Saamelaiskäräjien kautta.

Vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus saamen kielen elvyttämishajelmaksi, johon tuli sisältyä muun muassa saamenkielistä kielipesätoimintaa koskevia ehdotuksia. Työryhmän laatimissa ehdotuksissa nostettiin esiin kielipesätoiminnalle suunnatun valtion määrärahan korottamistarve, jotta toimintaa voitaisiin laajentaa saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle sekä panostaa kielipesäpedagogiikan kehittämiseen. Saamen kielen kielipesätoimintaa haluttiin laajentaa ja kehittää, koska sillä oli saavutettu hyviä tuloksia saamen kielen elvyttämiseksi: lähes kaikki siihen osallistuneet lapset osallistuvat myös perusopetuksessa saamenkieliseen opetukseen. Työryhmän ehdotuksissa painotettiin tarvetta päivittää opetushenkilökunnan osaamista täydennyskoulutuksella, jotta kielipesässä alkanut kielenoppiminen voisi jatkua saumattomasti perusopetuksessa. (Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi 2012: 7, 46, 58-60.)

Saamelaiskäräjien vuonna 2017 tekemän saamenkielisten palvelujen nykytilaa käsittelevän kartoituksen (Ruotsala & Lehtola 2017: 20) mukaan valtion määrärahaa kielipesätoiminnan tukemiseksi on korotettu vuodesta 2013 alkaen. Pohjoissaamen kielellä tarjottava kielipesätoiminta onkin kartoituksen (Ruotsala & Lehtola 2017: 19) mukaan laajentunut jonkin verran myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle, mutta raportissa korostetaan, että esimerkiksi Helsingissä on suuri koltansaamelaisten asutuskeskittymä, jonka toiveena olisi saada kielikylpytoimintaa tällä kielellä. (Ruotsala & Lehtola 2017: 20.) Kummassakaan raportissa (Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi 2012 ja Ruotsala & Lehtola 2017) ei mainita miten tai missä määrin määrärahoja on käytetty perusopetuksessa olevien saamenkielisten kielikylpyluokkien tukemiseen. Tällaisia luokkia on Ruotsalan ja Lehtolan (2017: 26) mukaan saamelaisten kotiseutualueella.

Saamenkielisten palvelujen kartoituksessa (Ruotsala & Lehtola 2017: 20) korostetaan, että valtion määräraha on edelleen tarpeeseen nähden riittämätön, ja sen maksaminen vuodeksi kerrallaan vaikeuttaa kielipesätoiminnan pitkäjänteistä kehittämistyötä. Raportin lopussa onkin mainittu samat kehittämisehdotukset kuin toimenpideohjelmassa saamen kielen kehittämiseksi (2012) eli että valtion määrärahaa tulee korottaa toiminnan laajentamiseksi ja kielipesäpeda-

---

1 Varhaiskasvatuksessa toteutettavaa saamen kielen kielikylpyä kutsutaan Suomessa usein kielipesätoiminnaksi, joka määritellään alle kouluikäiselle kielivähemmistön tai alkuperäiskansan lapsille tarkoitetuksi toiminnaksi, jolla uhanalainen kieli pyritään siirtämään lapsille. Kielipesätoiminta on lähtöisin Uudesta Seelannista, jossa sitä käytetään maorin kielen elvyttämiseen. Kielipesätoiminta on yksi kielikylvyn muodoista. (Lisää kielipesätoiminnasta, ks. esim. Äärelä 2016).

gogiikan kehittämiseksi ja että opettajille tulee järjestää alan täydennyskoulutusta (Ruotsala & Lehtola 2017: 22, 31).

## 2.4 Kielikylpytoimintaa ohjaavat dokumentit

Varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta ohjaavat valtakunnalliset linjat, jotka takaavat, että kasvatusta ja opetusta toteutetaan ympäri maata yhdenvertaisesti ja että kasvatuksen ja opetuksen sisällöt ovat pohjimmiltaan samankaltaisia paikasta riippumatta. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* (VASU 2016) on Opetushallituksen julkaisema asiakirja, joka toimii viitekehyksenä varhaiskasvatukselle. Esiopetusta ja perusopetusta säätelevät Opetushallituksen julkaisemat *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet* (ESIOPS 2014) ja *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet* (POPS 2014), joita jokaisen opetuksen järjestäjän tulee noudattaa ja joiden perusteella sen tulee laatia paikallinen opetussuunnitelma.

Kussakin perusedokumentissa on erillinen luku, jolla ohjataan ja tuetaan kaksikielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen järjestämistä ja paikallisen opetussuunnitelman laatimista. Esiopetuksen ja perusopetuksen osalta tässä erillisessä luvussa todetaan kaksikielisen opetuksen järjestämisestä, että opetuksessa voidaan ”käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä” (POPS 2014: 89). Lisäksi perusopetuksessa on tarvittaessa mahdollisuus yhdistää äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit siten, että yhdistetystä tuntimäärästä kuitenkin vähintään puolet opetetaan koulun varsinaisella opetuskielellä (POPS 2014: 89).

Perusteiden kaksikielistä opetusta käsittelevässä luvussa kaksikielinen opetus on jaettu laajamittaiseen ja suppeampaan kaksikieliseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen. Osa luvun ohjeistuksesta koskee kaikkea kaksikielistä opetusta, mutta luvussa on laajamittaisen kaksikielisen opetuksen alla erillinen osio, joka koskee vain kotimaisten kielten varhaisen täydellisen kielikylvyn järjestämistä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Alla on lyhyesti esitelty, millaisia erityispiirteitä kielikylpyopetukseen on perusteasiakirjoissa liitetty ja mitä tulisi ottaa huomioon opetusta järjestäessä.

### 2.4.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Kotimaisten kielten kielikylpyä käsittelevä perusteteksti löytyy Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luvusta 4.6 *Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia* (VASU 2016: 48–50). Kaksikielisen varhaiskasvatuksen yleisessä osassa painotetaan, että ”tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyuskautta tarjoamalla lapsille tavanomaista monipuolisempaa kielikasvatusta” (VASU 2016: 48). Kieliä on tarkoitettu omaksua ja käyttää kaksi-

kielissä varhaiskasvatuksessa toiminnallisesti ja leikinomaisesti, ja tällä luodaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle (VASU 2016: 48–49).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on määritelty, että kotimaisten kielten kielikylpy koskee suomen, ruotsin ja saamen kieliä. Perusteissa kuvataan nimenomaan täydellistä kielikylpyä ja todetaan, että kielikylpykieli on varhaiskasvatuksen pääasiallinen toimintakieli, jota kukin henkilöstöön kuuluva käyttää johdonmukaisesti toimiessaan lasten kanssa (VASU 2016: 49). Myös lapsia tulee kannustaa kielikylpykielen käyttöön. Perusteissa korostetaan kuitenkin, että lasten äidinkieltä tai äidinkieliä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa ja että lapsilla tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi äidinkielellään kielikylvyssä (VASU 2016: 49). Varhaiskasvatuksessa alkava kielikylpy on varhaista kielikylpyä, jonka korostetaan jatkuvan esiopetuksessa ja perusopetuksessa: ”Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa varhaiskasvatuksessa ja jatkuu perusopetuksen loppuun” (VASU 2016: 49).

#### **2.4.2 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet**

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kotimaisten kielten kielikylpy-opetusta kuvaava perusteteksti löytyy luvusta 4.4 *Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä* (ESIOPS 2014: 39–42). Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa vastaavat tiedot kaksikielisen opetuksen yleisistä tavoitteista, kotimaisten kielten varhaisen täydellisen kielikylvyn kielistä sekä lasten ja henkilökunnan kielenkäytön periaatteista (ks. alaluku 2.4.1 yllä). Myös esiopetuksen henkilökunnan odotetaan siis noudattavan periaatetta, että kukin aikuinen käyttää vain yhtä kieltä toimiessaan lasten kanssa, kun taas lapsilla tulee olla mahdollisuus käyttää äidinkieltään, vaikka heitä tuleekin kannustaa kielikylpykielen käyttämiseen (ESOPS 2014: 40).

Laajamittaisen kaksikielisen esiopetuksen osalta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan kaksikielisessä ympäristössä toimimisen lisäksi pyrkimystä luoda lapsille valmiuksia osallistua opetukseen opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä (ESIOPS 2014: 40). Kotimaisten kielten kielikylvyn osalta tämä ilmaistaan seuraavasti: ”Kotimaisten kielten kielikylvyn tavoitteena on antaa lapsille valmiudet jatkaa opiskelua sekä opetuskielellä että toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä” (ESIOPS 2014: 55). Perusteissa todetaan myös, että ”esiopetuksen ja tulevan kielikylpykoulun välisessä yhteistyössä tulee varmistaa, että koulussa on käytettävissä riittävästi tietoa kouluun siirtyvien lasten kielenkehityksen vaiheesta” (ESIOPS 2014: 40).

#### **2.4.3 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet**

Kotimaisten kielten kielikylvyn järjestämisestä säädetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 10.1 *Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia* (POPS 2014: 89–99). Niin kaksikielistä opetusta yleensä kuin kotimaisten kielten kielikylpyäkin tarkastellaan perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014) yksityiskohtaisemmin kuin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (VASU 2016) ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (ESIOPS 2014). Kaksikielistä opetusta käsittelevän luvun alussa painotetaan, että kaksikielinen opetus ei saa vaarantaa oppilaan mahdollisuutta seurata opetusta eli oppilaan tulee kaikissa oppiaineissa voida saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet (POPS 2014: 89). Kaksikielisen opetuksen tavoitteista mainitaan muun muassa hyvä ja monipuolinen kielitaito kohdekielessä ja koulun opetuskielessä sekä perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle ja kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Nämä tavoitteet on tarkoitettu saavuttamaan tarjoamalla oppilaille autenttinen kielenoppimisympäristö opettamalla kohdekieltä ja koulun opetuskieltä A1-kielen ja äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla, opettamalla eri oppiaineita näillä kielillä, käyttämällä näitä kieliä koulun arjessa ja tukemalla tietoisesti molempien kielten käyttöä ja kehitystä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa (POPS 2014: 89–90). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet painottavat myös kaksikielisen opetuksen vaikutusta koko koulun toimintakulttuuriin esimerkiksi kielitietoisuuden ja kielipedagogisen otteen korostumisena kaikessa opetuksessa, tukitoimissa ja arvioinnissa sekä oppiainerajat ylittävän yhteistyön, eri kouluasteiden välisen yhteistyön ja sidosryhmäyhteistyön kautta (POPS 2014: 89–91).

Perusteissa annetaan myös varsin yksityiskohtaiset linjaukset kotimaisten kielten varhaisen täydellisen kielikylpyopetuksen toteuttamiselle (POPS 2014: 91). Linjauksissa korostuu varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tapaan jatkumoajattelu: ”Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävä ohjelmaa” (POPS 2014: 91). Lisäksi perusteissa linjataan, että ”kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään” (POPS 2014: 91). Etenkin kielikylpykielellä ja koulun opetuskielellä annettavan opetuksen osuudet on määritelty perusteissa hyvinkin tarkasti kuten myös opetuskielten jakautuminen ja käyttö eri oppiaineiden opetuksessa:

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90 %, vuosiluokilla 3–4 noin 70 % ja vuosiluokilla 5–9 keskimäärin 50 %. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä. Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. (POPS 2014: 91.)

Yllä esitetyt kielikylvyn reunaehdot perustuvat osittain kielikylvyn tutkimuksissa esitettyihin kielikylvyn kiinteisiin peruspilareihin ja osittain nimenomaan varhaiseksi täydelliseksi kielikylvyksi kutsuttavan kielikylvyn muodon rakenteellisiin periaatteisiin (ks. luku 2.1, Bergroth 2015). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on myös runsaasti erityisiä määräyksiä koskien äi-

dinkielen ja kirjallisuuden opetusta varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä. Myös nämä määräyksen perustuvat pitkälti kielikylpytutkimuksessa esiin nostettuihin kiinteisiin peruspilareihin (ks. luku 2.1):

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin, kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1–2 ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä. (POPS 2014: 91.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ei esitellä periaatteita muiden kielikylpymallien (esim. osittainen kielikylpy, myöhäinen kielikylpy) kuin varhaisen täydellisen kielikylvyn toteuttamiselle.

#### 2.4.4 Paikalliset ohjausdokumentit

Niin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (VASU 2016) kuin esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (ESIOPS 2014, POPS 2014) korostetaan, että tietyt kaksikieliseen opetukseen liittyvät seikat tulee tarkentaa ja kuvata paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa ja esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Varhaiskasvatuksen osalta mainitaan, että paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan ja tarkennetaan muun muassa kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamista, perheen kielivalintoihin ja äidinkielen tukemiseen liittyvää yhteistyötä ja käytäntöjä sekä vieras- ja monikielisten lasten suomen/ruotsin kielen oppimisen tukemista (VASU 2016: 50). Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014: 41–42) todetaan vastaavasti, että tietyt kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset tulee kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa. Näitä ovat muun muassa kaksikielinen opetus ”niiltä osin kuin paikallinen esiopetuksen järjestäminen edellyttää” (ESIOPS 2014: 42).

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämiseen verrattuna perusopetuksessa toteutettava kielikylpyopetus vaatii useita paikallisia tarkennuksia. Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee päättää ja kuvata:

- kenelle kielikylpyopetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi otton periaatteet
- mikä on kielikylpykielen sekä koulun opetuskielen tuntijako
- mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä, ja mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa



- mitkä ovat kielikylpykielellä opettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet
- mitkä ovat kielikylpykielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain
- mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä (POPS 2014: 93).

### **3 KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYN JA MUUN KAKSIKIELISEN VARHAISKASVATUKSEN JA ESI- JA PERUSOPETUKSEN TARJONNAN KOKONAISTILANNE SUOMESSA**

Tässä luvussa esitellään kaksikielisen toiminnan kokonaistarjonta, joka sisältää kotimaisten kielten kielikylvyn sekä muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen. Nämä tiedot perustuvat kuntakyselyn vastauksiin ja kuntien verkkosivuilla esitettyihin tietoihin. Kyselyaineiston lisäksi tarkasteltiin niiden kuntien verkkosivuja, jotka edellisen selvityksen (Kangasvieri ym. 2012: 92–93) mukaan tarjosivat kotimaisten kielten kielikylpyä ja/tai vieraskielistä opetusta. Kielikylvyn osalta tarkasteltiin myös Svenskskola.fi-portaalin mukaan ruotsin kielen kielikylpyä tarjoavia kuntia. Näiden verkkosivujen avulla löydettiinkin muutamia sellaisia kuntia, jotka tarjoavat kotimaisten kielten kielikylpyä ja/tai muuta kaksikielistä toimintaa, mutta eivät olleet vastanneet kyselyyn tai eivät kyselyvastauksissaan ilmoittaneet tästä toiminnasta.

Kyselyyn vastaajille annettiin vastaamisen tueksi seuraavat määritelmät kielikylvystä ja muusta laajamittaisesta ja suppeammasta kaksikielisestä toiminnasta:

Kielikylvyllä tarkoitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksessa alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa toiminnasta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja vähintään 50 % toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä.

Muulla laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25% opetuksesta järjestetään kohdekielellä.

Suppeammalla kaksikielisellä/kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa alle 25% oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä.

Määritelmät mukailevat varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien perusteissa olevia kaksikielisen toiminnan eri muotojen määritelmiä (VASU 2016: 49–50, ESIOPS 2014: 40–41, POPS 2014: 91–92).

Kaksikielistä toimintaa tarjoavien kuntien määrä esitetään taulukossa 3, jossa tarjonta on eritelty toiminnan laadun mukaan. Kyselyvastausten ja kuntien verkkosivujen tietojen mukaan kotimaisten kielten kielikylpyä ja/tai muuta laajamittaista ja/tai suppeampaa kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta tarjottiin Suomessa kaiken kaikkiaan 56 kunnassa, eli yhteensä 18 %:ssa Suomen kunnista (ks. taulukko 3). Näissä kunnissa asuu 59,1 % Suomen asukkaista ja 59,7 % alle 15-vuotiaista suomalaisista, ja kuntien mediaanikoko on 21 485 asukasta (SVT 2018).

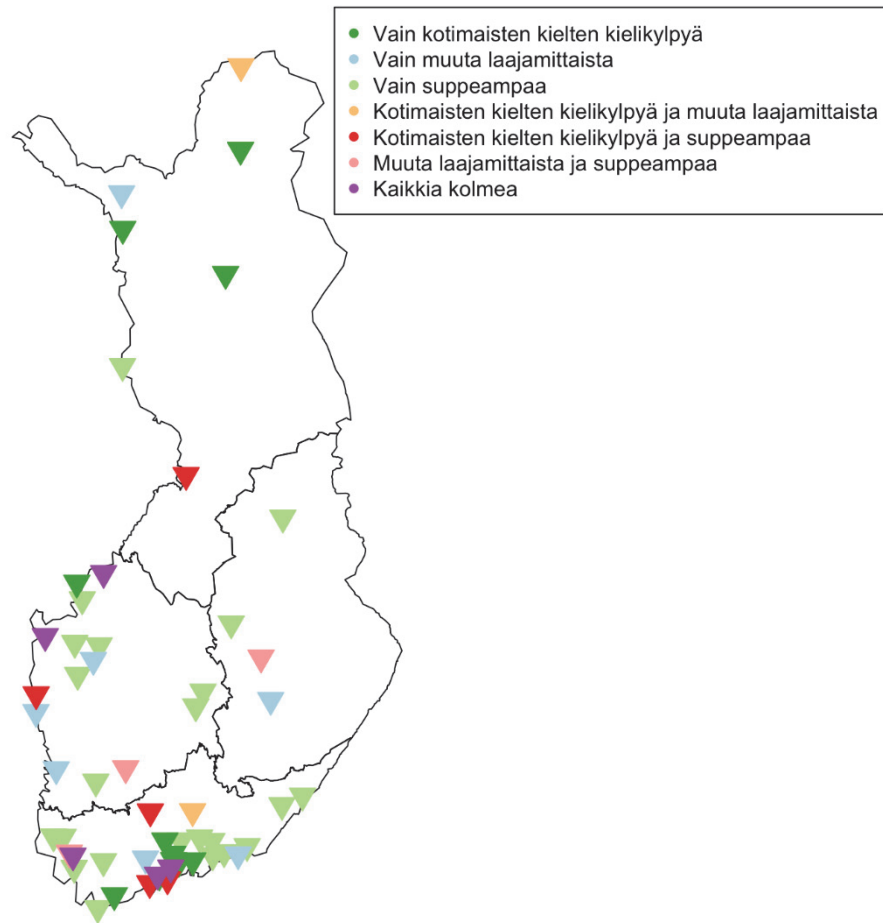
TAULUKKO 3 Kaksikielistä toimintaa tarjoavien kuntien määrä Suomessa kyselyvastausten ja kuntien verkkosivujen mukaan.

Tarjottava kaksikielinen varhaiskasvatus/opetus	Kuntien määrä	Osuus kaikista Suomen kunnista
Vain kotimaisten kielten kielikylpyä	11	3,5 %
Vain muuta laajamittaista	7	2,3 %
Vain suppeampaa	23	7,4 %
Kotimaisten kielten kielikylpyä ja muuta laajamittaista	2	0,6 %
Kotimaisten kielten kielikylpyä ja suppeampaa	5	1,6 %
Muuta laajamittaista ja suppeampaa	3	1,0 %
Kotimaisten kielten kielikylpyä, muuta laajamittaista ja suppeampaa	5	1,6 %
Ei mitään kaksikielistä toimintaa	255	82,0 %
<i>Yhteensä</i>	311	100,0 %

Viidessä kunnassa tarjottiin kaikkia kolmea kaksikielisen varhaiskasvatuksen/opetuksen muotoa, kymmenessä kunnassa kahta muotoa ja 41:ssä kunnassa vain yhtä muotoa. Kotimaisten kielten kielikylpyä järjestettiin ruotsin, suomen ja saamen kielillä, ja muuta laajamittaista ja suppeampaa kaksikielistä toimintaa englannin, ruotsin, saksan, ranskan, venäjän, suomen ja saamen kielillä. Lisäksi espanjan kielellä tarjottiin suppeampaa kaksikielistä toimintaa.

Kaksikielisen toiminnan maantieteellinen tarkastelu osoitti, että kaksikielistä varhaiskasvatusta, esi- ja/tai perusopetusta järjestettiin ympäri koko Suo-

men. Kuten kuviosta 1 ilmenee, suurin osa toiminnasta painottui kuitenkin Etelä-Suomeen.



KUVIO 1 Kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/tai opetusta tarjoavien kuntien maantieteellinen levinneisyys Suomessa kyselyvastausten ja kuntien verkkosivujen mukaan.

Kahta tai kaikkia kolmea kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja/tai opetuksen muotoa tarjottiin lähinnä etelä- ja länsirannikon suurissa kaksikielisissä kaupungeissa, kun taas vain yhtä muotoa tarjoavia kuntia oli kaikkialla Suomessa.

Kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta tarjottiin prosentuaalisesti selkeästi enemmän kaksikielisissä kunnissa kuin yksikielisissä kunnissa. Yhteensä kotimaisten kielten kielikylpyä, muuta laajamittaista ja/tai suppeampaa kaksikielistä toimintaa tarjottiin 21:ssä kaksikielisessä kunnassa (mikä on 64 % kaikista 33:sta kaksikielisistä kunnista) ja 35:ssä yksikielisessä kunnassa (mikä on 13 % kaikista 278:sta yksikielisistä kunnista). Suurin osa (89 %, 16 kuntaa) niistä kaksikielisistä kunnista, joissa enemmistökieli on suomi, tarjosivat jotain kaksikielistä toimintaa. Ainoastaan viidessä kaksikielisessä kunnassa, joissa enemmistökieli on ruotsi (eli 33 %:ssa tällaisista kunnista), tarjottiin kotimaisten kiel-

ten kielikylpyä tai muuta laajamittaista tai suppeampaa kaksikielistä toimintaa. Kyselyyn vastanneet yksikieliset ruotsinkieliset eli Ahvenanmaan kunnat eivät ilmoittaneet tarjoavansa kaksikielistä toimintaa. Tosin yksikielisten ruotsinkielisten kuntien vastausprosentti oli hyvin matala (12,5 %), joten kyselyvastausten perusteella ei siis voida sanoa, etteikö näissä kunnissa olisi jotakin kaksikielistä toimintaa. Kaksikielinen toiminta ruotsinkielisessä koulutoimessa sijoittui kyselyvastausten mukaan kaksikielisiin kuntiin, mutta oli myös näissä vähäistä (ks. luku 5.1).

Kuntakyselyn tuloksia tarkastellaan tarkemmin tämän raportin luvuissa 5 ja 6 kotimaisten kielten kielikylvyn osalta sekä erillisessä raportissa (Peltoniemi ym. 2018) muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen toiminnan osalta.

## 4 KIELIKYLPYOPETTAJIEN KELPOISUUSVAATIMUKSET JA OPETTAJANKOULUTUKSEN TARJONTA

### 4.1 Opettajien kelpoisuusvaatimukset

Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen kielikylypyhenkilökuntaan pätevät samat kelpoisuus- ja kielitaitovaatimukset kuin muuhunkin varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen henkilökuntaan. Varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (L 272/2005) ja Valtioneuvoston asetuksessa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (L 608/2005). Perusopetuksen opettajien kelpoisuuksista ja kielitaitovaatimuksista säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (A 986/1998, muutettu valtioneuvoston asetuksella A 1133/2003). Tämän asetuksen 9 §:ssä lausutaan kielitaitovaatimuksista näin:

9 § (18.12.2003/1133)

Kielitaitovaatimukset

Perusopetusta tai esiopetusta antavalla opettajalla tulee olla koulun opetuskielessä erinomainen suullinen ja kirjallinen taito.

Jos opetuskieli on muu kuin koulun opetuskieli tai jos kysymys on perusopetuslain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettussa koulussa järjestettävästä opetuksesta, opetusta voi antaa myös henkilö, joka hallitsee opetuksessa käytettävän kielen. Opetushallitus määrää tarvittaessa, miten kielenhallinta osoitetaan.

Ruotsissa opettajankoulutuksen saaneella henkilöllä, joka on suorittanut koulutukseen kuuluvan opetusharjoittelun yksinomaan ruotsin kielellä, katsotaan olevan ruotsinkielisen koulun erinomainen opetuskielen suullinen ja kirjallinen taito. Ruotsinkieliseen kouluun voidaan ottaa muuta luokanopetusta kuin äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta antamaan enintään kahdeksi vuodeksi henkilö, joka on suorittanut luokanopettajan tutkinnon Norjassa tai Tanskassa, sen estämättä, että opettaja ei ole osoittanut opetuskielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

Folkhälsanin kielikylpyasiamies Hertzbergin mukaan yllä esitetystä kielitaitovaatimuksesta huolimatta joissakin Etelä-Suomen kunnissa vaadittiin vielä ainakin 2010-luvun alkupuolella, että ruotsin kielen kielikylvyssä ruotsiksi opettavalla opettajalla tulee olla ruotsin kielen taidon lisäksi erinomainen taito myös koulun opetuskielessä eli suomessa. Tällöin ruotsia äidinkielenään puhuva henkilö ei välttämättä saanut kielikylpyopettajan virkaa, jos hänen suomen kielen taitonsa ei ollut erinomainen. (Hertzberg 2012: 33–34.) Tämä kasvatti entistään kielikylvyn opettajapulaa.

Valtioneuvoston asetuksessa suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa (A481/2003) säädetään, miten suomen ja/tai ruotsin erinomainen kielitaito voidaan osoittaa. Sen sijaan Opetushallituksen määräyksessä ”Opettajalta edellytettävä kielen hallinta muulla kuin koulun opetuskielellä annettavassa esi- ja perusopetuksessa” (Opetushallitus 2005) säädetään, miten asetuksen 1998/986 9 §:n 2 momentin mukainen kielen hallinta osoitetaan, kun kyseessä on muulla kuin koulun opetuskielellä tapahtuva opetus:

Opetushallitus on päättänyt opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 9 §:n 2 momentin nojalla, että edellä tarkoitettu opetuskielen hallinta on opettajalla, joka on suorittanut

1) yleisistä kielitutkinnoista annetun lain (668/1994) ja asetuksen (669/1994) mukaisissa kielitutkinnoissa tason viisi mukaisen kokeen, ennen vuotta 2002 kuitenkin em. lain mukaan suoritetuissa tutkinnoissa tason seitsemän mukaisen kokeen ja yleisistä kielitutkinnoista annetun lain (964/2004) ja valtioneuvoston asetuksen (1163/2004) mukaisissa kielitutkinnoissa tason viisi mukaisen kokeen.

2) yliopistossa vähintään 80 opintopisteen laajuiset opetuskielen opinnot

Opetuskielen hallinnan osoittamista edellä tarkoitettulla tavalla edellytetään siinä tapauksessa, että opetussuunnitelman mukaisesta opetuksesta vähintään neljä vuosiviikkotuntia tai neljä kurssia kyseisenä lukuvuonna opetetaan kyseisellä kielellä. Riittävä opetuskielen hallinta on ulkomailla opettajaksi pätevyityneellä, joka on saanut Opetushallitukselta lain 1597/1992, lain 531/1986 tai asetuksen 592/2000 21 §:n mukaisen päätöksen kelpoisuudesta kyseessä olevaan opettajan tehtävään ja joka osoittaa suorittaneensa opettajankoulutuksensa opetuksessa käytettävällä kielellä sellaisessa maassa, jonka virallinen kieli kyseinen kieli on.

Alla esiteltävissä ruotsin kielen kielikylpyopettajan perustutkinto-ohjelmissa on otettu huomioon kielikylpyopettajien kielitaitovaatimus ja kielen hallinnan osoittamisen tavat: kaikki koulutukset sisältävät vähintään 80 opintopistettä ruotsin kielen opintoja, jotka suoritettuaan opiskelija saavuttaa tarvittavan ruotsin kielen hallinnan toimiakseen ruotsin kielen kielikylpyopettajana.

## 4.2 Kielikylpyopettajien perustutkintokoulutus

Kielikylpytoiminta alkoi Suomessa vuonna 1987. Ensimmäisen reilun kymmenen vuoden ajan kielikylpyopettajaksi saattoi pätevyitä vain täydennyskoulutuksella (ks. luku 4.3). Kielikylpyopettajien perustutkintokoulutus alkoi vuonna

1998, ja sen jälkeen koulutusta on kehitetty etenkin kaksikielisellä länsirannikolla. Tässä luvussa esitellään sekä niitä kielikylpyopettajien perustutkintokoulutuksia, jotka ovat käynnissä, että niitä, joiden sisäänotto on päättynyt ja jotka ovat vasta alkamassa.

#### 4.2.1 Koulutukset, joiden sisäänotto on päättynyt

Kaksi kielikylpyopettajien perustutkintokoulutuksista on sellaisia, joiden sisäänotto on päättynyt, mutta joista edelleen valmistuu kielikylpyopettajia. Nämä esitellään alla.

*Ruotsin kielen kielikylpyyn suuntautuva koulutusohjelma (Vaasan yliopisto ja Oulun yliopisto)*

Ensimmäinen kielikylpyopettajien perustutkintokoulutus alkoi Suomessa vuonna 1998, kun Vaasan yliopisto aloitti yhteistyössä Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutusyksikön kanssa ruotsin kielikylpyyn painottuvan peruskoulutuskokeilun, jossa koulutettiin kasvatustieteiden maistereita. Tässä peruskoulutuskokeilussa opiskelijat suorittivat Kajaanissa kasvatustieteen opinnot sekä varhaiskasvatuksen tai luokanopettajan opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot suomeksi. Vaasan yliopistossa opiskelijat suorittivat ruotsin kielen opinnot suuntautumisvaihtoehtona monikielisyys ruotsiksi (120 opintopistettä). Yhteisestä koulutuksesta valmistunut voi toimia luokanopettajana kielikylpyopetuksessa ja yleisopetuksessa sekä ruotsin kielen aineenopettajana suomenkielisessä peruskoulussa ja lukiossa.

Tämän kielikylpyopettajakoulutuksen viimeinen sisäänotto oli vuonna 2009, jolloin Oulun yliopisto lopetti Kajaanin opettajankoulutusyksikkönsä toiminnan. Koulutusohjelmasta valmistuneita on noin kuutisenkymmentä (Peltoniemi 2015: 18–19). Suuri osa heistä työskentelee luokanopettajina suomenkielisessä opetuksessa, ja osa työskentelee kielikylpyopettajina (Backman 2015).

*Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma (Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi)*

Vaasan yliopisto ja Åbo Akademi aloittivat vuonna 2014 yhteisen kielikylpykoulutuksen koulutusohjelman vastauksena Valtioneuvoston Kansalliskielistrategiassa (2012) esiin nostettuun kielikylpyopettajakoulutuksen ja pätevien kielikylpyopettajien puutteeseen. Koulutusohjelma sisältää ruotsin ja monikielisyiden opinnot (180 opintopistettä), jotka tarjoaa Vaasan yliopisto. Opettajan pedagogiset opinnot sekä perusopetuksessa opetettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot tarjoaa Åbo Akademin Vaasan yksikkö (120 opintopistettä). Opiskelijat suorittavat koulutuksessa humanististen tieteiden kandidaatin ja filosofian maisterin tutkinnon pääaineenaan ruotsin kieli Vaasan yliopistossa. Åbo Akademin tarjoamat opinnot ovat sivuaineita. Koulutusohjelmasta valmistunut voi toimia luokanopettajana kielikylpyopetuksessa ja yleisopetuksessa sekä ruotsin kielen aineenopettajana suomenkielisessä peruskoulussa ja lukiossa. (Peltoniemi 2015, Vaasan yliopisto 2017.)



Koulutukseen on ollut sisäänotto kolmena peräkkäisenä vuonna 2014–2016, jolloin sisäänotto päättyi Vaasan yliopiston kieliaineiden liikkeenluovutuksen myötä. Liikkeenluovutus merkitsee Vaasan yliopiston kieliaineiden opetuksen ja tutkimuksen siirtymistä Jyväskylän yliopistoon. Opiskelijat voivat kuitenkin halutessaan jatkaa tutkintonsa suorittamista Vaasan yliopistossa vuoden 2020 loppuun saakka, jolloin eduskunnan vahvistama siirtymäaika päättyy<sup>2</sup>. Kaikki kielikylpykoulutuksen koulutusohjelman opiskelijat ovat toistaiseksi jatkaneet opintojaan Vaasan yliopistossa. Koulutusohjelman vuosittainen sisäänotto oli 20, ja hakijoita oli joka vuosi vähintään kaksi kertaa niin paljon kuin opiskelijoita voitiin ottaa (Rossi, Ainoa, Eloranta, Grandell, Lindberg, Pasanen, Sihvonen, Hakola & Pirinen 2017). Asiantuntijan<sup>3</sup> mukaan koulutusohjelmasta on tähän mennessä valmistunut viisi kielikylpyopettajaa ja kuudes valmistuu helmikuussa 2018. Vuosina 2018–2021 koulutuksesta odotetaan valmistuvan vielä viitisenkymmentä kielikylpyopettajaa. Suurin osa tähän mennessä valmistuneista työskentelee kielikylvyn luokanopettajana eri puolilla Suomea ja osa muissa opetus- ja ohjaustehtävissä.

#### 4.2.2 Käynnissä olevat ja alkavat koulutukset

Ainoa kielikylpyopettajakoulutus, johon on ollut sisäänotto syksyllä 2017 on Åbo Akademin tarjoama kielikylpyopetuksen opintokokonaisuus lastentarhanopettajiksi opiskeleville. Åbo Akademi on syksyllä 2018 aloittamassa myös kielikylvyn luokanopettajakoulutuksen. Nämä koulutukset esitellään alla.

*Åbo Akademin kielikylpyopetuksen opintokokonaisuus lastentarhanopettajiksi opiskeleville*

Åbo Akademi on kahtena peräkkäisenä lukuvuonna 2016–2017 ja 2017–2018 tarjonnut 40 opintopisteen kielikylpy- ja monikielisyysopintojen kokonaisuuden lastentarhanopettajaksi opiskeleville Pietarsaaren yksikössään. Opinnot jakautuvat kahdelle lukuvuodelle: ensimmäisenä vuonna tarjottiin 20 opintopistettä, ja loput 20 opintopistettä tarjotaan toisen lukuvuoden (2017–2018) aikana samalle ryhmälle. Syksyllä 2016 nämä opinnot aloitti noin 20 ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijaa ja pari työelämässä toimivaa lastentarhanopettajaa. Opintokokonaisuus tarjoaa tukea työskentelyyn monikielisten lasten kanssa.

Lukuvuonna 2016–2017 kielikylpy- ja monikielisyysopinnot ostettiin Vaasan yliopistolta, mutta lukuvuodeksi 2017–2018 Åbo Akademi on palkannut omaa kielikylpyhenkilökuntaa antamaan nämä opinnot. Asiantuntijahaastattelun<sup>4</sup> perusteella opintokokonaisuuden tarjoaminen aloitettiin Åbo Akademin aloitteesta yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa, koska myös varhaiskasvatuksessa oli valtakunnallinen tarve kielikylpyopettajien kouluttamiseen. Åbo Akademin lastentarhanopettajakoulutus oli myös syksyllä 2016 saanut uuden pro-

<sup>2</sup> <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170940#Pidp451711968>, 7§

<sup>3</sup> Koulutusvastaava Eija Heinonen-Özdemir, Vaasan yliopisto

<sup>4</sup> Professori Siv Björklund, Åbo Akademi

fessorin, joka oli kiinnostunut kehittämään lastentarhanopettajakoulutusta ja antamaan kielikylvyille ja monikielisyydelle näkyvyyttä.

Åbo Akademi uudistaa parhaillaan lastentarhanopettajille tarjottavaa kielikylpyopetuksen opintokokonaisuutta ja on syksyllä 2018 käynnistämässä uuden 40 opintopisteen kielikylvyn opintokokonaisuuden, jota on tarkoitus tarjota myös suomenkielisille. Suomenkieliset voivat siis hakea Åbo Akademin monikielisyyteen suuntautuvaan lastentarhanopettajakoulutukseen suorittamalla valinnan yhteydessä ruotsin kielen kielikokeen. Suomenkieliset opiskelijat saavat koulutuksen kautta valmiuden toimia lastentarhanopettajana ruotsinkielisessä päiväkodissa ja kielikylpypäiväkodissa. Asiantuntijan mukaan uuden opintokokonaisuuden vahvuutena on, että se soveltuu hyvin muuttuneen yhteiskunnan tarpeisiin keskittymällä entistä enemmän monikieliseen identiteettiin ja monikulttuurisuuteen. Hän pitää koulutuksen haasteena kielirajat ylittävää markkinointia, jotta opiskelupaikat saataisiin täytettyä.

#### *Åbo Akademin alkava kielikylvyn luokanopettajakoulutus*

Åbo Akademi suunnittelee aloittavansa syksyllä 2018 uuden kielikylvyn luokanopettajakoulutuksen Vaasan yksikössään. Taustalla on haastatellun asiantuntijan<sup>5</sup> mukaan uhka ruotsin kielen kielikylvyn opettajankoulutuksen siirtämisestä kaksikieliseltä Vaasan seudulta yksikieliselle Jyväskylän seudulle, sillä Vaasan yliopiston kielten koulutus ja tutkimus siirrettiin Jyväskylän yliopistoon liikkeenluovutuksena syksyllä 2017. Åbo Akademin uusi koulutusohjelma tulee sisältämään opettajan pedagogiset opinnot, perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaiset opinnot sekä monikielisyyden opinnot. Koulutusohjelmassa suoritetaan kasvatustieteiden maisterin tutkinto. Vuosittainen sisäänotto tulee olemaan noin 20. Koulutuksen rakenne ei ole vielä valmis, mutta koulutusohjelma tulee sisältämään vähintään 80 opintopistettä ruotsin kielen opintoja ja opetusharjoittelut on tarkoitus tehdä suurimmaksi osaksi kielikylvyssä.

Haastateltu Åbo Akademin asiantuntija pitää koulutusohjelman vahvuutena sen toteuttamista kaksikielisessä koulutusympäristössä, jossa käytetään ruotsia. Varsinkin suomenkielisille opiskelijoille, joiden toivotaan hakevan koulutukseen, ruotsin kielen käyttö ympäristössä on tärkeää oman kielitaidon kehittymisen kannalta. Koulutuksen toiseksi vahvuudeksi haastateltu asiantuntija mainitsee sen, että Åbo Akademi työsentelee asiantuntijoita, jotka ovat tehneet työtä kielikylvyn parissa sen alkamisesta lähtien. Kielikylpy kuuluu myös vähemmistötutkimuksen alaan, joka on Åbo Akademin painoala. Haastateltu asiantuntija pitää koulutusohjelman haasteena kielirajat ylittävää markkinointia ja suomenkielisten opiskelijoiden halukkuutta hakeutua opiskelemaan ruotsinkieliseen yliopistoon.

---

<sup>5</sup> Professori Siv Björklund, Åbo Akademi

### 4.3 Kielikylpyopettajien täydennyskoulutus

Kielikylpyopettajille tarkoitettu koulutus alkoi Suomessa täydennyskoulutuksena. Ensimmäinen monikielisyiden opintokokonaisuus, joka oli laajuudeltaan 20 opintoviikkoa, järjestettiin Vaasan yliopistossa vuonna 1989 eli kaksi vuotta kielikylvyn alkamisen jälkeen. Tätä opintokokonaisuutta tarjottiin työelämässä oleville kielikylpyopettajille useiden vuosien ajan. Laajamittaisen ja koko maan kattavan kielikylvyn täydennyskoulutuksen mahdollisti Opetusministeriön 1990-luvun alussa myöntämä täydennyskoulutuksen tukiraha, jota Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa (myöhemmin Levón-instituutti) päätettiin suunnata nimenomaan kielikylpyopettajien ja monikielisyyskasvattajien kouluttamiseen. Seminaarien ja lyhytkurssien lisäksi Vaasan avoimessa yliopistossa tarjottiin laajempaa monikielisyiden opintokokonaisuutta. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 14–15.)

Vaasan yliopisto on Levón-instituutin sekä Kielikylvyn ja monikielisyiden keskuksen ansiosta ollut läpi vuosien tärkein täydennyskouluttaja kielikylvyn alalla Suomessa (Kangasvieri ym. 2012). Kielikylvyn täydennyskoulutusta Suomessa on järjestänyt myös esimerkiksi Folkhälsan. Viimeksi kielikylvyn täydennyskoulutusta järjesti Vaasan yliopiston Kielikylvyn ja monikielisyiden keskus lukuvuonna 2016–2017, mutta tarjonta loppui Vaasan yliopiston kielten liikkeenluovutuksen myötä. Asiantuntijahaastattelun<sup>6</sup> perusteella Suomessa ei tällä hetkellä tarjota kielikylvyn täydennyskoulutusta. Åbo Akademi suunnittelee aloittavansa myös täydennyskoulutuksen tarjoamisen kielikylvyssä toimiville opettajille ja varhaiskasvattajille syksystä 2018 lähtien.

---

<sup>6</sup> Professori Siv Björklund, Åbo Akademi

## 5 KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYN NYKY- TILANNE SUOMESSA

Tässä luvussa tarkastellaan kotimaisten kielten kielikylpytoiminnan tilaa ja tulevaisuuden suunnitelmia varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa Suomen kunnissa kyselyvastausten, tapauskuntien eri toimijoiden haastattelujen, analysoitujen dokumenttien ja erilaisen verkkoaineiston perusteella.

### 5.1 Kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta

Kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonnan kokonaiskuvan muodostamiseksi selvityksessä on tarkasteltu niin kyselyvastauksia, kuntien verkkosivuja kuin Svenskskola.fi-portaalia (2017). Näiden välillä on kuitenkin paljon eroavaisuuksia, eivätkä tiedot ole keskenään yhteneväisiä. Ensinnäkin kyselyn mukaan kotimaisten kielten kielikylpyopetusta jollakin kouluasteella tarjoaa kaikkiaan 15 kuntaa: 11 kunnassa opetusta annetaan ruotsiksi, yhdessä kunnassa suomeksi, yhdessä kunnassa saameksi ja kahdessa kunnassa sekä suomeksi että ruotsiksi (ks. taulukko 4). Kyselyyn jätti kuitenkin vastaamatta kaksi kuntaa, jotka aiemman selvityksen (Kangasvieri ym. 2012) ja kunnan verkkosivujen perusteella tarjoaa ruotsinkielistä kielikylpyä. Näiden 17 kunnan lisäksi *Svenskskola.fi*-portaalin mukaan kielikylpyä tarjoaa varhaiskasvatuksessa kolme muuta kuntaa, jotka myös kertovat kielikylpytoiminnastaan kunnan verkkosivuilla. Näistä yksi ei ole vastannut kyselyymme ja kaksi on ilmoittanut, ettei kunta tarjoa kielikylpyä, eikä myöskään muuta laajamittaista tai suppeampaa kaksikielistä opetusta (vrt. Peltoniemi ym. 2018). Näiden kuntien verkkosivuja tarkasteltaessa käy kuitenkin ilmi, että kielikylpyä järjestetään näissä kunnissa, kahdessa ruotsiksi ja yhdessä sekä suomeksi että ruotsiksi. Voi siis olla esimerkiksi, että kyselyyn vastannut henkilö ei ole tiennyt kuntansa sen hetkistä tilannetta.

Sen sijaan edellisessä selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012) kielikylpykunniksi merkittyjen kuntien verkkosivuja tarkasteltaessa käy ilmi, että myös saa-

men kielikylpyä järjestetään kahdessa kunnassa, vaikka nämä kunnat eivät ole sitä ilmoittaneet kyselyssämme. Saamen kielen kielikylpyä järjestetään myös kunnan verkkosivujen mukaan sellaisessa kunnassa, joka on hakenut valtion erityisavustusta kielikylvyn laajentamista varten. Näin ollen *kyselyvastauksemme, kuntien verkkosivujen ja Svensskola.fi-portaalin perusteella kielikylpyopetusta on tarjolla kaikkiaan 23 Suomen kunnassa, joista 15 on kyselyssämme ilmoittanut tarjoavansa kotimaisten kielten kielikylpyä ja vastannut kielikylpyä koskeviin kysymyksiin. Kyselyn vastausprosentti kotimaisten kielten kielikylvyn osalta on 65,2 % (15 kuntaa 23 kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoavasta kunnasta). Kaikkiaan 19 kielikylpykuntaa on kuitenkin vastannut kyselyyn, mutta neljä näistä on ilmoittanut kyselyssä, ettei tarjoa kotimaisten kielten kielikylpyä.*

TAULUKKO 4 Kielikylpy-yksiköiden määrä ja kielikylpytoiminnan kieli kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoavissa kunnissa kuntakyselyn, kuntien verkkosivujen ja Svensskola.fi-portaalin mukaan.

Kunta ja yksiköiden määrä	Varhaiskasvatus (päivähoito)	Esiopetus	Perusopetus, alakoulu	Perusopetus, yläkoulu
Espoo (13)	ruotsi (5)	ruotsi (3)	ruotsi (3)	ruotsi (2)
Helsinki (31)	ruotsi (10)	ruotsi (10)	ruotsi (6)	ruotsi (5)
Hyvinkää (1)*	ruotsi (1)	-	-	-
Hämeenlinna (2)*	ruotsi (1)	ruotsi (1)	-	-
Inari (1)*	saame (1)	-	-	-
Järvenpää (1)	ruotsi (1)	-	-	-
Kaskinen (3)	suomi, ruotsi (1)	-	suomi, ruotsi (2)	-
Kauniainen (4)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Kerava (1)*	ruotsi (1)	-	-	-
Kirkkonummi (4)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Kokkola (4)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Lahti (2)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	-	-
Muonio (1)	suomi (1)	-	-	-
Oulu (1)*	saame (1)	-	-	-
Pietarsaari (6)	suomi, ruotsi (2)	suomi, ruotsi (1)	suomi, ruotsi (1)	suomi, ruotsi (2)
Porvoo (4)*	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Raasepori (2)*	suomi, ruotsi (2)	-	-	-
Sipoo (6)	ruotsi (2)	ruotsi (2)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Sodankylä (3)*	saame (2)	saame (1)	-	-

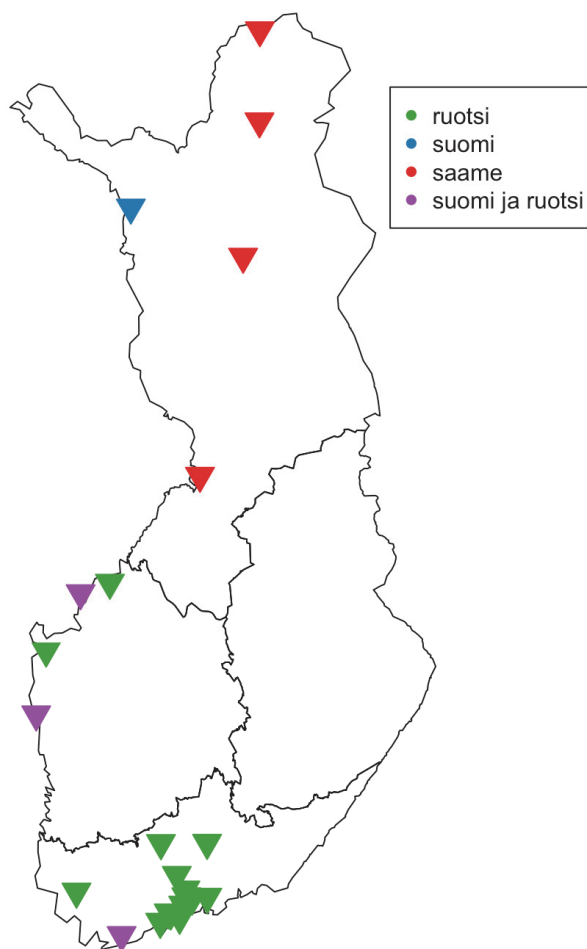
Turku (4)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (1)
Utsjoki (4)	saame (2)	saame (1)	saame (1)	-
Vaasa (9)	ruotsi (3)	ruotsi (3)	ruotsi (2)	ruotsi (1)
Vantaa (5)	ruotsi (1)	ruotsi (1)	ruotsi (2)	ruotsi (1)

\*ei ole vastannut kyselyyn/ei ole ilmoittanut järjestävänsä kielikylpyä; tiedot saatu kunnan verkkosivuilta ja Svenskskola.fi-portaalista.

Kielikylpy-yksiköt ovat kunnissa sekä kunnallisia yksiköitä että yksityisten palveluntuottajien ylläpitämiä. Kyselyn perusteella yksityisiä kielikylpy-yksiköitä löytyy neljästä kunnasta. Kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoavien yksiköiden kokonaismäärä on kyselyn perusteella varhaiskasvatuksessa 33, esi-koulussa 26, alakoulussa 22 ja yläkoulussa 16. Lisäksi kielikylpyä tarjoaa kymmenen varhaiskasvatuksen ja kolme esiopetuksen yksikköä sekä yksi alakoulun ja yksi yläkoulun yksikkö kunnissa, jotka eivät vastanneet kyselyyn tai jotka ovat vastanneet, että kielikylpyä ei järjestetä kunnassa. *Täten kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoaa Suomessa ainakin 112 varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusope-tuksen yksikköä.*

Kyselyvastaukset, kuntien verkkosivut ja Svenskskola.fi-portaali osoittivat, että 23 kunnassa tarjotaan kotimaisten kielten kielikylpyopetusta varhaiskasva-tuksessa, 15 kunnassa esiopetuksessa, 13 kunnassa perusopetuksen alakoulussa ja 11 kunnassa perusopetuksen yläkoulussa. Näiden tietojen perusteella *kielikyl-voyn jatkumo toteutuu 11 kunnassa, joissa sitä tarjotaan varhaiskasvatuksesta perusope-tuksen loppuun saakka* (ks. taulukko 4).

Kotimaisten kielten kielikylvyn maantieteellinen tarkastelu osoittaa, että *kotimaisten kielten kielikylpy on keskittynyt länsirannikolle sekä pääkaupunkiseudulle* (ks. kuvio 2). Kyselyyn vastanneista 15 kielikylpykunnasta 12 on kaksikielisiä kuntia ja kolme kuntaa on yksikielisiä suomenkielisiä kuntia, eli *kotimaisten kiel-ten kielikylpyä tarjotaan pääasiassa Suomen kaksikielisillä alueilla*. Kielikylpytoiminta kaksikielisten kuntien ruotsinkielisessä koulutoimessa on kuitenkin vähäistä (sitä järjestetään vain parissa kunnassa). Kahdeksasta kielikylpykunnasta, jotka eivät vastanneet kyselyyn ollenkaan tai jotka vastasivat, että kielikylpyä ei jär-jestetä kunnassa, kuusi on yksikielisiä ja kaksi kaksikielisiä (yhdessä suomi enemmistökielenä, toisessa ruotsi). Kaikista 14 kaksikielisestä kielikylpykun-nasta kahdessa on ruotsi enemmistökielenä, muissa suomi. Suomessa on yh-teensä 33 kaksikielistä kuntaa, joten *kaikkiaan 42 % Suomen kaksikielisistä kunnista tarjoaa kotimaisten kielten kielikylpyä. Kielikylpykunnista noin puolet on keski-suuria kuntia (10 000–100 000 as.), ja toinen puoli tarjonnasta jakautuu tasaisesti pienten (alle 10 000 asukasta) ja suurten (yli 100 000 asukasta) kuntien kesken. Kielikylpyä tarjoavien kuntien mediaanikoko on 41 529 asukasta* (SVT 2018).

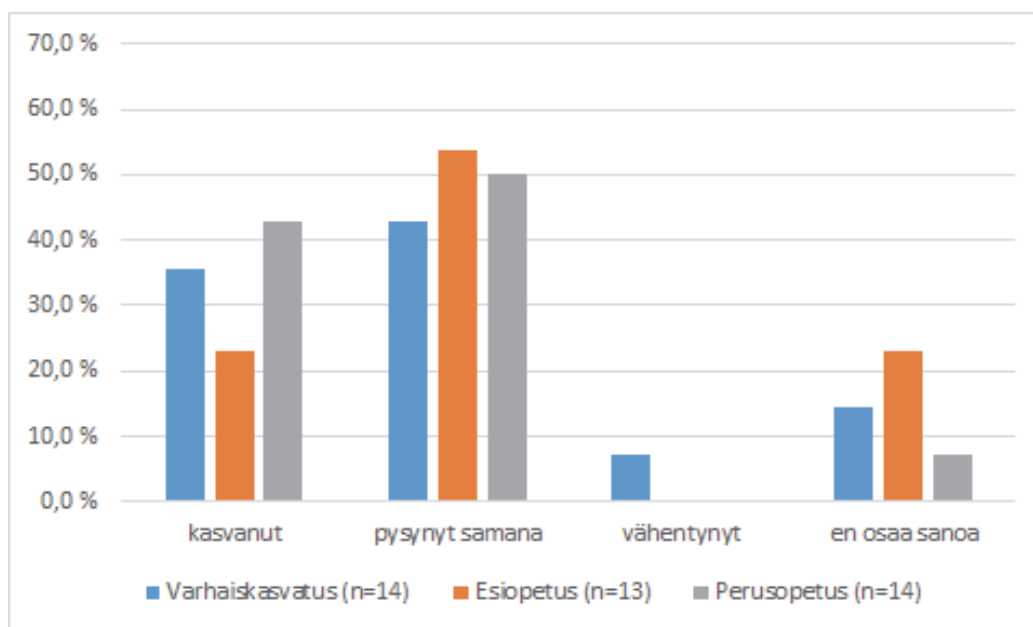


KUVIO 2 Kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen maantieteellinen levinneisyys.

Ajallisesti tarkasteltuna lähes kaikissa kyselyyn vastanneissa kunnissa on tarjottu kielikylpyä jo yli 10 vuoden ajan, ja osassa jopa yli 20 vuotta (8 kuntaa). Vain kahdessa kunnassa kielikylpy on suhteellisen uutta toimintaa eli sitä on tarjottu 3–4 vuotta. Kaksi kuntaa ei vastannut tähän kysymykseen, mutta aiemman kielikylpykartoituksen perusteella (Buss & Mård 1999) kielikylpyä on tarjottu näissäkin pitkään eli yli 20 vuotta. Vaikuttaisi siis siltä, että *kotimaisten kielten kielikylvoyn tarjonta on Suomessa vakiintunut tiettyihin kuntiin, eikä se ole juurikaan viime vuosina laajentunut uusiin kuntiin*. Sitä on sen sijaan kehitetty sitä jo tarjoavissa kunnissa esimerkiksi valtion erityisavustuksen turvin (ks. luku 5.6.4).

## 5.2 Kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan suhde

Kuntia pyydettiin kyselyssä arvioimaan sitä, miten kotimaisten kielten kielikylvyn kysyntä on muuttunut kunnassa viimeisen viiden vuoden aikana. Yleisin kielikylvyn kysyntään liittyvä vastaus varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen osalta oli, että kysyntä on pysynyt kunnassa samana. Kolmasosa vastanneista kielikylpykunnista ilmoitti kuitenkin, että kysyntä on kasvanut varhaiskasvatuksessa ja viidesosa, että se on kasvanut esiopetuksessa. Kuten alla olevasta kuviosta käy ilmi, kielikylpyopetuksen kysyntä on kasvanut eniten perusopetuksessa (43 % kunnista). Kuviosta 3 ilmenee myös, että yksi kielikylpykunta ilmoitti kysynnän vähentyneen (varhaiskasvatuksessa).

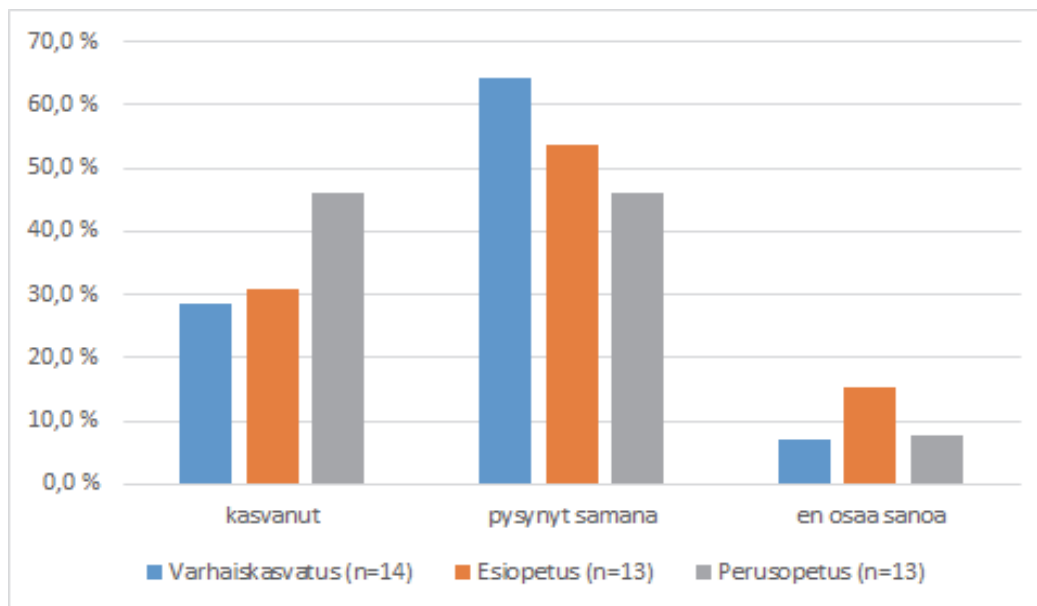


KUVIO 3 Kielikylpytoiminnan kysynnän muutos kunnissa viimeisen viiden vuoden aikana.

Kuntia pyydettiin ilmoittamaan kyselyssä myös kielikylvyn tarjonnan muutoksesta viimeisen viiden vuoden aikana. Yleisin vastaus varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen osalta oli, että tarjonta on pysynyt samana. Lähes kolmasosa kielikylpykunnista ilmoitti, että tarjonta on kasvanut varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Kuviosta 4 käy ilmi, että kysynnän lailla tarjontakin on kasvanut eniten perusopetuksessa (46 % kunnista). Yksikään kielikylpykunta ei ilmoittanut kielikylpyopetuksen määrän vähentyneen viimeisen viiden vuoden aikana.





KUVIO 4 Kielikylpytoiminnan tarjonnan muutos kunnissa viimeisen viiden vuoden aikana.

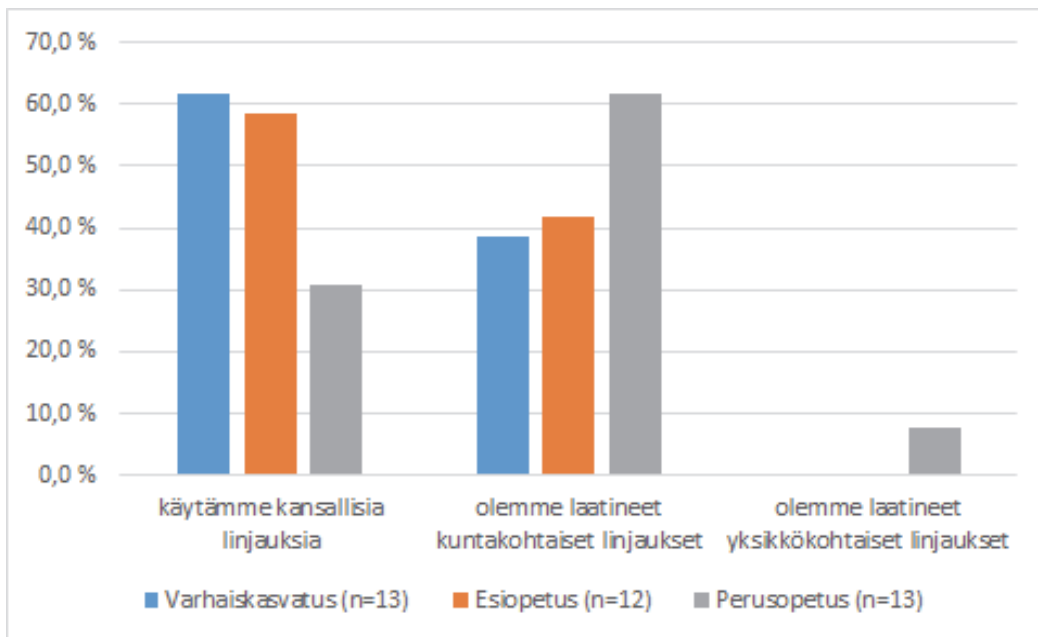
Kyselyssä oli lisäksi avokysymys, jossa kuntia pyydettiin arvioimaan, miten kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta vastaa kysyntää kunnassa. Suurin osa kielikylpykunnista (67 %) vastasi, että kielikylvyn tarjonta vastaa hyvin kysyntää. Näistä kunnista vain puolessa oli kuitenkin tehty tarvekartoitus kielikylvystä eli kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen perustuu pitkälti virkamiesarvioon. Myös tapauskuntahaastatteluissa korostui näkemys, että kielikylvyn tarjonta vastaa kysyntää, vaikka kaikki hakijat eivät aina pääse kielikylpyyn ja kielikylpyyn täytyy joissakin kunnissa ilmoittautua jo lapsen syntyessä, jotta saa varmistettua tälle kielikylpypaikan. Myös yllä jo mainittu kielikylpytoiminnan vaikea saavutettavuus (toimintaa ei markkinoida eikä siitä tiedoteta kunnassa) pitää etenkin vanhempien mukaan kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan tasapainossa. Haastatteluissa tuli myös esiin kysynnän vuosittainen vaihtelu, mikä vaikuttaa osaltaan varovaisuuteen tarjonnan kasvattamisessa. Muutama kunta oli erikseen maininnut kyselyvastauksissaan, että kielikylpyä tarjotaan kaikille halukkaille. Tällaiseen ratkaisuun oli päädytty myös yhdessä tapauskunnassa.

Kuitenkin varhaiskasvatuksen osalta viidesosa ja perusopetuksen osalta 13 % kielikylpykunnista vastasi, että kielikylvyn kysyntä on suurempaa kuin tarjonta. Muutamissa kunnissa oli kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa alueellisia ongelmia eli kielikylpyä ei ole tarjolla kaikissa paikoissa, joissa sille on kysyntää. Tämä tuli ilmi myös tapauskuntahaastatteluissa. Osa kunnista, joissa oli tehty kielikylvyn tarvekartoitus, ilmoitti kyselylomakkeessa, että kysyntä on kasvussa.

### 5.3 Kielikylpytoiminnan kuvaus

Paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa ja esiopetuksen opetussuunnitelmissa tulee kuvata kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamista ja kaksikielistä opetusta niiltä osin kuin paikallinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen edellyttää (VASU 2016: 50, ESIOPS 2014: 42). Kysymykseen vastanneista kielikylpykunnista 62 % ilmoitti käyttävänsä kielikylvyn kansallisia varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelman perusteiden linjauksia varhaiskasvatuksessa ja 58 % esiopetuksessa. Yli kolmasosa kunnista on laatinut kuntakohtaiset linjaukset kielikylvystä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Perusopetuksen osalta paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kuvata useita osa-alueita (ks. luku 2.4.4) eli muun muassa opetuskieliin liittyviä yksityiskohtia ja opetettavien oppiaineiden keskeisiä kielellisiä tavoitteita (POPS 2014: 93). Noin kolmasosassa (31 %, n=13) vastanneista kielikylpykunnista käytetään perusopetuksessa kansallisten perusteiden linjauksia kielikylvyssä, 62 % kielikylpykunnista on laatinut kuntakohtaiset linjaukset ja 8 % on laatinut yksikkökohtaiset linjaukset (ks. kuvio 5).



KUVIO 5 Opetussuunnitelman soveltaminen kielikylpytoiminnassa.

Kielikylpytoiminnan kuvauksia tarkasteltiin tässä selvityksessä paikallisten varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien lisäksi myös tapauskuntahaastattelussa sekä kyselyn avokysymyksissä (kysymykset 27–30, ks. liite 1). Kotimaisten kielten kielikylvyn kuvauksissa kyselyssä vastaajat selvittivät kohdekielen osuutta, tuntijakoa sekä kielikylvyn muotoa (esim. varhainen täydel-

linen kielikylpy). Suurin osa vastaajista mainitsi kohdekielen osuuden. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että kielikylpytoiminta kunnassa ei ole virallista, mutta yhteisö on kaksikielinen, ja toisessa vastauksessa mainittiin kieli-pesäperiaate.

## 5.4 Kielikylvyn jatkumot

Kielikylvyn jatkumoa tarkasteltaessa kysely ja tilastotiedot osoittavat, että kotimaisten kielten kielikylvyn jatkumo toteutuu varhaiskasvatuksesta yläkoulun loppuun saakka 11 kunnassa, eli yli kahdessa kolmasosassa kyselyyn vastanneista kielikylpykunnista (ks. taulukko 4 luvussa 5.1). Lisäksi kahdessa kunnassa jatkumo toteutuu varhaiskasvatuksesta alakoulun loppuun. Kunnat, joissa jatkumo ei toteudu, ilmoittivat kuitenkin vastauksissaan, että kielikylvyn kysyntä vastaa niissä hyvin tarjontaa, mikä osoittaisi, että näissä kunnissa ei virkamiesarvion perusteella ole ollut kysyntää jatkumon tarjoamiseksi. Arvio ei kuitenkaan aina perustu tarvekartoitukseen, koska kunnat ilmoittivat vastauksissaan, ettei niissä ole tehty kielikylvyn tarvekartoitusta. Kuitenkin yksi kunnista, joissa jatkumo ei toteudu, on uusi kielikylpykunta (toteuttanut kielikylpyopetusta vasta 3 vuotta), joten jatkumoa ei ole ehkä ollut ajankoh-taista järjestää vielä. Lisäksi tapauskuntahaastattelut osoittivat, että osassa kuntia kielikylvyksi kutsuttua toimintaa tarjotaan vain varhaiskasvatuksessa, josta siirrytään kokonaan toisella kotimaisella kielellä tarjottavaan esiopetukseen ja kouluopetukseen, jolloin kielikylpyjatkumoa ei ole ollut tarpeen järjestää. Näistä osa on sellaisia suomenkielisiä kielisaarekkeiksi kutsuttavia kuntia, joihin kunta Folkhälsanin palkkaaman kielikylpyasiamiehen johdolla suunnit-teli jatkumon päiväkodin kielikylvystä ruotsinkieliseen kouluun (Hertzberg 2012: 32). Suurin osa vain varhaiskasvatuksessa ruotsin kielen kielikylpyä tar-joavista kunnista on tällaisia kuntia (ks. taulukko 4 luvussa 5.1).

Kunnissa tehdyistä haastatteluista kävi ilmi, että kielikylvyn jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetuksen alakouluun toimii hyvin niissä kunnissa, joissa jatkumo toteutuu. Haastatellut käyttivät tästä nivelvaiheesta ilmaisuja, kuten ”saumaton”, ”kivuton” ja ”vakiintunut”. Jatkumon koettiin toimivan hyvin erityisesti sellaisissa kunnissa, joissa varhaiskasvatus ja perusopetus järjestetään samoissa tiloissa tai joissa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä tehdään yhteistyötä esimerkiksi yhteisten vuosittaisten juhlien tai lu-kuhetkien muodossa (vanhemmat oppilaat lukevat nuoremmille). Tällöin ala-koulu on lapselle tuttu koulun aloittamisvaiheessa. Jatkumon saumattomuuteen koettiin myös vaikuttavan sen, että oppilasryhmä pysyy kielikylvyssä samana siirryttäessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun.

Sen sijaan kielikylvyn alakoulun ja yläkoulun nivelvaiheen koettiin toimi-van tapauskunnissa huonommin kuin varhaiskasvatuksen ja alakoulun nivel-vaiheen. Oppilasryhmiin tulee usein muutoksia tässä vaiheessa, koska osa oppi-laista keskeyttää kielikylvyn alakoulun jälkeen. Tämä johtuu erityisesti suurissa

kunnissa siitä, että niissä tarjotaan monenlaista muutakin painotettua opetusta kuin kielikylpyä eli esimerkiksi urheilu- tai taidepainotuksia, joihin jotkut kielikylpyoppilaat hakeutuvat yläkouluvaiheessa. Tapauskuntien opettaja- ja virkamieshaastatteluissa mainittiin, että myös oppilaiden murrosikä voi aiheuttaa kielikylvyn keskeyttämisen, kun halutaan kyseenalaistaa vanhempien tekemiä valintoja, kuten kielikylpyvalintaa. Yksi haastateltu opettaja toteaa, että ”kielikylpy ei valitettavasti poista murrosikää”.

Muutokset ryhmissä alakoulun ja yläkoulun nivelvaiheessa ovat aiheuttaneet joissakin kunnissa tarjonnan epätasaisuutta siitä syystä, että kunnassa ei ole voitu ennakoida kielikylpyryhmän muodostumista yläkouluun. Yhdessä tapauskunnassa koettiin myös, että yläkoulun aineenopettajilla ei ole tarpeeksi ymmärrystä kielikylvystä metodina, ja tämä vaikeuttaa siirtymistä alakoulusta yläkouluun. Positiiviseksi asiaksi kielikylvyn alakoulun ja yläkoulun nivelvaiheessa mainittiin kuitenkin se, että joissakin tapauskuntien ala- ja yläkouluissa on yhteisiä opettajia. Tämä madaltaa opettajien, vanhempien ja virkamiesten mukaan oppilaiden kynnystä siirtyä alakoulun kielikylvystä yläkoulun kielikylpyyn. Perheiden ja lasten sitouttaminen kielikylpyvalintaan koko kielikylpyopolun ajaksi nousikin esiin lähes kaikissa opettaja- ja virkamieshaastatteluissa.

## 5.5 Kielikylvyn oppilaaksiotto

Uusissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014: 93) määrätään, että kielikylpyopetuksen järjestäjän tulee kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa, kenelle kielikylpyopetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksioton periaatteet. Tämä velvoite koskee vain perusopetusta, sillä vastaava velvoite ei ole varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa eikä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Moni kielikylpyä järjestävä kunta ei kuitenkaan kuvaa paikallisessa opetussuunnitelmassa, kenelle kielikylpyopetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksioton periaatteet, joten tätä tiedusteltiin toimijahaastatteluissa ja tarkasteltiin myös kuntien opetustoimen sivustoilta niiden kuntien osalta, jotka vastasivat kyselyyn.

Kunnissa tehtyjen toimijahaastattelujen, kuntien opetustoimen sivujen ja opetussuunnitelmien perusteella kielikylpykunnissa käytetään melko samanlaisia kriteerejä valittaessa lapsia kielikylpytoimintaan: valinta tehdään suurimaksi osaksi lapsen äidinkielen perusteella, eli kielikylpyä tarjoavan päiväkodin toimintakielen tai koulun opetuskielen (suomi tai ruotsi), ei kielikylpykielen, tulee olla kielikylpylapselle äidinkieli tai äidinkielen omainen kieli (ks. taulukko 5).

TAULUKKO 5 Oppilaaksioton kriteerit kotimaisten kielten kielikylvyssä (n=15 kuntaa).

Kriteeri	Kuntien määrä
Päiväkodin toimintakieli/koulun opetuskieli on lapsen äidinkieli/ kotikieli/vahva kieli/tuttu kieli	8 kuntaa
Kielikylpykieli ei ole perheen kotikieli/lapsen äidinkieli	10 kuntaa
Asuinpaikka kielikylpykunnassa	4 kuntaa
Jos maksimimäärä täyttyy -arvonta (päiväkoti) -haastattelu (perusopetus) -hakujärjestyksessä -kielellisen valmiuden arvioinnin koe (perusopetus)	5 kuntaa 2 kuntaa 1 kunta 1 kunta
Sitoumus vaaditaan vanhemmilta	4 kuntaa
Ei oteta erityisen tuen tarpeessa olevia	2 kuntaa
Otetaan mahdollisesti erityisen tuen tarpeessa olevia	2 kuntaa
Otetaan erityisen tuen tarpeessa olevia samassa määrin kuin muita	1 kunta

Äidinkielikriteeristä huolimatta suurin osa (73 %) kyselyyn vastanneista 15 kielikylpykunnasta ilmoitti kyselyvastauksissaan tarjoavansa kielikylpyä samassa määrin maahanmuuttajataustaisille lapsille kuin muillekin lapsille. Viidesosa kielikylpykunnista (3) ilmoitti, ettei lainkaan tarjoa kotimaisten kielten kielikylpyä maahanmuuttajataustaisille lapsille. Kaksi tapauskuntaa kuuluu näihin kolmeen, jotka eivät tarjoa kotimaisten kielten kielikylpyä maahanmuuttajataustaisille lapsille. Myös tapauskuntahaastattelussa kysyttiin, kenelle kielikylpy on tarkoitettu kunnassa. Haastateltujen spontaani vastaus oli "kaikille", mutta sen lausuttuaan suurin osa haastateltavista kuitenkin nosti esille äidinkielikriteerin eli että suomen kielen tulee olla äidinkieli, äidinkielen omainen tai tuttu kieli ruotsin kielen kielikylvyssä. Suomen kielen kielikylpyä tarjoavassa kunnassa nostettiin esille, että suomen kieli ei saa olla oppilaan kotikieli.

Eräs vanhempi mainitsi tapauskunnassa tehdyssä haastattelussa, että kielikylpy on niille, jotka osaavat sitä etsiä, sillä se pidetään piilossa. Myös varhaiskasvattajat ja opettajat samassa kunnassa kertoivat, että kielikylpyä ei markkinoida eikä siitä saa kunnassa helposti tietoa. Tämä on johtanut siihen, että kielikylpyä pidetään "salaseurana". Myös toisessa tapauskunnassa haastatellut vanhemmat pohtivat, voisiko kielikylvyn mainostamatta jättäminen olla tietoinen valinta, jotta kunnassa ei tule painetta kysynnän kasvuun ja tarjonnan lisäämiseen. Suurin osa kielikylpykunnista mainitsee verkkosivuillaan järjestävänsä kielikylpyä, mutta vain osa kertoo sivuillaan tarkasti, mitä kielikylpy on, kenelle se on tarkoitettu ja miten siihen haetaan. Kysyttäessä kenelle kielikylpy sopii, pari oppilasta ilmaisi haastattelussa, ettei kielikylpy välttämättä ole niille, jotka eivät

ole koskaan kuulleet ruotsia. Oppilashaastattelu tehtiin koulussa, joten voi olla, että oppilaat ajattelivat koulussa tarjottavaa kielikylpyä eivätkä niinkään kielikylvyn aloittamisvaihetta päiväkodissa. Yhdessä kuntahaastattelussa opettajat korostivat, että kielikylpy on tarkoitettu myös maahanmuuttajille.

Äidinkielikriteerin ohella toinen käytössä oleva kielipohjainen kriteeri on useissa kunnissa vaatimus siitä, että kielikylpykieli on kielikylpylapselle uusi kieli. Tämä tuli esille myös kunnissa, joissa tehtiin haastatteluja. Haastatteluissa kävi myös ilmi, että monilla ruotsin kielen kielikylpyyn osallistuvilla lapsilla on kytköksiä ruotsin kieleen, esimerkiksi ruotsinkielisiä sukulaisia, vaikka ruotsin kieli ei olisikaan käytössä heidän perheessään.

Moni kunta edellyttää myös, että kielikylpylapset ovat paikkakuntalaisia. Yksi kunta mainitsee kuitenkin verkkosivuillaan ottavansa vastaan hakijoita myös naapurikunnista, jos kielikylvyssä on tilaa, ja erään toisen kunnan edustaja mainitsi saman asian haastattelussa. Kunnat vaativat usein, että kielikylpy aloitetaan jo varhaiskasvatuksessa. Kaikki tapauskunnissa haastatellut oppilaat (n=20) olivat aloittaneet kielikylvyn jo varhaiskasvatuksessa (3–5-vuotiaana). Useat kunnat vaativat perheiltä myös kielikylpyopetukseen sitoutumista kielikylvyn aloittamisen yhteydessä, jos kunnassa on tarjolla kielikylvyn jatkumo. Käytännössä sitoutuminen tarkoittaa, että kun perhe hakee lapselle paikkaa kielikylvystä, he sitoutuvat periaatteellisesti jatkamaan kielikylpyä läpi peruskoulun. Kielikylpyä ei ole kuitenkaan pakko jatkaa. Perheiden tulee sitoutua jatkamaan varhaiskasvatuksessa aloitettua kielikylpyä joko alakoulun ajan tai koko perusopetuksen ajan. Tapauskuntahaastatteluissa tuli esiin, että yhdessä kunnassa keskustellaan kaikkien kielikylpyyn hakevien perheiden kanssa ja selitetään kielikylpyvalinnan tarkoittavan usean vuoden sitoutumista. Tällä halutaan varmistaa, että kielikylpylapsia on tarpeeksi koululuokan perustamiseen.

Arvontaa käytetään kolmasosassa kunnista viimeisenä valintakeinona, jos hakijoita on enemmän kuin tarjolla olevia paikkoja. Yleensä paikkoja on noin 20–25 haastattelujen ja kuntien verkkosivujen mukaan. Pari kuntaa mainitsee opetussuunnitelmassaan valinnan perustuvan arvontaan varhaiskasvatuksessa ja haastatteluun perusopetuksessa. Yksi kunta tarkentaa verkkosivuillaan, että jos yksi kaksonen pääsee arvonnasta kielikylpyyn, molemmat voidaan ottaa kielikylpyyn. Toinen kunta taas mainitsee verkkosivuillaan täyttävänsä kielikylvyn paikat hakujärjestyksessä. Vain yksi kunta mainitsee opetussuunnitelmassaan, että kielikylvyn perusopetukseen hakeville järjestetään kielellistä valmiutta arvioiva koe.

Yksi kunnista mainitsee verkkosivuillaan, että jos lapsella on erityinen kielihäiriö tai kielen kehityksen viivästyminen, lasta ei oteta kielikylpyyn, kun taas toinen kunta mainitsee verkkosivuillaan, että myös erityistä tukea tarvitsevat lapset voivat osallistua kielikylpyyn. Sen sijaan kuntahaastatteluissa kävi ilmi, että kunnissa yleensä harkitaan erikseen jokaisen erityistä tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla, onko tämän edun mukaista osallistua kielikylpyopetukseen vai onko yksikielinen yleisopetus parempi vaihtoehto. Osa opettajista ja virkamiehistä toi haastatteluissa esiin sen, että kielikylpy on menetelmän sellainen, että se tukee oppimista ja sopii näin myös sellaisille, joilla on oppimisen ongelmia.

Joidenkin kuntien opettajat mainitsivat haastattelussa myös, että kielikylpyluokat ovat pienempiä kuin yleisopetuksen luokat, ja ne ovat siksi hyviä oppimisympäristöjä kaikille oppilaille. Toisissa tapauskunnissa kielikylpyluokat taas ovat muita luokkia suurempia. Niihin ei opettajien mukaan saada avustajia samassa määrin kuin yleisopetuksen luokkiin, joissa on enemmän maahanmuuttajataustaisia oppilaita ja oppilaita, joilla on diagnostisoituja oppimisen ongelmia. Näissä kunnissa kielikylpyvalintaa harkitaan tarkkaan niiden lasten osalta, joilla on oppimisen ongelmia. Yhdessä kunnassa nostettiin myös esille, ettei kielikylpy voi tulla kyseeseen, jos lapsella ei jostain syystä ole kehittyntä äidinkieltä, esimerkiksi perheen maahanmuutosta johtuen. Kaiken kaikkiaan näyttää siis siltä, että kriteerit kielikylvyn oppilaaksiottoon ovat moninaisia ja osin keskenään ristiriitaisiakin, ja ne riippuvat hyvin paljon kunnasta.

## **5.6 Toimintaa ohjaavat, tukevat ja vaikeuttavat seikat**

Tässä luvussa tarkastellaan päätöksentekoa tapauskuntahaastatteluaineiston näkökulmasta eli sitä, mitkä tahot nousevat haastatteluissa kielikylvyn keskeisiksi toimijoiksi ja millaisia rooleja näillä kerrotaan olevan kielikylpyopetuksen aloittamiseksi, jatkumiseksi ja vakiinnuttamiseksi kunnissa.

### **5.6.1 Kielikylvyn keskeiset toimijat ja perustelut toiminnan järjestämiselle**

Tapauskuntahaastatteluista kävi ilmi, että vanhemmat ovat aikoinaan tehneet aloitteen kielikylvyn aloittamisesta tapauskunnissa. Vanhempien perusteluina toiminnan aloittamiselle olivat muun muassa toive monipuolisemmasta kielenopetuksesta ja uudenlaisten mahdollisuuksien tarjoaminen lapsille, jotka tulevat yksikielisistä kodeista. Haastatellut vanhemmat, kasvattajat ja opettajat kuvasivat, että kunnissa käytiin kielikylvyn alkuvaiheessa kovaa taistelua kielikylvyn saamiseksi kuntaan. Juuri vanhemmat, opettajat ja varhaiskasvattajat olivat tässä vaiheessa hyvin aktiivisia kielikylvyn puolestapuhujia, kun kielikylpyä vastustivat alussa poliitikot, kuntien virkamiehet ja joissain tapauksissa myös koulujen rehtorit ja muut opettajat.

Toiminnan jatkuminen ja vakiinnuttaminen taas vaikuttaa olevan riippuvainen useista eri tahoista. Kaikissa tapauskunnissa ilmaistiin, että vanhempien aktiivisuus ja sitkeys ovat olleet ratkaisevia tekijöitä toiminnan jatkumiselle, varsinkin kielikylpytoiminnan alkuvuosina. Haastatteluissa tuli esille, että myös päättäjät, rehtorit, virkamiehet ja kielikylvyn eri verkostoryhmät ovat kielikylpyä edistäviä tahoja siinä vaiheessa, kun kunnassa jo tarjotaan kielikylpytoimintaa. Kielikylvyn kehittämisen ja vakiinnuttamisen kannalta haastatellut opettajat ja vanhemmat pitivät tärkeänä, että kuntapäättäjät, kuntien varhaiskasvatus- ja opetushallinnon virkamiehet ja koulujen rehtorit ymmärtävät, mitä kielikylvyn toteuttaminen vaatii. Erityisesti vakiintuneissa kielikylpykunnissa nostettiin esille kuntapäättäjien rooli toiminnan jatkumisessa, kun taas uudem-

massa kielikylpykunnassa painotettiin ulkopuolisen rahoituksen sekä koulun, päiväkodin, kielikylpyhenkilökunnan ja vanhempainyhdistyksen rooleja.

Toiminnan järjestämisen ja siihen osallistumisen näkökulmista kotimaisten kielten kielikylpy näyttää olevan monella tavoin merkityksellistä monelle eri taholle. Tapauskunnissa tuotiin esille, että sekä kielikylvyn järjestäminen että kielikylpyyn osallistuminen ovat rikkauksia. Toiminnan järjestäjien näkökulmasta kielikylpy tuo värikkyyttä ja monipuolisuutta kouluihin. Toimintaan osallistujien näkökulmasta kielikylpy tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia: lasten on helpompaa oppia uusia kieliä kielikylvyn ansiosta, kielikylpy antaa positiivisen asenteen kieliin ja romahduttaa kunnan sisäisiä kielimuureja. Lisäksi tuotiin esille, että lapsen osatessa kunnan molempia kieliä hänen harrastusmahdollisuutensa ovat laajemmat kaksikielisissä kunnissa ja että kaveripiiri laajenee kielikylvyn ansiosta. Monessa tapauskunnassa painotettiin, että kielikylvyn myötä lasten on helpompaa ja luontevampaa lähestyä toista kieliryhmää ja että kielikylpykieli on luonnollisella tavalla läsnä erityisesti lasten, mutta myös koko perheen arjessa.

### 5.6.2 Aktiiviset toimijat ja toimintaa edistävät tahot

Kyselyssä ja toimijahaastatteluissa tiedusteltiin, ketkä kunnassa ovat kotimaisten kielten kielikylvyn aktiivisia toimijoita. Vastaukset osoittivat, että vanhemmat, kielikylvyn vanhempainyhdistykset ja kielikylpytoimintaa järjestävät yksiköt ja niiden henkilökunta ovat aktiivisimpia kielikylpytoimijoita ja kielikylpytoimintaa eniten edistäviä tahoja. Opettajat nostivat esiin haastatteluissa, että kielikylpyvanhemmat ovat erittäin aktiivisia vanhempia ja aina voi luottaa siihen, että he ovat aktiivisesti mukana tukemassa toimintaa. Vanhemmat taas painottivat, että kielikylvyn varhaiskasvattajat ja opettajat ovat todella omistautuneita työlleen. Näyttääkin siltä, että opettajien ja vanhempien yhteistyö ja keskinäinen luottamus toimii saumattomasti.

Kyselyn vastauksissa aktiivisina toimijoina mainittiin myös päättäjät, rehtorit, virkamiehet ja kielikylvyn eri verkostoryhmät sekä yksityiset palveluntuottajat, jotka järjestävät kielikylvyn varhaiskasvatusta joissain kunnissa. Kielikylpytoimintaa rahallisesti tukevat säätiöt taas ovat kielikylpyä edistäviä tahoja siinä vaiheessa, kun kunnassa jo tarjotaan kielikylpytoimintaa. Säätiöiden rahoilla hankitaan esimerkiksi opetusmateriaalia, tehdään kouluretkiä ja osallistutaan täydennyskoulutukseen.

Kielikylpytoimijoiden tarve verkostoitua nostettiin vahvasti esille haastatteluissa. Suurimmassa osassa tapauskuntia oltiin sitä mieltä, että verkostoitumista kielikylpytoimijoiden kesken on liian vähän ja sitä pitäisi olla enemmän sekä paikallisesti että kansallisesti. Pari opettajaa kertoi esimerkiksi tuntevansa itsensä ulkopuoliseksi ja yksinäiseksi työssään, kun ymmärrystä kielikylpyä kohtaan ei ole tarpeeksi muilla tahoilla. Verkostoitumista kaipaavat siis erityisesti kasvattajat ja opettajat, mutta myös rehtorit ja jossain määrin myös vanhemmat. Haastatteluissa nousi esille, että verkostoituminen on tällä hetkellä vahvasti opettajakohdasta ja täten haavoittuvaa. Joissakin tapauskunnissa opettajat korostivat, että kaikenlainen verkostoituminen oli yksinkertaisempaa silloin, kun kielikylvyllä oli



oma kielikylpyasiamies (ks. luku 2.3), ja siksi heidän mielestään verkostoitumisen koordinointi kuuluisikin antaa jonkin valtakunnallisen tahon hoidettavaksi.

### 5.6.3 Kielikylvyn opetussuunnitelmatyö tapauskunnissa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016: 50) ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014: 42) määritellään, että paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamista ja kaksikielistä opetusta niiltä osin kuin paikallinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen edellyttää. Perusopetuksen osalta paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kuvata useita osa-alueita kuten muun muassa opetuskieliin liittyviä yksityiskohtia ja opettavien oppiaineiden keskeisiä kielellisiä tavoitteita (POPS 2014: 93).

Haastatteluissa kävi ilmi, että kunta- ja koulukohtaiset kielikylvyn opetussuunnitelmat ovat kielikylpyopettajien laatimia. Yhdessä tapauskunnassa ei ole tehty mitään kunta- tai koulukohtaisia merkintöjä kielikylvyn osalta paikalliseen opetussuunnitelmaan, koska toiminta on haastateltavan mukaan niin uutta, että se ei ole vielä vakiintunutta. Epävirallinen opintopolku kielikylpylapsia varten on kuitenkin olemassa tässäkin kunnassa.

Suurimmassa osassa tapauskuntia on tehty kuntakohtaiset linjaukset paikalliseen opetussuunnitelmaan. Yhdessä kunnassa kaikki kielikylpyopettajat osallistuivat paikallisen opetussuunnitelman laatimiseen. Työ tehtiin yhdessä kielikylpyä myös järjestävän naapurikunnan kanssa, ja kielikylpykoordinaattori kokosi tämän jälkeen opetussuunnitelman yhdeksi paketiksi. Tässä kunnassa paikallisen opetussuunnitelman työstämiseen oli varattu paljon suunnittelu-aikaa, kun taas parissa muussa tapauskunnassa opettajat totesivat, että aikaa ei ollut varattu tarpeeksi. Yhdessä kunnassa oli varhaiskasvattajista ja opettajista koostuva työryhmä, joka laati kielikylpyä koskevan opetussuunnitelman, sekä virkamiehistä koostuva ohjausryhmä, joka ohjasi työtä. Toisessa kunnassa koettiin, että opetussuunnitelmatyötä vaikeutti se, että kielikylpy jää kunnan kahden koulujärjestelmän (ruotsinkielisen ja suomenkielisen) väliin. Kielikylpyopettajat toivoivatkin yhteistä opetussuunnitelmaa molemmille kieliryhmille työtaakan vähentämiseksi.

Sen sijaan yhdessä tapauskunnassa tehtiin koulukohtaisia linjauksia paikalliseen opetussuunnitelmaan. Haastatellut opettajat kertoivat, että koulut tekivät paikallisesti kunnan sisällä yhteistyötä kielikylvyn opetussuunnitelman laatimisessa. Opettajat kritisoivat sitä, että linjaukset ovat koulukohtaisia, kun heidän mielestään olisi parempi, että kaikilla kouluilla koko kunnassa olisi yhteiset linjaukset ja samat tuntijaot. Nyt tuntijaot ovat erilaiset eri kouluissa kunnan sisällä, mikä tuottaa opettajien mukaan hajanaisuutta ja eriarvoistaa oppilaita. Opettajat tässä kunnassa olisivat myös toivoneet selvempää ohjeistusta opetussuunnitelmatyöhön.

### 5.6.4 Valtionavustuksen vaikutus kielikylpytoiminnan järjestämiseen

Opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja Opetushallituksesta saatujen tietojen perusteella yhteensä 45 kuntatoimijaa on saanut valtion erityisavustusta kielikylpy-

toiminnan laajentamiseen (kotimaisten kielten kielikylpy, muu laajamittainen kaksikielinen opetus ja suppeampi kielirikasteinen opetus) vuosina 2015–2017. Näistä 38 % (17 kuntaa) on saanut valtion erityisavustusta kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa varten (ks. taulukko 6).

TAULUKKO 6 Kotimaisten kielten kielikylpyä varten valtionapua saaneet kunnat (hakemuksessa mainittu "kielikylpy").

Kunta	Saatu vuosina (2015, 2016, 2017)	Kielikylpykieli/-kielet	Kouluaste	Ilmoittanut kyselyssä järjestävänsä kielikylpyä
Enontekiö	2015, 2017	saame	varh + ala + ylä	ei, vaan muuta laajamittaista
Helsinki	2015, 2016, 2017	ruotsi	varh + ala + ylä	kyllä
Inari	2015	koltansaame, pohjoissaame	varh + ala	kyselyn mukaan ei toimintaa*
Kauniainen	2015, 2017	ruotsi	ala + ylä	kyllä
Kirkkonummi	2015	ruotsi	varh + ala + ylä	kyllä
Kokkola	2015, 2016, 2017	ruotsi, englanti (myös kielirikast. esp, saksa)	ylä	kyllä
Kouvola	2015, 2016	ruotsi	varh + ala	ei vastannut kyselyyn
Lahti	2015, 2017	ruotsi (myös laajamitt. engl.)	ala + ylä	kyllä
Lapua	2015	ei tiedossa	esi + ala	ei, vaan kielirikasteista
Pielavesi	2015, 2016	ruotsi	varh + ala + mahd. mukaan ylä	ei, vaan kielirikasteista
Pietarsaari	2016	suomi, ruotsi	varh + ala + ylä	kyllä
Porvoo	2017	ruotsi	varh + ala + ylä	ei vastannut kyselyyn
Sipoo	2016, 2017	ruotsi	varh + ala + ylä	kyllä
Sodankylä	2016	saame	varh + ala	ei vastannut kyselyyn*
Turku	2015, 2016, 2017	ruotsi (myös engl., ranska jne. kieliluokat)	ala + ylä	kyllä
Utsjoki	2015, 2016, 2017	pohjoissaame	ala + ylä	kyllä
Vaasa	2015, 2016, 2017	ruotsi (myös engl. kielirikasteinen)	varh + ala + ylä	kyllä

\* Toimintaa on kunnan verkkosivujen mukaan.

Osa kunnista on saanut avustusta sekä kotimaisten kielten kielikylpytoimintaan että muuhun kaksikieliseen toimintaan (ks. myös Peltoniemi ym. 2018: 53–54). Kyselyyn vastanneista 15 kielikylpykunnasta 67 % (10 kuntaa) on saanut valtion erityisavustusta kielikylpytoiminnan laajentamiseen ainakin kerran. Näistä kymmenestä kunnasta suurin osa on saanut erityisavustusta ruotsin kielen kielikylpyyn, yksi kunta sekä suomen että ruotsin kielen kielikylpyyn ja yksi kunta saamen kielen kielikylpyyn.

Lisäksi neljä kuntaa on saanut valtion erityisavustusta saamen tai ruotsin kielen kielikylpyyn, mutta kunta ilmoitti kyselyssämme, että siellä on kielikylvyn sijaan muuta laajamittaista tai suppeampaa kaksikielistä varhaiskasvatusta tai opetusta näillä kielillä (ks. Peltoniemi ym. 2018). Kolme valtion erityisavustusta kielikylpytoimintaan saanutta kuntaa ei ole vastannut kyselyyn. Kuntien verkkosivujen mukaan kahdessa niistä järjestetään kuitenkin ruotsin tai saamen kielen kielikylpyä varhaiskasvatuksessa ja yhdessä tarjotaan kielikylpykerhoksi kutsuttavaa ruotsinkielistä toimintaa pari kertaa viikossa.

Kysymys siitä, millä tavoin valtion erityisavustus on vaikuttanut kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen tarjontaan kunnassa, osoittaa kyselyymme vastanneiden kuntien osalta, että tarjonta on kasvanut perusopetuksessa yli puolessa erityisavustusta saaneista kielikylpykunnista (60 %), kun taas varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarjonta on pysynyt samana suurimmassa osassa erityisavustusta saaneista kielikylpykunnista (90 %). Valtionavustusta on siis käytetty kunnissa kielikylpyopetuksen jatkumon vahvistamiseen perusopetuksessa. Kaksi kuntaa kertoi haastatteluissa, että valtionavustusta on käytetty nimenomaan yläkoulun kielikylvyn kehittämiseen. Konkreettisesti tämä tarkoittaa yhdessä tapauskunnassa täydellisen kielikylvyn malliin siirtymistä, eli ruotsin kielellä annettavan opetuksen osuus on lisääntynyt merkittävästi kunnan kielikylpyä tarjoavassa yläkoulussa ja opettajia on palkattu lisää. Tämä kunta myös ilmaisi, että valtionavustus on ollut merkittävä ja jopa ratkaiseva tekijä siihen, että kunnassa on nyt toimiva täydellisen kielikylvyn malli aiemman ”epämääräisen” kielikylpymallin sijaan. Toisessa kunnassa kielikylpytoimintaa on laajennettu uuteen yläkouluun, jossa sitä tarjotaan nyt toista vuotta. Melko uudessa kielikylpykunnassa, jossa kielikylpy on jokseenkin vakiintunut pelkästään varhaiskasvatuksessa, valtionavustusta käytetään kielikylvyn jatkumon vahvistamiseen perusopetuksessa.

Kahdessa tapauskunnassa on käytetty valtionavustusta kielikylpytoimijoiden verkostoitumiseen ja yhteistyöhön. Yhdessä pienessä tapauskunnassa on esimerkiksi palkattu kaksi kielikylpykoordinaattoria (yksi alakouluun ja yksi yläkouluun), jotka toimivat linkkinä kielikylvyn eri toimijoiden kesken. Eräässä suuressa ja keskisuuressa tapauskunnassa on palkattu projektikoordinaattorit, jotka toimivat kielikylvyn parissa. Edellä mainitussa suuressa kunnassa on myös kielikylpyopettajien ja -varhaiskasvattajien kielikylvyn kehittämisryhmä ja esimiesten (rehtoreiden ja päiväkodinjohtajien) kielikylvyn kehittämisryhmä, jotka tapaavat säännöllisesti. Kehittämisryhmät ovat haastattelujen perusteella tärkeitä kokemusten jakamisen, vertaisoppimisen ja toi-

minnan kehittämisen paikkoja. Valtionavustusta on käytetty kunnissa myös materiaalin (esim. uusien kirjojen) hankkimiseen, kielikylvyn markkinointiin ja koulutuksen järjestämiseen opettajille. Haastatteluissa ilmeni, että valtionavulla järjestetyistä opettajankoulutuksista on vaihtelevia mielipiteitä. Joidenkin mielestä koulutukset ovat olleet hyviä ja toisten mielestä turhia ja stressaavia. Koulutusta on järjestetty osittain suomeksi, kun kielikylpyopettajat toivoisivat sitä ruotsiksi. Lisäksi haastatteluissa mainittiin, että valtionavustusta on käytetty kielikylvyn profiilia kehittävään toimintaan kunnassa, esimerkiksi kielikylpyyn liittyvien videoiden suunnitteluun. Minkään tapauskunnan kielikylpyvanhemmat eivät olleet tietoisia kunnan saamasta kielikylpyavustuksesta tai sen käytöstä. Yhdessä tapauskunnassa, joka oli saanut avustusta kaikkina vuosina, ei avustuksen saaminen tai käyttö ole myöskään haastateltujen kielikylpyopettajien tiedossa.

### 5.6.5 Kielikylpytoiminnan järjestämisen haasteet

Kielikylpytoimintaa estäviä tai vaikeuttavia seikkoja tai toiminnan haasteita tiedusteltiin kyselyssä sekä haastatteluissa. Kyselyn perusteella kielikylpytoimintaa eniten estävät ja vaikeuttavat pätevän henkilökunnan rekrytointi ja kielikylvyn kysynnän vaihtelu vuosittain. Puolet niistä 12 kunnasta, jotka mainitsivat kielikylvyn järjestämiselle olevan esteitä tai vaikeuksia, nosti esiin opettajapulan ja kysynnän vaihtelun vuosittain ja kouluasteittain. Myös haastatteluissa toimijat toivat esiin pätevien opettajien rekrytoinnin ongelmat, mutta lisäksi sijaisten, avustajien ja erityisopettajien puutteen. Pätevien opettajien rekrytointi vaikuttaa olevan ongelma varsinkin Etelä-Suomessa, kun taas sijaisten, avustajien ja erityisopettajien puute ei vaikuta olevan alueellista.

Kysynnän vuosittaisen vaihtelun nostivat tapauskuntahaastatteluissa esille varsinkin vanhemmat. He kokivat raskaaksi sen, että pitää jännittää lapsen pääsyä kielikylpyyn, tai päinvastoin sen, onko kielikylpyyn tarpeeksi hakijoita, jotta kielikylpyä ylipäätään järjestetään kunnassa. Myös ala- ja yläkoulun nivelvaiheessa vanhempia on saattanut stressata se, siirtyykö tarpeeksi kielikylpyoppilaita yläkoulun kielikylpyyn kielikylpyluokan muodostamiseksi. Haasteina ovat siis muut houkuttelevat painotukset ja sitoutumisen puute ala- ja yläkoulun nivelvaiheessa. Kyselyvastauksissa mainittiin kielikylpytoimintaa vaikeuttavina seikkoina myös tilojen puute, koulumatkan järjestäminen ja jatkumon järjestämiseen liittyvät esteet. Vain yksi kunta ilmoitti, että mikään ei estä tai vaikeuta kielikylvyn järjestämistä. Kolme kuntaa jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Tapauskuntahaastatteluissa opettajat ja varhaiskasvattajat toivat edellisten lisäksi esille materiaalipulan, joka tuottaa heille haasteita työssään. Kielikylpyyn tarkoitettuja oppikirjoja ei ole, joten kaikki materiaali täytyy tuottaa itse. Toimijat mainitsivat tässä yhteydessä myös ajan ja rahan puutteen. Suuren tapauskunnan opettajat mainitsivat haasteeksi sen, että kunnassa ei ole yhtenäistä linjaa tuntijaossa. Yhdessä kunnassa vanhemmat olivat sitä mieltä, että he eivät saa tarpeeksi tietoa kielikylvystä kunnalta tai koululta ja että lapsen kielikylpykielen taito ei ole sillä tasolla, millä sen olettaisi kielikylvyssä

olevan. Toisessa kunnassa vanhempia huolestutti läksyjen kanssa auttaminen, kun heillä itsellään ei ole kovin hyvä kielikylpykielen taito. Haastatellut kielikylpyoppilaat taas mainitsivat haasteeksi kirjoittamisen ruotsiksi ja oppiaineiden termit. Paria oppilasta huolestutti, että heidän ruotsin kielen taitonsa ei ehkä riitä ruotsinkieliseen lukioon.

## 5.7 Opettajien rekrytointi ja koulutustarpeet

Tässä alaluvussa tarkastellaan opettajien rekrytointia kielikylpyopetukseen ja vastaajien tyytyväisyyttä heidän ammattitaitoonsa eri kouluasteilla.

### 5.7.1 Kielikylpyopettajien rekrytointi

Kyselyssä tiedusteltiin, mitkä kriteerit ovat tärkeitä kielikylpyopetusta antavien lastentarhanopettajien sekä esiopetuksen ja perusopetuksen opettajien rekrytoinnissa. Vastaajien mielestä tärkein kriteeri oli opettajan kelpoisuus opettaa tietyllä kouluasteella eli varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa tai perusopetuksessa. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tämä on erittäin tärkeää. Myös lähes syntyperäisen kielitaitoa kielikylpykielessä pidettiin erittäin tärkeänä kaikilla asteilla. Melko tärkeänä kaikilla asteilla pidettiin opettajan aiempaa työkokemusta kielikylvystä tai muusta kaksikielisestä opetuksesta sekä kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan (kielen ja sisällön opetusta integroivan opetuksen pedagogiikan) tuntemusta.

Seuraavassa taulukossa 7 on esitetty eri rekrytointikriteerien tärkeys varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen ala- ja yläkoulun kielikylpyopetuksessa. Kyselyssä vastaajat saivat jokaisen taulukossa olevan kriteerin kohdalla valita, oliko kriteeri erittäin tärkeä, melko tärkeä tai ei lainkaan tärkeä. Vastausvaihtoehtoina oli myös "ei osaa sanoa" ja "ei koske kuntaa" (nämä vastaukset jätetty tarkastelusta pois). Taulukosta ilmenevät ne vaihtoehdot, jotka jokaisen kriteerin kohdalla ovat saaneet eniten vastauksia. Jos jokin vaihtoehto on saanut yhtä monta vastausta, taulukkoon on laitettu molemmat.

TAULUKKO 7 Rekrytointikriteerien tärkeys varhaiskasvatuksen (n=13), esiopetuksen (n=11) ja perusopetuksen alakoulun (n=12) ja yläkoulun (n=11) kielikylypyopetuksessa.

	Varhaiskasvatus	Esiopetus	Alakoulu	Yläkoulu
Vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä	ei lainkaan tärkeää (6, n=9)	ei lainkaan tärkeää (6, n=8)	melko tärkeää (5, n=11)	<b>erittäin tärkeää</b> (6, n=10)
Kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito	ei lainkaan tärkeää (6, n=10)	ei lainkaan tärkeää (6, n=9)	<b>erittäin tärkeää</b> (4) / ei lainkaan tärkeää (4, n=10)	<b>erittäin tärkeää</b> (4, n=9)
(Lähes) syntyperäisen kielitaito kielikylypykielessä	<b>erittäin tärkeää</b> (7, n=11)	<b>erittäin tärkeää</b> (5, n=9)	<b>erittäin tärkeää</b> (8, n=11)	<b>erittäin tärkeää</b> (6, n=10)
Työkokemus kielikylyvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa	melko tärkeää (7, n=11)	melko tärkeää (6, n=9)	melko tärkeää (9, n=12)	melko tärkeää (5, n=10)
Lastentarhan /esiopetuksen /perusopetuksen opettajan kelpoisuus	<b>erittäin tärkeää</b> (11, n=11)	<b>erittäin tärkeää</b> (8, n=10)	<b>erittäin tärkeää</b> (11, n=12)	<b>erittäin tärkeää</b> (8, n=10)
Kielikylypyopettajan pätevyys	ei lainkaan tärkeää (8, n=11)	ei lainkaan tärkeää (5, n=9)	melko tärkeää (5, n=11)	melko tärkeää (8, n=10)
Kielikylypydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus	melko tärkeää (6, n=10)	melko tärkeää (4, n=8)	melko tärkeää (5, n=10)	melko tärkeää (5, n=8)

Taulukosta 7 ilmenee, että kielikylypyä tarjoavat, kyselyyn vastanneet kunnat pitävät kahta kriteeriä erittäin tärkeinä rekrytoidessaan kielikylypyopettajia jokaiselle kouluasteelle: opettajan kelpoisuutta ja (lähes) syntyperäisen tasoista kielikylypykielen taitoa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ei pidetty mitään muuta kielellistä kriteeriä yhtä tärkeänä kuin (lähes) syntyperäistä kielitaitoa. Sen sijaan perusopetuksessa nousi esiin myös mahdollisuus osoittaa kielitaito kielitutkinnolla tai -testillä tai yläkoulussa myös kielikylypykielen opinnoilla. Työkokemusta ja kielikylypydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemusta pidettiin melko tärkeänä kaikilla kouluasteilla, kun taas kielikylypyopettajan pätevyys korostui ymmärrettävästi pelkästään perusopetuksessa. Suomessahan on tarjolla kielikylypyopettajan perustutkintokoulutusta pelkästään perusopetukseen (ks. luku 4.2).

Kunnille lähetetyssä kyselyssä kysyttiin lisäksi, pystyvätkö kunnat rekrytoimaan päteviä opettajia kielikylypyyn. Yleisin vastaus kielikylypykunnissa oli,

että rekrytointi onnistuu vaihtelevasti. Myös tapauskuntahaastatteluissa korostuivat ongelmat rekrytoida päteviä opettajia. Kyselyn perusteella pätevien opettajien rekrytointi on haastavinta yläkouluissa (melkein puolet vastasi ”vaihtelevasti”), mutta kolmasosa koki rekrytoinnin haastavaksi myös varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa (vastasi ”vaihtelevasti”). Sen sijaan alakoulun osalta 40 % kielikylpykunnista (6 kuntaa) oli sitä mieltä, että ne pystyivät rekrytoimaan päteviä opettajia kielikylpyyn (vastasivat ”kyllä”). Vastaavasti vain viidesosa kielikylpykunnista koki pystyvänsä rekrytoimaan pätevää henkilökuntaa kielikylvyn varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja yläkouluopetukseen. Yhdellä kunnalla oli ongelmia rekrytoida päteviä opettajia kaikille tasoille. Vaikuttaisi siltä, että pätevän henkilökunnan rekrytointi on selkeästi helpointa alakouluun, johon myös koulutetaan kielikylpyopettajia. Vaikeinta se on yläkouluun, johon ei kouluteta kielikylpyyn erikoistuneita aineenopettajia. Rekrytointi vaikuttaa myös olevan erityisen vaikeaa saamenkieliseen kielikylpyyn (ks. myös Peltoniemi ym. 2018: 58).

Opettajien rekrytoinnin ongelmat tulivat esiin myös kyselyn avokysymyksessä, jossa kuntia pyydettiin ilmoittamaan mahdollisia kielikylpyopetuksen tarjoamisen esteitä ja vaikeuksia: lähes puolet (40 %) kysymykseen vastanneista kielikylpykunnista nosti esiin rekrytointivaikeudet. Avokysymykseen, jossa kysyttiin kunnan tyytyväisyydestä kielikylpyopettajien ammattitaitoon, vastattiin sekä myönteisesti että kielteisesti. Suuri kunta vastasi, että ”ei ole pätevää henkilökuntaa, joka sitoutuisi kehittämiseen. Epäpätevät opettajat kuormittavat vakihenkilökuntaa”. Toinen suuri kunta samalla alueella vastasi, että ”opettajat ovat ammattitaitoisia ja kehittämishaluisia”. Haastatteluissa kolmessa tapauskunnassa nostettiin esiin, että pätevän henkilökunnan rekrytointi oli haastavaa. Pätevien opettajien lisäksi kunnilla oli vaikeuksia rekrytoida avustajia ja erityisopettajia kielikylpyyn, puhumattakaan sijaisista.

### 5.7.2 Täydennyskoulutuksen tarpeet

Kysely osoittaa, että kuntien työntekijät osallistuivat kielikylpyä koskevaan täydennyskoulutukseen satunnaisesti. Johtajista sekä varhaiskasvatuksen ja yläkoulun opetushenkilökunnasta 47 % ja esiopetuksen henkilökunnasta 27 % osallistui kielikylpyä koskevaan täydennyskoulutukseen satunnaisesti. Alakoulun opetushenkilökunnasta taas 40 % osallistui säännöllisesti kielikylpyä koskevaan täydennyskoulutukseen.

Kyselyssä kysyttiin myös, onko kunnalla tarvetta järjestää täydennyskoulutusta kotimaisten kielten kielikylpyopettajille. Kaksi kolmasosaa (67 %, 10 kuntaa) kielikylpykunnista vastasi kyllä. Täydennyskoulutusta perusteltiin avoimissa vastauksissa jatkuvalla tarpeella ja sen hyödyllisyydellä. Kolmessa vastauksessa mainittiin myös uuden opetussuunnitelman perusteiden tuottamat vaatimukset ja edellytykset kielikylvyille.

Myös haastatteluissa tuotiin esille kielikylpyä koskevan täydennyskoulutuksen tarve. Kaikissa tapauskunnissa on järjestetty jossakin vaiheessa kielikylvyn täydennyskoulutusta, ja suuri osa haastatelluista opettajista ja varhaiskasvattajista on osallistunut täydennyskoulutukseen. Kahdessa kunnassa haastatel-

lut toivoivat, että täydennyskoulutusta järjestettäisiin enemmän ja että sitä järjestettäisiin ruotsiksi silloin, kun kyseessä on ruotsin kielen kielikylpy. Opettajat toivoivat myös, että täydennyskoulutus olisi helposti saatavilla. He kuitenkin moittivat sitä, että täydennyskoulutukseen on vaikea lähteä, kun ei ole sijaisia. Yhdessä tapauksunnassa opettajat mainitsivat, että kielikylvyn täydennyskoulutuksen tarpeessa ovat varsinkin virkamiehet ja rehtorit. Haastatellut opettajat toivoivat syventävää täydennyskoulutusta myös kokeneille kielikylpyopettajille.



## 6 KUNTIEN TULEVAISUUDENSUUNNITELMAT

Kunnilta tiedusteltiin kyselyssä myös niiden käsityksiä kielikylpytoiminnan tulevaisuudesta lähinnä kysynnän ja tarjonnan näkökulmista. Myös haastatte- luissa kysyttiin tapauskuntien tulevaisuuden suunnitelmista. Tässä luvussa vastauksia tarkastellaan sekä tällä hetkellä kielikylpyopetusta tarjoavien kunti- en että niiden kuntien näkökulmasta, jotka eivät tällä hetkellä tarjoa tällaista toimintaa.

### 6.1 Kielikylpyä tarjoavien kuntien suunnitelmat

Tässä luvussa käydään läpi kielikylpytoiminnan tulevaisuutta kielikylpyä tar- joavissa kunnissa. Kuntia pyydettiin kyselyssä arvioimaan, tuleeko kotimaisten kielten kielikylvyn kysyntä ja tarjonta kunnassa tulevaisuudessa kasvamaan, pysymään samana vai vähenemään.

Kyselyn mukaan kielikylpyä tarjoavista kunnista (n=15), hieman alle puo- let uskoo, että kielikylvyn kysyntä tulee kasvamaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, ja noin puolet uskoo, että kysyntä kasvaa perusopetuksessa (ks. taulukko 8). Kielikylpykunnista hieman yli puolet uskoo, että kysyntä pysyy samana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, ja hieman alle puolet uskoo, että se pysyy samana perusopetuksessa.

TAULUKKO 8 Kuntien ennakoinnit kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjon- nan kehityksestä kunnissa, jotka tarjoavat kielikylpyä (n=15).

	Varhaiskasvatus	Esiopetus	Perusopetus
Kysyntä	kasvaa (6 kuntaa) pysyy samana (8 kuntaa)	kasvaa (7 kuntaa) pysyy samana (8 kuntaa)	kasvaa (7 kuntaa) pysyy samana (7 kuntaa)
Tarjonta	kasvaa (6 kuntaa) pysyy samana (8 kuntaa)	kasvaa (5 kuntaa) pysyy samana (7 kuntaa)	kasvaa (5 kuntaa) pysyy samana (7 kuntaa)

Tarjonnan osalta hieman alle puolet kielikylpykunnista arvioi, että kielikylvyn tarjonta tulee kasvamaan kunnan varhaiskasvatuksessa, kun taas kolmasosa arvioi sen kasvavan esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Kielikylpykunnista hieman yli puolet arvioi tarjonnan pysyvän samana varhaiskasvatuksessa, ja hieman alle puolet arvioi sen pysyvän samana esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Yksikään kielikylpykunta ei ilmoittanut uskovansa, että kielikylvyn kysyntä tai tarjonta kunnassa tulee vähentymään tulevaisuudessa.

Kysyttäessä haastatteluissa tulevaisuuden näkymistä kolme tapauskuntaa vastasi, että yläkoulun kielikylpyopetuksen kehittäminen on keskeinen tavoite. Yksi näistä kunnista mainitsi myös aineenopettajien kielikylpyopettajaidentiteetin kehittämisen ja toivomuksen laajemmasta yhteistyöstä eri oppiaineiden välillä. Toinen tapauskunta taas mainitsi, että varhaiskasvatuksessa saisi olla enemmän kielikylvyn tarjontaa, koska oppilaspaikat eivät tunnu riittävän. Kaksi tapauskuntaa toivoi, että kielikylvyn kehittämissryhmät saisivat jatkaa toimintaansa kunnissa. Haastateltavista tapauskunnista kielikylpytoimintaa vähiten aikaa järjestänyt kunta kertoi, että valtion rahoitusta kunnan kielikylpytoiminnalle on vielä vuodelle 2018. Sen jälkeen kunta tekee arvioinnin toiminnasta ja suunnittelee tulevaisuutta. Esimerkiksi kielikylvyn uusien tilojen suunnittelu olisi ajankohtaista kunnassa. Kielikylvyn jatkumon tilanne kunnassa on kuitenkin vielä kovin avoin.

Kunnilta kysyttiin myös kyselyssä, alkavatko ne mahdollisesti tarjota kielikylpytoimintaa uusilla kielillä tulevaisuudessa. Kielikylpykunnista vain yksi vastasi, että se alkaa mahdollisesti tarjota saamen kielen kielikylpyä esiopetuksessa.

Kielikylpykunnat siis ennustivat, että kielikylpytoiminnan kysyntä kasvaa jonkin verran enemmän kuin sen tarjonta esiopetuksessa ja perusopetuksessa, kun taas kysynnän ja tarjonnan ennustettiin olevan tasapainossa varhaiskasvatuksessa. Kunnissa tehdyissä toimijahaastatteluissa korostui toiminnan jatkumon ja laadun kehittäminen.

## 6.2 Suunnitelmat kunnissa, jossa ei tällä hetkellä tarjota kielikylpyä

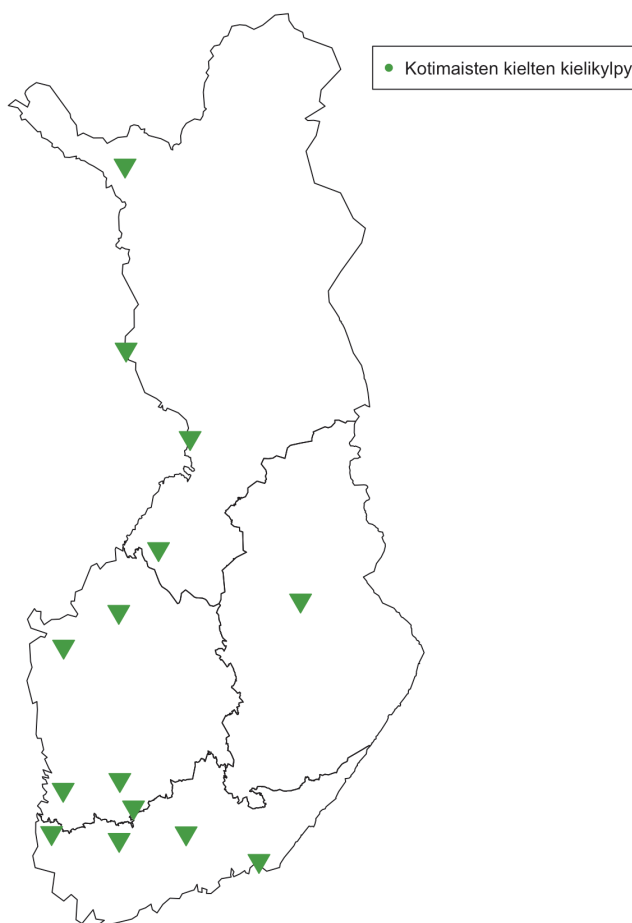
Tässä luvussa tarkastellaan kielikylpytoiminnan tulevaisuutta niissä kunnissa, joissa ei kyselyn toteuttamisen aikaan tarjottu kielikylpyä. Kuntia pyydettiin kyselyssä arvioimaan, tuleeko kotimaisten kielten kielikylvyn kysyntä ja tarjonta kunnassa tulevaisuudessa kasvamaan, pysymään samana vai vähenemään. Vastauksia saatiin kaikkiaan 178 kunnasta, joissa ei tällä hetkellä tarjota kielikylpyopetusta. Vastaukseksi tosin noin 20–25 % kunnista oli valinnut vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa”.

Suurin osa kunnista, jotka eivät järjestä kielikylpytoimintaa (noin 62 %, 110–113 kuntaa), arvioi kysynnän pysyvän samana varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa (ks. taulukko 9). Noin 7 % kunnista (12–14 kuntaa) arvioi, että kysyntä kasvaa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Noin 6 % (9–10 kuntaa) sen sijaan arvioi kysynnän vähenevän varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa, mikä antaisi ymmärtää, että kunnassa on kysyntää kielikylvyllä, vaikka sitä ei siellä tarjota.

TAULUKKO 9 Kuntien ennakoinnit kotimaisten kielten kielikylvyn kysynnän ja tarjonnan kehityksestä kunnissa, jotka eivät tarjoa kielikylpyä (n=178).

	Varhaiskasvatus	Esiopetus	Perusopetus
Kysyntä	kasvaa (12 kuntaa) pysyy samana (113 kuntaa) vähenee (10 kuntaa)	kasvaa (13 kuntaa) pysyy samana (112 kuntaa) vähenee (10)	kasvaa (14 kuntaa) pysyy samana (110 kuntaa) vähenee (9)
Tarjonta	kasvaa (9 kuntaa) pysyy samana (123 kuntaa) vähenee (4 kuntaa)	kasvaa (9 kuntaa) pysyy samana (122 kuntaa) vähenee (4 kuntaa)	kasvaa (9 kuntaa) pysyy samana (122 kuntaa) vähenee (4 kuntaa)

Tarjonnan osalta noin 69 % kunnista (122–123 kuntaa), jotka eivät tarjoa kielikylpytoimintaa, arvioi tarjonnan pysyvän samana kunnassa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa, eli toisin sanoen nämä kunnat eivät ole aikeissa aloittaa kielikylvyn tarjoamista. Tarjonnan kasvuun varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa uskoo 5 % kunnista. Nämä kunnat ovat yksikielisiä suomenkielisiä kuntia ja sijaitsevat Länsi-Suomessa (ks. kuvio 6). Kaksi kolmasosaa niistä on pieniä kuntia (alle 10 000 as.) ja kolmasosa on keskisuuria kuntia (10 000–100 000 as.). Kuten taulukosta 9 ilmenee, neljä kuntaa on jostain syystä vastannut tarjonnan vähenevän kunnassa, vaikka siellä ei tälläkään hetkellä tarjota kotimaisten kielten kielikylpyä.



KUVIO 6 Kielikylpytoiminnan tarjonnan kasvua tulevaisuudessa arvioivien kuntien (n=178) maantieteellinen levinneisyys.

Kyselyn mukaan kunnista, joissa ei tällä hetkellä ole tarjolla kotimaisten kielten kielikylpyä (n=178), kaksi kuntaa alkaa mahdollisesti tarjota ruotsin kielen kielikylpyä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja kolme kuntaa esiopetuksessa. Suomen kielen kielikylpyä varhaiskasvatuksessa alkaa mahdollisesti tarjota neljä kuntaa, esiopetuksessa kaksi kuntaa ja perusopetuksessa kolme kuntaa (n=178). Kunnista, joissa ei tarjota kielikylpyä, vain yksi on mahdollisesti aloittamassa saamen kielen kielikylvyn tarjoamisen varhaiskasvatuksessa. Osa kielikylpyä suunnittelevista kunnista suunnitteli tarjoavansa kotimaisten kielten kielikylpyä useammalla kouluasteella (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus).

## 7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä selvityksessä kartoitettiin Suomen kuntien kotimaisten kielten kielikylpytoiminnan tilaa ja tulevaisuuden suunnitelmia kuntatasolla kysynnän, tarjonnan sekä opettajankoulutuksen näkökulmista. Kartoitus tehtiin kaikkiin Suomen kuntiin lähetetyllä sähköisellä kyselylomakkeella ja haastattelemalla varhaiskasvattajia, opettajia, oppilaita, vanhempia sekä kasvatuksen ja koulutuksen virkamiehiä viidessä kielikylpyä tarjoavassa tapauskunnassa. Lisäksi tarkasteltiin kielikylvyn paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmia ja kuntien verkkosivuja sekä haastateltiin opettajankoulutusta tarjoavien korkeakoulujen henkilökuntaa.

Tässä luvussa esitetään kootusti selvityksen päätulokset. Tuloksia tarkastellaan suhteessa edelliseen kuntatason selvitykseen (Kangasvieri ym. 2012) huomioiden kuitenkin sen, että edellinen selvitys koski sekä kotimaisten kielten kielikylpyopetusta että vieraskielistä opetusta, kun taas tämä selvitys tarkastelee pelkästään kotimaisten kielten kielikylvyn varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta. Muuta kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta tarkastellaan yhtä aikaa ja tämän selvityksen kanssa yhteistyössä tehdyssä erillisesti raportoitavassa selvityksessä (Peltoniemi ym. 2018). Kielikylpyselvityksen tuloksia suhteutetaan myös kansallisiin toimenpiteisiin, joita kotimaisten kielten kielikylvyn suhteen on tehty viime vuosina, kuten esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laatiminen, kielikylvyn opettajankoulutuksen kehittäminen ja valtion erityisavustuksen myöntäminen kielikylpytoiminnan laajentamiseksi.

**Kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta ja kysyntä.** Vuoden 2011 selvityksen mukaan (Kangasvieri ym. 2012: 23) kotimaisten kielten kielikylpyopetusta tarjottiin 23 kunnassa, joista 20 vastasi kyselyyn. Tämän selvityksen perusteella *kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoavia kuntia on Suomessa yhteensä 23*, joista 19 vastasi selvityksen pohjana olevaan kyselyyn ja näistä edelleen 15 ilmoitti kyselyssä tarjoavansa kotimaisten kielten kielikylpyä ja vastasi kielikylpyä koskeviin kysymyksiin.

Suurin osa kielikylpykunnista tarjoaa kielikylpytoimintaa *ruotsiksi*, yksi kunta *suomeksi*, kolme kuntaa sekä suomeksi että ruotsiksi ja neljä kuntaa *saa-meksi*. Vuoden 2011 selvityksen mukaan 20 kuntaa tarjosi kielikylpyä ruotsiksi, kaksi sekä suomeksi että ruotsiksi, kaksi saameksi ja yksi sekä saameksi että ruotsiksi (Kangasvieri ym. 2012: 92–93). Tuloksemme antavat siis ymmärtää, että *erityisesti ruotsin kielen kielikylpyä tarjoavien kuntien määrä on hiukan vähentynyt vuosien 2011 ja 2017 välillä*. Vuoden 2017 selvityksessä on mukana vain kaksi kuntaa, jossa ei vuoden 2011 selvityksen mukaan ollut kielikylpyä. Nyt nämä kunnat tarjoavat kielikylpyä varhaiskasvatuksessa joko suomen tai sekä suomen että ruotsin kielellä. Voidaankin todeta, että *kotimaisten kielten kielikylpy ei ole juurikaan viime vuosina laajentunut uusiin kuntiin*. Sama tilanne koskee myös muun laajamittaisen kaksikielisen opetuksen tarjontaa Suomessa (ks. Peltoniemi ym. 2018: 31).

Tarkastelimme lähemmin niiden kuntien tietoja, joissa oli vuoden 2011 selvityksen mukaan ruotsin kielen kielikylpyä, muttei enää vuonna 2017. Kolme näistä kunnista järjestää edelleen toimintaa ruotsin kielellä varhaiskasvatuksessa, mutta kutsuu toimintaansa kielikylvyn sijaan joko muuksi laajamittaiseksi tai suppeammaksi kaksikieliseksi varhaiskasvatukseksi (ks. Peltoniemi ym. 2018: 47). Kolmessa vuonna 2011 ruotsin kielikylpyä varhaiskasvatuksessa tarjonneista kunnista toiminta on muuttunut ruotsin kielen kielikylvystä ruotsinkielisille lapsille tarjottavaksi varhaiskasvatukseksi. *Ruotsin kielen kielikylvyn vähentyminen näyttäisi siis johtuvan joko toiminnan luonteen muuttumisesta tai siitä, että kunnassa on tarkistettu nimikettä suhteessa uusien opetussuunnitelman perusteiden kielikylpykriteereihin ja päädytty nimikkeen vaihtamiseen* (lisää nimike-asiasta alla kohdassa “Kielikylpytoimintaa ohjaavat, tukevat ja vaikeuttavat tekijät”).

Maantieteellisesti kotimaisten kielten kielikylpy on vakiintunut länsirannikolle sekä pääkaupunkiseudulle. Saamen kielen kielikylpyä tarjotaan Pohjois-Suomessa. Kielikylpyä siis tarjotaan samoilla alueilla kuin vuonna 2011 (Kangasvieri ym. 2012: 25). Lisäksi selvitys osoitti, että kotimaisten kielten kielikylpyä tarjotaan Suomen kaksikielisillä alueilla. Kaksikielisistä kielikylpykunnista vain kahdessa on ruotsi enemmistökielenä, muissa suomi, eikä yksikään yksikielinen ruotsinkielinen kunta Suomessa (Ahvenanmaalla) tarjoa kotimaisten kielten kielikylpyä. On kuitenkin otettava huomioon, että kyselyn vastausprosentti oli alhainen yksikielisissä ruotsinkielisissä kunnissa. Kielikylpyä siis tarjotaan pääsääntöisesti kunnissa, joiden enemmistökieli on suomi. Kaksikielisissä kunnissa kotimaisten kielten kielikylpyä tarjotaan lähes poikkeuksetta vain suomenkielisissä päiväkodeissa ja kouluissa, minkä voidaan arvella johtuvan vähemmistökielen tukemisen ja suojelun tarpeesta. Kielikylvyn tarjonta on maantieteellisesti epätasaisesti jakautunutta ja painottunut keskisuuriin kuntiin.

Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestäjille on tarjottu tukea kielikylpytoiminnan laajentamiseen valtion erityisavustuksen muodossa yhtenä toimenpiteenä kansalliskielistrategian (2012) kielikylpytavoitteiden toteuttamiseksi. Kuitenkin vain reilu kolmannes valtionavustusta saaneista kunnista on hakenut ja saanut valtionavustusta vuosina 2015–2017 kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa varten. Näistäkin kunnista suurin osa on vakiintuneita kielikyl-

pykuntia, jotka ovat käyttäneet avustusta esimerkiksi kielikylvyn jatkumon vahvistamiseen perusopetuksessa (esim. yläkoulun kielikylvyn kehittämiseen), kielikylpytoimijoiden verkostoitumiseen ja yhteistyöhön, kielikylpykoordinaattorin palkkaamiseen, opetusmateriaalin hankkimiseen, kielikylvyn markkinointiin ja opettajien täydennyskoulutukseen. Näin ollen *kielikylvyn laajentamiseen tarkoitettu valtionavustus on vahvoistanut ja kehittänyt kielikylpyä sitä jo tarjoavissa kunnissa, mutta se ei ole juurikaan laajentanut kotimaisten kielten kielikylvyn tarjontaa uusiin kuntiin*. Valtion erityisavustus ei vaikuttaisi auttaneen niitä kuntia kielikylvyn aloittamisessa, jotka ilmoittivat vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012: 64) harkitsevansa kielikylvyn aloittamista.

Kielikylpyä tarjoavat kunnat arvioivat kyselylomakkeessa, että kielikylvyn *kysyntä on pysynyt kunnassa samana* viimeisen viiden vuoden aikana. Kolmasosa kielikylpykunnista ilmoitti kuitenkin, että kysyntä on kasvanut varhaiskasvatuksessa ja viidesosa, että se on kasvanut esiopetuksessa. *Eniten kielikylpyopetuksen kysyntä on kasvanut perusopetuksessa*. Kysynnän kasvaminen joissakin kunnissa ja pysyminen samana joissakin mukailee vuoden 2011 selvitystä (Kangasvieri ym. 2012: 58–59), jossa suurin piirtein yhtä monta kuntaa arvioi kielikylvyn kysynnän pysyvän samana tai kasvavan tulevaisuudessa.

Suurin osa kunnista ilmoitti myös kielikylvyn *tarjonnan pysyneen samana* viimeiset viisi vuotta. Tätä ennusti myös vuoden 2011 selvitys (Kangasvieri ym. 2012: 59), jonka mukaan kielikylpykunnat arvioivat kielikylvyn tarjonnan pysyvän samana. Neljäsosa kielikylpykunnista ilmoitti vuoden 2017 selvityksessä, että tarjonta on kasvanut varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Kysynnän lailla myös *tarjonta on kasvanut eniten perusopetuksessa*, vaikka vuoden 2011 ennusteet osoittivatkin suurempaa kasvua varhaiskasvatukseen (Kangasvieri ym. 2012: 59). Yksikään kielikylpykunta ei ilmoittanut kielikylpyopetuksen määrän vähentyneen viimeisen viiden vuoden aikana.

Kunnissa arvioitiin yleisesti, että kielikylvyn tarjonta vastaa hyvin kysyntää. Kunnista *vain puolessa on* kuitenkin *tehty tarvekartoitus kielikylvystä* eli kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen ei perustu kartoitustuloksiin vaan virkamiesarvioon. Varhaiskasvatuksen osalta viidesosa ja perusopetuksen osalta muutama kielikylpykunta vastasi, että *kielikylvyn kysyntä on suurempaa kuin tarjonta*. Muutamissa kunnissa on *kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa alueellisia ongelmia* eli kielikylpyä ei ole tarjolla kaikissa paikoissa, joissa sille on kysyntää. Osa kunnista, joissa oli tehty kielikylvyn tarvekartoitus, ilmoitti, että kysyntä on kasvussa.

**Kielikylvyn jatkumon toteutuminen.** Vaikka kotimaisten kielten kielikylpy ei olekaan laajentunut uusiin kuntiin, on sitä tarjoavien yksiköiden määrä kasvanut ainakin niissä kunnissa, jotka ovat valtion erityisavustuksen turvin kehittäneet kielikylvyn yläkouluvaihetta. Selvityksemme osoittaa, että *kotimaisten kielten kielikylpyä tarjoaa Suomessa ainakin 112 varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yksikköä*. Vaikka kielikylpyä tarjoavia yksiköitä onkin kaikilla koulutuksen tasoilla, ei *kielikylvyn jatkumo varhaiskasvatuksesta yläkouluun toteudu edelleenkään kaikissa kunnissa*. Vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012:

23–24) jatkumo toteutui 11 kunnassa. Vuonna 2017 se toteutui myös 11 kunnassa, joissa kielikylpyä tarjotaan varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun saakka. Yksi kunta, jossa jatkumo ei toteudu, on uusi kielikylpykunta, jossa jatkumoa kouluun ei ole ollut ajankohtaista järjestää vielä. Jo vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012: 49) todettu *variaatio jatkumossa on edelleen ajankohtainen: muutama kunta, joka toteuttaa ruotsin kielen kielikylpyä vain varhaiskasvatuksessa on rakentanut kielikylpyopin varhaiskasvatuksen kielikylvystä ruotsinkieliseen kouluun*, jolloin kunnassa ei välttämättä ole edes pohdittu kielikylpyluokan perustamista suomenkieliseen perusopetukseen. Tällaisia jatkumoa rakennettiin joihinkin kuntiin kielikylpyasiamiehen johdolla vuosina 2006–2012 (Hertzberg 2012: 32).

Kielikylpykunnat, joissa jatkumo toteutuu kielikylpynä, olivat selvityksen toimijahaastattelujen mukaan erityisen tyytyväisiä *varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen väliseen nivelvaiheeseen, jonka todettiin toimivan saumattomasti. Sen sijaan alakoulun ja yläkoulun välistä nivelvaihetta pidettiin monissa kunnissa ongelmallisena kahdestakin syystä. Suurimpana ongelmana toimijat nostivat esiin sitoutumisen puutteen eli sen, että kielikylpyoppilaat valitsevat kielikylpy-yläkoulun sijaan jonkin muun painotuksen, eikä yläkoulun kielikylpyluokkaa näin muodostu. Toisena seikkana tuli esiin yläkoulun kielikylpyopettajien kielikylpytietämyksen puute. Yhtenä syynä tähän ongelmaan voidaan pitää sitä, ettei Suomessa ole edelleenkään tarjolla kielikylpykoulutusta aineenopettajille. Myöskään kielikylvyn täydennyskoulutusta ei tällä hetkellä järjestetä muuten kuin toimijoiden itse tilaamana koulutuksena.*

**Kielikylpytoimintaa ohjaavat, tukevat ja vaikeuttavat seikat.** Kotimaisten kielten kielikylvyn järjestämisen tueksi on juuri *laadittu valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet*, joissa varhaiselle täydelliselle kielikylpytoiminnalle on ensimmäistä kertaa määritelty tutkimustietoa mukailevat tarkat ehdot, etenkin perusopetuksen osalta (ks. luku 2.4). Perusteissa otetaan muun muassa kantaa kielikylpytoiminnassa käytettäviin kieliin niin lasten/oppilaiden kuin kasvattajien/opettajien kielenkäytön osalta ja siinä määritellään myös miten opetuskielten tulee jakautua eri vuosiluokilla. Selvitys osoitti, että tämä ei ole ainakaan vielä poistanut vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012) esiin nostettua ongelmaa, että *kielikylpy-nimikkeellä järjestetään varsin monenlaista toimintaa* (ks. myös Peltoniemi ym. 2018: 36–37).

Suurin osa kyselyyn vastanneista kunnista järjestää kielikylpyä, joka noudattaa opetussuunnitelman perusteissa annetun varhaisen täydellisen kielikylvyn määritelmää ja ehtoja. Osa kunnista kutsuu kielikylvyksi myös vakiintunutta toimintaa, jota toteutetaan pelkästään varhaiskasvatuksessa ja jolle ei ole lainkaan jatkumoa perusopetukseen tai joka jatkuu perusopetuksessa täysin kielikylpykielisenä toimintana. Opetussuunnitelman perusteet sen sijaan määrittelevät varhaisen kielikylvyn monivuotiseksi jatkumoksi, jonka rakenne tukee ohjelman kaksikielisyyttä koko kielikylvyn ajan siten, että opetusta järjestetään niin kielikylpykielellä kuin koulun opetuskielellä.



Toiset kunnat taas ovat vuoden 2011 jälkeen päätyneet käyttämään aiemmin kielikylvyksi kutsusta toiminnastaan nimikettä “muu laajamittainen kaksikielinen varhaiskasvatusta ja opetus” tai “suppeampi kielirikasteinen varhaiskasvatusta ja opetus”, vaikka toiminta tapahtuu kotimaisilla kielillä ja täyttäisi perusteissa esitetyn kielikylvyn määritelmän (ks. Peltoniemi ym. 2018: 47). Selvityksen avovastauksissa painotettiin, että nimike “muu kaksikielinen varhaiskasvatusta ja opetus” antaa suuremman väljyyden ja jouston toiminnan paikalliseen järjestämiseen kuin perusteiden rajattu kielikylvyn kehys (ks. Peltoniemi ym. 2018: 47). Lisäksi yhteydenotot joistain saamen kielen kielipesätoimintaa tarjoavista kunnista antoivat ymmärtää, etteivät kaikki kielipesäkunnat koe perusteiden määritelmien soveltuvan oman toimintansa kuvaamiseen (ks. Peltoniemi ym. 2018: 47). *Uudet perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat siis ainakin osaltaan vaikuttaneet siihen, että kielikylpy-nimikkeen käyttö on vähentynyt kunnissa perusteissa kielikylvylle annetun kehyksen vuoksi.*

Olisikin tärkeä huomioida ja tuoda kuntatoimijoiden tietoon kielikylvyn rakenteellinen liikkumavara eli se, että kielikylpyä voidaan toteuttaa perusteissa määritellyn varhaisen täydellisen kielikylvymallin ohella myös toisenlaisella rakenteella kuten tutkimuskirjallisuudessa (esim. Bergroth 2015: 2-4, ks. luku 2.1) korostetaan. Näin kielikylpy-nimikettä voisi Suomessa käyttää muustakin toiminnasta kuin vain varhaisesta täydellisestä kotimaisten kielten kielikylvystä. Näin toimittaessa on tärkeää, että opetuksen järjestäjä käyttää kielikylvystään sitä kuvaavaa tarkempaa nimikettä, esim. ruotsin kielen myöhäinen osittainen kielikylpy. Myös kielikylvyn kansallista tutkimusta tulisi siinä tapauksessa laajentaa koskemaan muitakin kielikylvymalleja kuin kotimaisten kielten varhaisesta täydellisestä kielikylvystä, jotta kaikkia kielikylvymalleja voidaan kehittää sopimaan Suomen oloihin ja jotta vanhemmat saavat kielikylvyn valintatilanteessa tarpeeksi tutkimuspohjaista tietoa kussakin mallissa saavutettavista oppimistuloksista.

Varhaiskasvatussuunnitelman ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa edellytetään myös paikallisten tarkennusten tekemistä opetussuunnitelmiin (ks. luku 2.4.4). Selvityksemme osoitti, että kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista kielikylpykunnista on laatinut kunta- tai yksikkökohtaiset paikalliset linjaukset, mutta kolmasosa kunnista käyttää valtakunnallisia linjauksia, eli osa kielikylpyä toteuttavista kunnista ei ole tehnyt opetussuunnitelman perusteiden edellyttämiä paikallisia opetussuunnitelmataarkennuksia. Pelkkien valtakunnallisten linjausten käyttäminen jättää avoimeksi monet kielikylpyopetukseen osallistumisen kannalta olennaiset yksityiskohdat kuten oppilaaksioton periaatteet ja eri oppiaineiden kielelliset tavoitteet. Huomionarvoista on myös, että koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin päätyneen kunnan opettajat ilmaisivat tapauskuntahaastatteluissa huolensa koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisesta kielikylvyissä, johtuen tuntijakojen ja tavoitteiden hajanaisuudesta saman kunnan sisällä.

Selvityksemme tulokset mukailevat vuoden 2011 selvitystä (Kangasvieri ym. 2012: 48) kielikylvyn keskeisten toimijoiden nimeämisen suhteen: kotimaisten kielten kielikylpytoiminnan aloittamisen keskiössä ovat olleet aktiiviset van-

hemmat, jotka ovat työskennelleet yhdessä kasvattajien ja opettajien kanssa vakuuttaakseen poliitikot, virkamiehet ja rehtorit kielikylpytoiminnan aloittamisen tärkeydestä. Päättäjät, rehtorit, virkamiehet ja kielikylvyn eri verkostoryhmittä vaikuttivat nousevan tärkeään kielikylpytoimintaa edistävään rooliin vasta toiminnan vakiinnuttamiseen ja jatkumiseen liittyvissä asioissa. *Uudemmissa kielikylpykunnissa korostui ulkopuolisen rahoituksen tarve sekä henkilökunnan ja vanhempien aktiivisuus, kun taas vakiintuneissa kunnissa painotettiin kuntapäätäjien, virkamiesten ja rehtorien keskeistä asemaa toiminnan tukemisessa.*

Huomattavaa verkostoitumista ja yhteistyön syventymistä oli näkyvissä niissä kunnissa, joissa valtioavustusta oli käytetty koordinaattorin palkkaamisen, jolloin kielikylpytoiminnan kehittäminen ei jäänyt yksittäisten opettajien tehtäväksi opetustyönsä ohella. Näissä kunnissa myös rehtorit tunnistivat verkostoitumisen ja koordinoinnin tarpeen eri tavalla kuin kunnissa, joissa ei ollut palkattua kielikylpykoordinaattoria. Paikallista verkostoitumista laajempi koordinointi ja verkostoituminen nousi esille niissä tapauskuntahaastatteluissa, joissa opettajilla oli kokemusta Folkhälsanin kielikylpyasiamiehen toiminnasta vuosina 2006–2012 (ks. luku 2.3). Erityisesti vakiintuneet kielikylpykunnat painottivat *verkostoitumistarvetta niin rehtorien, opettajien kuin vanhempien tasolla. Koordinoinnin tarpeen puolesta puhuu myös se, että kielikylpytoiminnan järjestäminen on edelleen hajanaista ja kaksikielistä opetusta kuvaavien nimikkeiden käyttäminen on epäyhtenäistä* (ks. myös Peltoniemi ym. 2018).

Kotimaisten kielten kielikylvyn toteuttamista ylivoimaisesti eniten vaikeuttava yksittäinen seikka on pätevän kielikylpyhenkilökunnan (kasvattajat/opettajat, sijaiset, erityisopettajat) rekrytointiongelma. Sama seikka korostui jo vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012: 51–52). Toinen useammassa kunnassa esiin noussut haaste oli perheiden ja oppilaiden puutteellinen sitoutuminen kielikylpyyn, mikä aiheuttaa keskeyttämisiä etenkin ala- ja yläkoulujen nivelvaiheessa, jolloin yläkoululuokan muodostaminen vaarantuu. Myös materiaalipula korostui opettajahaastatteluissa.

**Kielikylvyn saavutettavuus.** Yksi paikallisiin opetussuunnitelmiin tehtävä tarkennus on oppilaaksioton periaatteiden kuvaaminen, jota ei kuitenkaan löytenyt kaikista paikallisista kielikylvyn opetussuunnitelmista. Sitä ei ollut saatavilla myöskään kaikkien kuntien verkkosivustoilla, joten sitä tiedusteltiin tässä selvityksessä myös tapauskuntahaastatteluissa. Selvityksemme mukaan *kielikylpykunnissa käytetään melko yhtenäisiä oppilaaksioton kriteerejä kielikylvyssä: valinta tehdään suurimmaksi osaksi äidinkielen perusteella eli kielikylpyä tarjoavan päiväkodin tai koulun toiminta- tai opetuskielen (suomi tai ruotsi) tulee olla kielikylpylapselle äidinkieli, äidinkielenomainen kieli, tuttu kieli tai vahva kieli. Äidinkielikriteeristä huolimatta suurin osa kielikylpyä tarjoavista kunnista ilmoitti kyselyvastauksissaan tarjoavansa kielikylpyä samassa määrin maahanmuuttajataustaisille lapsille kuin muillekin lapsille. Viidesosa kielikylpykunnista ilmoitti, ettei lainkaan tarjoa kotimaisten kielten kielikylpyä maahanmuuttajataustaisille lapsille.* Myös tapauskuntahaastattelut mukailivat kyselyn vastauksia: kielikylvyn todettiin sopivan kaikille, kunhan äidinkielikriteeri täyttyy. Toiset kunnat painottivat äidinkielikriteeriä vahvasti, ja toiset totesivat tämä kriteerin keventyneen yhteiskunnassa

tapahtuneiden muutosten myötä. Siispä kun aiemmin puhuttiin äidinkielestä, niin nyt puhutaan tutusta tai vahvasta kielestä.

Jotkut kunnat asettivat kielikylpyvalinnalle myös *kielikylpykielen hallintaan liittyviä ehtoja*: kielikylpykielen tulee olla lapselle uusi kieli. Muina valintakriteereinä käytettiin *asuinpaikkakuntaa*, eli kielikylpyä tarjottiin joko vain oman paikkakunnan lapsille tai vaihtoehtoisesti myös naapuripaikkakuntien lapsille, sekä perheen *sitoutumista* kielikylpyyn varhaiskasvatuksesta perusopetukseen asti. Yksittäisissä kunnissa lapsia valittiin myös haastattelun tai kielellistä valmiutta mittaavan testin perusteella, mutta suurin osa kunnista teki lopulliset valinnat *arpomalla*, mikäli hakijoita oli enemmän kuin aloituspaikkoja. Muutama kunta on erikseen maininnut, että kielikylpyä tarjotaan kaikille halukkaille. Myös *erityisen tuen tarpeessa olevien lasten mahdollisuus osallistua kielikylpyyn vaihteli kunnittain*: heillä oli joko avoin pääsy kielikylpyyn tai sitten heitä ei otettu sinne lainkaan. Joissakin kunnissa asia ratkaistiin tapauskohtaisesti. *Selvityksemme perusteella voidaankin todeta, että kielikylvyn oppilaaksioton perusteet ovat kunnissa melko yhtenäiset, mutta niihin liittyy sellaisia kuntakohtaisia käytänteitä, joiden perusteella eri kunnissa asuvat lapset eivät ole samantarvoisessa asemassa kielikylpyvalinnan edessä.*

Tapauskuntahaastatteluissa nousi esille kielikylvyn saavutettavuuteen liittyen myös kielikylvyn markkinointi kunnassa. Useat haastateltavat painottivat, että *kielikylvyn saavutettavuuteen vaikuttaa se, ettei sitä markkinoida, jolloin vanhemmat eivät ole tietoisia siitä, että kunnassa on tarjolla kielikylpytoimintaa*. Vanhemmat jopa pohtivat, josko markkinoimattomuus olisi kunnan keino pitää kielikylvyn kysyntä ja tarjonta tasapainossa. Myös selvitystyömme yhteydessä havaitsimme, että kielikylpytoimintaa on haastava löytää joidenkin kuntien verkkosivuilta.

**Opettajien rekrytointi ja koulutus.** Selvityksen mukaan *kunnat painottavat eniten opettajan kelpoisuutta ja kielikylpykielen taitoa rekrytoidessaan kielikylpyopettajia*, mikä todettiin jo edellisessä selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012: 50–51). Varhaiskasvatuksen puolella painotetaan edelleen vahvasti opettajan (lähes) äidinkielistä kielikylpykielen taitoa, kun perusopetuksessa korostetaan, että kielen hallinta voidaan äidinkielisyyden ohella osoittaa myös kielikokeella tai -testillä tai kyseisen kielen opinnoilla (vrt. Kangasvieri ym. 2012: 50–51). Myös työkokemusta kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa ja kielikylpydidaktiikan tai kaksikielisen opetuksen pedagogiikan tuntemusta pidettiin edellisen selvityksen tavoin melko tärkeinä rekrytointikriteereinä. *Kunnat pystyvät edelleen rekrytoimaan vain vaihtelevasti nämä kriteerit täyttäviä opettajia* (ks. myös Kangasvieri ym. 2012: 51). Pätevien opettajien rekrytointi on haastavinta yläkoulussa, mutta rekrytointi koettiin haastavaksi myös varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Sen sijaan alakoulun osalta lähes puolet kielikylpykunnista koki, että ne pystyivät rekrytoimaan päteviä opettajia kielikylpyyn. Vastaavasti vain viidesosa kielikylpykunnista koki pystyvänsä rekrytoimaan pätevää henkilökuntaa kielikylvyn varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja yläkouluopetukseen. Yhdellä kunnalla oli ongelmia rekrytoida päteviä opettajia kaikille tasoille.

*Kielikylpyopetukseen valmentavaan perustutkintokoulutuksen tarjonta onkin vaihdellut vuosien varrella, ja se on kärsinyt yliopistomaailman muutoksista. Vaasan yliopisto tarjosi kielikylpyopettajille pitkään säännöllisesti eri laajuista täydennyskoulutusta. Kuitenkin kieliaineiden liikkeenluovutuksen myötä Jyväskylän yliopistoon täydennyskoulutusta ei tarjota erityisesti mikään yliopisto, vaan sitä tarjoavat tällä hetkellä eri yliopistojen yksittäiset kielikylpytutkijat kuntien ja koulujen järjestämien täsmäkoulutusten muodossa. Kyselyn perusteella vaikuttaisi siltä, että pätevän henkilökunnan rekrytointi on selkeästi helpointa sillä koulutasolla, johon korkeakoulut kouluttavat kielikylpyopettajia, eli alakoulun luokanopettajien osalta. Vastaavasti rekrytointi on vaikeinta sillä tasolla, johon ei tarjota minkäänlaista kielikylpykoulutusta, eli yläkoulun aineenopettajien osalta. Opettajien rekrytoinnin ongelmat tulivat esiin myös kyselyn avokysymyksessä, jossa kuntia pyydettiin ilmoittamaan mahdollisia kielikylpyopetuksen tarjoamisen esteitä ja vaikeuksia: lähes puolet kysymykseen vastanneista kielikylpykunnista nosti aiemman selvityksen (Kangasvieri ym. 2012: 51–52) tapaan esiin rekrytointivaikeudet. Tapauskunnissa tehdyissä haastatteluissa tuli jonkin verran esille samoja alueellisia rekrytointiongelmia kuin vuoden 2011 selvityksessä (ks. Kangasvieri ym. 2012: 52): pätevän kielikylpyhenkilökunnan rekrytointi on Etelä-Suomessa haastavampaa kuin Pohjanmaalla.*

**Tulevaisuuden suunnitelmat.** Noin puolet kielikylpyä tarjoavista kunnista arvioi, että kielikylvyn kysyntä kasvaa ja noin puolet, että se pysyy samana tulevaisuudessa kaikilla kouluasteilla. Vuoden 2011 tapaan (vrt. Kangasvieri ym. 2012: 61) *kielikylpykunnat ennustivat tarjonnan kasvun olevan hiukan maltillisempaa kuin kysynnän kasvun* esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Yli puolet kunnista ilmoitti siis kyselyssämme tarjonnan pysyvän samana myös tulevaisuudessa ja vajaa puolet arvioi myös tarjonnan kasvavan. Varhaiskasvatuksen kysynnän ja tarjonnan arviot olivat saman suuntaiset.

Jotkut kunnat, joissa ei vielä ole kotimaisten kielten kielikylpyä, ilmoittivat harkitsevansa sen aloittamista. Nämä kunnat sijaitsevat suurimmaksi osaksi Länsi-Suomessa ja ovat yksikielisiä suomenkielisiä kuntia. Täten *on mahdollista, että kotimaisten kielikylpy laajenee tulevaisuudessa enenevässä määrin myös kaksikielisten kuntien ulkopuolelle. Kotimaisille kielillä tarjottavalle toiminnalle vaikuttaisi olevan tarvetta Suomessa yleisestikin, sillä myös ajatuspaja E2:n kysely (Pitkänen & Westinen 2017) osoitti, että liki 60 % suomalaisista voisi laittaa lapsensa kaksikieliseen (suomi-ruotsi) kouluun. Kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonnan kasvun arvio oli kuitenkin selvitykseemme vastanneissa kunnissa yhtä varovainen kuin se oli vuoden 2011 selvityksessä (Kangasvieri ym. 2012: 61) eli kysynnän kasvua arvioi 12–14 kuntaa ja tarjonnan kasvua 9 kuntaa.*

## 8 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Kaikesta Suomessa tarjottavasta kaksikielisestä varhaiskasvatuksesta ja esi- ja perusopetuksesta tehtiin syksyllä 2017 kaksi rinnakkaista selvitystä, joista toisessa paneuduttiin kotimaisten kielten kielikylpytoimintaan (tämä selvitys) ja toisessa muuhun laajamittaiseen ja suppeampaan kaksikieliseen toimintaan (Peltoniemi ym. 2018). Selvitykset tehtiin yhteistyössä, ja niissä on käytetty samankaltaista ja osittain yhteistä kysely-, dokumentti- ja haastatteluaineistoa. Tässä luvussa esitämme molempien selvitysten pohjalta kotimaisten kielten kielikylpyä sekä muuta laajamittaista ja suppeampaa kaksikielistä toimintaa koskevia kehittämissuhteita. Nämä ehdotukset ovat yhteisiä molemmille selvityksille. Kehittämissuhteiden teemat koskevat kaksikielistä toimintaa osana kansallisen kielivaroituksen kehittämistä, paikallisten opetussuunnitelmien laadintaa, valtionavustusten suuntaamistarpeita, toiminnan koordinoitua ja verkostoitumisen tukemista, opettajankoulutuksen laajentamis- ja suuntaamistarpeita sekä toiminnan merkityksen näkemistä laajempaan kuin kohdekielen opetuksena.

### **Kaksikielinen toiminta osana kansallisen kielivaroituksen kehittämistä**

Kaksikielinen toiminta ei ole Suomessa saanut juurikaan julkista huomiota, eikä se aina näy edes paikallisesti. Keskustelua on herättänyt satunnaisesti muun muassa tasa-arvon toteutuminen oppilaaksi oton osalta, toiminnan kohdekieli sekä erityisesti englanninkielisen koulutuksen lisääntyminen pääkaupunkiseudulla. Pitkäänkin jatkunut ja vakiintunut toiminta on jäänyt syrjään valtakunnallisessa kielikoulutuspoliittisessa keskustelussa tai sitä käsitellään kielikoulutuksellisenä erityistapauksena. Tähän on osaltaan vaikuttanut kaksikielisen toiminnan näkymättömyys valtakunnallisissa tilastoissa. Erityisesti toiminnan maantieteellisen hajanaisuuden ja paikallisen eriytymisen takia tilastoiminen on kuitenkin tärkeää kokonaiskuvan saamiseksi. Tilastoimisen haasteena nostetaan usein esiin ongelmat käsitteiden rajanvedossa, mutta esimerkiksi uusien opetussuunnitelman perusteiden prosenttiosuudet voisivat toimia tilastoinnin väljänä lähtökohtana. Säännöllinen seuranta edesauttaa paitsi kaksikielisen koulu-

tuksen valtakunnallista koordinointia ja näkyvyyttä, myös opettajankoulutuksen tarpeen ennakkointia.

*Huomioidaan kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen merkitys kansallisen kielivarannon kasvattajana ja osana kielten opetuksen kokonaissuunnittelua. Kerätään kaksikielisestä esi- ja perusopetuksesta säännöllisesti määrällistä tietoa esimerkiksi lisäämällä näiden opetusmuotojen seuranta opetushallinnon tilastotietopalvelu Vipuseen. Huolehditaan myös kaksikielisen varhaiskasvatuksen tilastoinnista.*

### **Paikalliset opetussuunnitelmat ja jatkumoiden turvaaminen**

Opetussuunnitelmien läpinäkyvyys tukee oppilaiden yhdenvertaisuutta tekemällä näkyväksi kunnissa tarjotun kaksikielisen toiminnan huoltajille ja asettamalla toiminnalle selkeät, yhdessä laaditut tavoitteet ja paikalliset ratkaisut. Selvityksissä ilmeni, että kuntien varhaiskasvatussuunnitelmat ja esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat ovat kaksikielisen toiminnan osalta hyvin kirjavia. Kaikkea kaksikielistä toimintaa ei ole kirjattu paikallisiin opetussuunnitelmiin, eikä näin ollen esimerkiksi ohjelmiin pääsyä ja ohjelman tavoitteita ole aina avattu opetussuunnitelman perusteiden ohjeistuksen mukaisesti.

*Kaksikielistä toimintaa tarjoavat kunnat huolehtivat siitä, että paikallinen kaksikielinen toiminta on kuvattu kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa ja opetussuunnitelmissa kansallisten perusteiden edellyttämällä tavalla. Kehittyvän ja vaihtelevin resurssein järjestetyn toiminnan tarkempi kuvaus voidaan esittää joustavasti luku- vuosisuunnitelmissa ja yksikkökohtaisissa toimintasuunnitelmissa.*

Toimijoiden näkemykset paikallisesta opetussuunnitelmatyöstä olivat pääosin myönteisiä. Selvitysten mukaan opetussuunnitelmien laatimisessa oli kuitenkin haasteita erityisesti toiminnan nivelvaiheissa siirryttäessä koulutusasteelta toiselle. Eri koulutusasteiden toimijoiden yhteistä suunnittelua ja säännöllistä paikallista yhteistyötä varten tarvitaan toimijoiden työajalla erikseen järjestettyä aikaa ja tilaisuuksia, jotta varmistetaan opetuksellisten jatkumoiden rakentaminen, kehittäminen ja säilyminen sekä pedagogisen tiedon ja hyvien käytänteiden jakaminen. Erityisesti kielikylvyn ja muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan osalta on tärkeää, että saman kunnan sisällä tarjottava toiminta ei eriydy siten, että siitä aiheutuu ongelmia jatkumon toteuttamiselle tai oppilaan siirtymiselle saman kunnan ohjelmasta toiseen.

*Kaksikielistä toimintaa tarjoavat kunnat huolehtivat siitä, että eri koulutusasteiden toimijoilla on mahdollisuus työaikansa puitteissa yhdessä kehittää paikallista toimintaa oppijoiden kaksikielisten koulutuspolkujen turvaamiseksi.*

## **Verkostoitumisen tukeminen ja toiminnan koordinointi**

Kaksikielistä toimintaa järjestävien yhteisöjen tukemisessa keskeisiä toimijoita ovat kasvattajien ja opettajien ohella myös toiminnan tuntevat ja aktiivisesti sen kehittämistä huolehtivat kasvatuksen ja koulutuksen alan johtajat ja rehtorit. Kaikkien toimijoiden asiantuntemus ja kiinnostus sekä keskinäinen verkostoituminen on ensiarvoista niin kaksikielisen toiminnan toteuttamisessa kuin vertaisoppimisessa.

*Tuetaan kaikkien toimijoiden vertaisoppimista järjestämällä heille mahdollisuuksia vierailulla toisissa kaksikielistä toimintaa tarjoavissa yksiköissä sekä kunnan sisällä että kaksikielistä toimintaa järjestävien kuntien välillä. Edistetään kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimijoiden verkostoitumista ja keskustelua kaksikielisestä toiminnasta kasvatuksen ja koulutuksen alan johtajien ja rehtoreiden sekä kasvattajien ja opettajien valtakunnallisissa tapaamisissa.*

Erityisesti selvitysten tapaustutkimuksissa nousi esille kaksikielisen toiminnan valtakunnallisen ja paikallisen koordinoinnin tarve. Suuremmissa kaupungeissa ja joidenkin kuntien välillä koordinointia oli jo järjestetty, mutta erityisesti pienissä kunnissa hajallaan olevat toimijat kaipaavat tukea ja verkostoja. Yhteistyötä alan tutkimukseen pidettiin tärkeänä.

*Kaksikielistä toimintaa koordinoidaan valtakunnallisesti esimerkiksi palkkaamalla kaksikielisen toiminnan koordinaattori tai perustamalla alan koulutusta järjestävään ja alan tutkimusta tekevään yliopistoon alaa monipuolisesti koordinoiva asiantuntijayksikkö.*

Valtakunnallinen koordinointi voisi sisältää neuvontaa, tutkimustiedon, hyvien käytänteiden ja materiaalien jakamista, yhteydenpidon kanavien tarjoamista eri toimijoille sekä koulutusmahdollisuuksien järjestämistä ja niistä tiedottamista paikallisesti ja valtakunnallisesti. Koordinointi edesauttaa toimijoiden verkostoitumista ja lisää toiminnan yhdenvertaisuutta eri puolilla Suomea. Ennen kaikkea valtakunnallinen koordinointi helpottaa toiminnan käynnistämistä uusissa kunnissa sekä paikallisten ratkaisujen löytämistä ja toiminnan kehittämistä.

tä. Kaiken kaksikielisen toiminnan valtakunnallinen koordinointi hyödyttää erityisesti pieniä, hajallaan olevia toimijoita.

### **Valtionavustuksen suuntaaminen**

Selvitysten perusteella valtion vuosina 2015–2017 tarjoama hankerahoitus on vauhdittanut erityisesti suppeampaa kaksikielistä toimintaa, joka on lisääntynyt eri kokoisissa kunnissa ympäri Suomen. Vaarana on, että hyvin alkanut suppeampi toiminta jää kuitenkin usein irrallisiksi kokeiluiksi.

*Valtionavun turvin aloitettua kaksikielistä toimintaa tuetaan jatkossakin sekä kunnissa että valtakunnallisesti niin, että hyöäksi havaittu toiminta voi jatkua. Jatkuvuuden turvaamiseksi huolehditaan myös koulutetun henkilöresurssin riittävydestä.*

Vakiintuneemmat, usein laajamittaiset toteutukset ja erityisesti ruotsin kielellä tarjottava kielikylpytoiminta ovat hyötyneet valtion hankerahoituksista jossain määrin niissä kunnissa, joissa jatkumoa on ollut tarpeen vahvistaa. Muilla kotimaisilla tai vierailta kielillä tarjottava kielikylpy ja muu laajamittainen toiminta ei sen sijaan ole juurikaan kasvanut, eivätkä kielikylvyn ja muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan jatkumot edelleenkään toteudu kaikissa kunnissa. Kielikylvyn ja muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan pitkäjänteinen toteuttaminen vaatii kuntien suunnitelmallista sitoutumista toiminnan ylläpitoon, rahoituksen järjestämiseen, toiminnasta tiedottamiseen ja tarvittaessa tarvekar-toitusten tekemiseen. Uuden kotimaisten kielten kielikylvyn tai muun laajamittaisen toiminnan aloittaminen taas vaatii riittävää väestöpohjaa ja kysyntää, resursseja, tahtotilaa ja yhteisiä tavoitteita. Englanninkielisille toteutuksille näyttää olevan edelleen kasvavaa kysyntää erityisesti pääkaupunkiseudulla.

*Suunnataan erillinen valtionapuhaku uuden kaksikielisen toiminnan aloittamiseen ja olemassa olevan toiminnan vakiinnuttamiseen ja jatkumoiden vahvistamiseen painottaen tuessa erityisesti kotimaisten kielten kielikylvyn ja muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan tarpeita.*

Valtion hankerahoitus ei ole näyttänyt vaikuttaneen koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseen Suomessa tarjottavassa kaksikielisessä toiminnassa. Tasa-arvo koskee niin oppilaiden taustoja kuin kaksikielisen toiminnan alueellista saavutettavuutta, sillä yksikielisten kuntien oppilaat, ruotsinkieliset oppilaat, maahanmuuttajataustaiset oppilaat ja oppilaat, joilla on oppimisvaikeuksia, jäävät usein sen ulkopuolelle.



*Tuetaan valtionavun turvin kaksikielisen toiminnan järjestämistä erityisesti kunnissa, jotka laajentavat kaksikielistä toimintaa koskemaan myös maahanmuuttajataustaisia oppilaita ja niitä oppilaita, joiden on vaikeaa opiskella kieliä varsinaisen kielenopetuksen menetelmin. Tuetaan erityisesti kaksikielisen toiminnan aloittamista yksikielisissä kunnissa ja kannustetaan kaksikielisiä ja ruotsinkielisiä kuntia järjestämään kaksikielistä toimintaa ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa.*

## **Opettajankoulutuksen laajentaminen ja suuntaaminen**

Pätevien kasvattajien ja opettajien rekrytointi on erityisesti laajamittaisen kaksikielisen toiminnan toteuttamisen suurin haaste. Opettajien peruskoulutustarjonta on vähäistä ja rajoittuu lähinnä alakoulun ruotsin kielen kielikylypyyn ja englanninkieliseen opetukseen alakoulussa. Erityisesti saamenkieliseen toimintaan tarvittaisiin lisää kasvattajia ja opettajia. Tarjolla olevalla koulutuksella ei myöskään saada katettua koko maan opettajatarvetta. Myös täydennyskoulutuksen tarjonta on vähäistä ja hajanaista.

*Kaksikieliseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen perehdyttävää perus- ja täydennyskoulutusta lisätään valtakunnallisesti tarjoamalla sitä kaikkien kouluasteiden opettajille ja useammassa kaksikielisen opetuksen kielissä. Huolehditaan kasvattajien ja opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen jatkuvuudesta ja pitkäjänteisistä kehittämisestä. Kielikylyyn ja muun kaksikielisen opetuksen opettajankoulutuksen järjestäjät tiivistävät yhteistyötä synergiaedun saamiseksi.*

Alkuopetuksessa kielenopetus voi tuntijaon puitteissa toteutua perinteisen kielenopetuksen sijaan kaksikielisen sisällönopetuksen tavoin, jolloin kieli olisi sekä oppimisen kohde että väline. Nykymuotoinen opettajien peruskoulutus ei kuitenkaan anna opettajille riittävässä määrin valmiuksia käyttää työssään kaksikielisen pedagogiikan menetelmiä tai kohdata monikielisyyttä. Suppeammasta kaksikielisestä opetuksesta voisivat esimerkiksi huolehtia kaksikielisen opetuksen pedagogiikkaan perehtyneet ja riittävän kielitaidon hallitsevat luokanopettajat ja kielenopettajat yhteistyössä.

*Lisätään kaikkien opettajien valmiuksia toteuttaa kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta tarjoamalla monikielisyyden ja kaksikielisen opetuksen pedagogiikkaa käsitteleviä opintoja osana kaikkea opettajien peruskoulutusta. Tämä koskee niin varhaiskasvattajia, luokanopettajia kuin aineenopettajia, ei pelkästään kieliaineiden opettajia.*

## Kaksikielisen toiminnan laajemman merkityksen esille tuominen

Selvitykset osoittivat, että tietoa kaksikielisen toiminnan järjestämisestä ei ole kovinkaan laajasti ja avoimesti saatavilla monessakaan sitä tarjoavassa kunnassa eikä kunnissa panosteta toiminnasta tiedottamiseen. Näin kaksikielinen toiminta ei tavoita kaikkia yhdenvertaisesti edes sellaisissa kunnissa, joissa sitä järjestetään. Kaksikielistä toiminnasta tiedottaminen ja sen merkityksen avaaminen on erityisen tärkeää niissä kunnissa, joissa ei vielä tarjota kaksikielistä toimintaa. Nyt toiminnasta tiedottaminen, kuten myös aloite toiminnan käynnistämisestä, on usein aktiivisten vanhempien ja vanhempainyhdistysten vastuulla.

*Tuetaan kuntia kaksikielisen toiminnan avoimessa ja laajassa tiedottamisessa, jotta mahdollisimman moni voi päästä osalliseksi kaksikielisen toiminnan hyödyistä.*

Kaksikielistä toimintaa järjestetään usein tehostamaan kohdekielen oppimista. Se voidaan kuitenkin nähdä myös laajemmin uusissa opetussuunnitelmien perusteissa esiin nostettujen monilukutaidon ja laaja-alaisen oppimisen vahvistajana. Tämän lisäksi toiminnalla voi olla tärkeä merkitys kieliryhmien välisen yhteisymmärryksen ja suvaitsevaisuuden lisääntymiselle. Myös vähemmistökielten valtakunnallista näkyvyyttä voi parantaa kaksikielistä toimintaa tukeamalla. Selvitykset osoittivat, että tarjolla olevaa valtionapua on haettu vain vähän kotimaisilla kielillä tarjottavaan kaksikieliseen toimintaan ja että uutta suppeampaa kaksikielistä toimintaa on tarjolla jonkin verran ruotsin kielellä, mutta esimerkiksi saamenkielisen toiminnan tarjonta on hyvin vähäistä. Selvitystyö näytti myös, että kaksikielisissä kunnissa kaksikielisen toiminnan nähtiin toimivan siltana eri kieliyhteisöjen välillä ja asenteiden muuttumisessa myönteisemmiksi toista kieliyhteisöä kohtaan.

*Tuetaan lasten ja yhteiskunnan monikielisyyttä tarjoamalla kaksikielistä toimintaa monipuolisesti eri kielillä ja eri oppimisen konteksteissa. Erityisen suositeltavaa on vastavuoroiseen kaksikieliseen toimintaan rohkaiseminen kaksikielisissä kunnissa.*

## LÄHTEET

- A 986/1998. *Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista*. A 14.12.1998/986 [online]. [luettu 17.11.2017]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>.
- A 481/2003 *Valtioneuvoston asetus suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtioneuvoston asetuksessa*. A 12.6.2003/481 [online]. [luettu 17.11.2017]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030481>.
- A 1133/2003. *Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta*. A 18.12.2003/1133 [online]. [luettu 17.11.2017]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20031133>.
- Backman, J. 2015. *Utexaminerade språkbadslärare i arbetslivet. En enkätstudie om språkbadslärares arbetslivserfarenheter*. Maisterin tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-201505141517>.
- Bergroth, M. 2015. *Kotimaisten kielten kielikylpy*. Selvityksiä ja raportteja 202. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Saatavissa: [https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn\\_978-952-476-617-3.pdf](https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf).
- Björklund, S., K. Mård-Miettinen & H. Turpeinen. 2007. *Kielikylpykirja – språkbadsboken*. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti. Saatavissa: [https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn\\_978-952-476-200-7.pdf](https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-200-7.pdf).
- Buss, M. & K. Mård. 1999. *Ruotsin ja suomen kielen kielikylvyn kartoitus Suomenperuskouluissa lukuvuonna 1998/99*. Selvityksiä ja raportteja 46. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja.
- ESIOPS 2014. *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa: [http://www.oph.fi/download/163781\\_esiopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf).
- Hertzberg, V. 2012. *För en levande tvåspråkighet. Rapport om Folkhälsans arbete för språkbad samt om tillgången till grundläggande utbildning och dagvård på svenska på enspråkigt finska orter under åren 2006–2012*. Helsinki: Folkhälsan. Saatavissa: <http://docplayer.se/143170-For-en-levande-tvasprakighet.html>.
- Juurakko-Paavola, T. 2013. *Morgondagens språkbad*. Helsinki: Svenska kulturfonden.
- Jyrki Kataisen ja Alexander Stubbin hallitusohjelmien loppuseuranta 2015. 2015. VNK007:00/2011. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/321857/Hallitusohjelmien+loppuseuranta+032015.pdf/44d7de02-958c-4b1c-8633-201038a0f2f5/Hallitusohjelmien+loppuseuranta+032015.pdf.pdf>
- Jyväskylän yliopisto 2013. *Jyväskylän yliopiston julkaisueettiset periaatteet*. Dnro 571/0/04/2013. 15.5.2013. [online]. [luettu 2.1.2018]. Saatavissa: [https://www.jyu.fi/hallinto/strategia/periaatteet/julkaisueettiset\\_2013](https://www.jyu.fi/hallinto/strategia/periaatteet/julkaisueettiset_2013).
- Kangasvieri, T., E. Miettinen, H. Palviainen, T. Saarinen & T. Ala-Vähälä. 2012. *Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen*

- tilanteesta Suomessa. Kuntatason tarkastelu.* Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Saatavissa:  
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40412/Selvitys%20kotimaisten%20kielten%20verkko.pdf?sequence=1>.
- Kansalliskielistrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös.* 2012. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 4/2012. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Saatavissa:  
[http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0412\\_Kansalliskielistrategia.pdf/d45d6559-81fd-4f6f-b2f1-3e259621603c?version=1.0](http://vnk.fi/documents/10616/622970/J0412_Kansalliskielistrategia.pdf/d45d6559-81fd-4f6f-b2f1-3e259621603c?version=1.0).
- Kansalliskielistrategian väliraportti. Kansalliskielistrategian seuranta sekä hallituskautta 2011–2015 koskevien hallituksen toimenpiteiden toteutuminen.* 2015. Oikeusministeriön julkaisu. Selvityksiä ja ohjeita 34/2015. Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavissa:  
[http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76600/omso\\_34\\_2015\\_kansalliskielistrategia\\_132\\_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76600/omso_34_2015_kansalliskielistrategia_132_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y).
- Kansalliskielistrategian toimintasuunnitelma.* 2017. Oikeusministeriön julkaisu 13/2017. Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavissa:  
[http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79299/13\\_17\\_Kansalliskielistrategiantoimintasuunnitelma\\_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79299/13_17_Kansalliskielistrategiantoimintasuunnitelma_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y).
- L 36/1973. *Varhaiskasvatustilaki* L. 19.1.1973/36 [online] [luettu 24.1.2018]. Saatavissa:<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>.
- L 628/1998. *Perusopetuslaki* L. 21.8.1998/628 [online]. [luettu 24.1.2018]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.
- Lehti, L., H.-M. Järvinen & E. Suomela-Salmi. 2006. Kartoitus vieraskielisen opetuksen tarjonnasta peruskouluissa ja lukioissa. Teoksessa P. Pietilä, P. Lintunen & H.-M. Järvinen (toim.) *Kielenoppija tänään - Language Learners of Today. AFinLAn vuosikirja 2006*. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLAn julkaisuja 64, 293–313.
- Lehtola, R. & P. Ruotsala. 2017. *Saamenkielisten palveluiden nykytilakartoitus. Saamelaisten lasten-, nuorten ja perheiden palvelut.* Saamelaiskäräjät. Saatavissa:  
[http://stm.fi/documents/1271139/4067344/SAAMELAPeselvitys110117\\_final.pdf/f1418169-7e37-4d7a-803d-30d192ffed5f](http://stm.fi/documents/1271139/4067344/SAAMELAPeselvitys110117_final.pdf/f1418169-7e37-4d7a-803d-30d192ffed5f).
- Opetushallitus 2005. *Opettajalta edellytettävä kielen hallinta muulla kuin koulun opetuskielillä annettavassa esi- ja perusopetuksessa.* Opetushallituksen määräys 25/011/2005. Helsinki: Opetushallitus.
- POPS 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.* Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa:  
[http://www.oph.fi/download/163777\\_perusopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf).
- Peltoniemi, A. 2015. *Kansainvälinen näkökulma kielikylpyopettajakoulutukseen. Seminaariraportti.* Selvityksiä ja raportteja 200. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Saatavissa:  
[https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn\\_978-952-476-601-2.pdf](https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-601-2.pdf).

- Peltoniemi, A., K. Skinnari, S. Sjöberg & K. Mård-Miettinen. 2018. *Monella kielellä Suomen kunnissa 2017. Selvitys muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen tilanteesta*. Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Pitkänen, V. & J. Westinen. 2017. *Puhut sie ruotsia? Tutkimus suomenkielisten asenteista ruotsin kieleen ja ruotsinkielisiin*. Helsinki: e2. Saatavissa: <http://e2.fi/julkaisut/puhut-sie-ruotsia>.
- Pääministeri Alexander Stubbin hallituksen ohjelma. 2014. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle 24.6.2014 nimitetyn pääministeri Alexander Stubbin hallituksen ohjelmasta. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Saatavissa: [http://vnk.fi/documents/10616/1098657/J1114\\_P%C3%A4%C3%A4ministeri+Stubbin+hallitusohjelma\\_fi.pdf/dd6c2465-4c5f-496e-bac9-a52bcad27203?version=1.0](http://vnk.fi/documents/10616/1098657/J1114_P%C3%A4%C3%A4ministeri+Stubbin+hallitusohjelma_fi.pdf/dd6c2465-4c5f-496e-bac9-a52bcad27203?version=1.0).
- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 2011. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Saatavissa: [http://vnk.fi/documents/10616/622966/H0111\\_P%C3%A4%C3%A4ministeri+Jyrki+Kataisen+hallituksen+ohjelma.pdf/a49b3eb5-9e98-44c6-bd92-b054bea36f61?version=1.0](http://vnk.fi/documents/10616/622966/H0111_P%C3%A4%C3%A4ministeri+Jyrki+Kataisen+hallituksen+ohjelma.pdf/a49b3eb5-9e98-44c6-bd92-b054bea36f61?version=1.0).
- Rossi, P., A. Ainoa, O. Eloranta, M. Grandell, M. Lindberg, J. Pasanen, A. Sihvonen, O. Hakola & T. Pirinen. 2017. *Kuka opettaa ruotsia? Ruotsin kielen opettamiseen kelpoisuuden tuottavien koulutusten arviointi*. Julkaisut 14:2017. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Saatavissa: [https://karvi.fi/app/uploads/2017/05/KARVI\\_1417.pdf](https://karvi.fi/app/uploads/2017/05/KARVI_1417.pdf)
- Sved, H. 2000. *Vieraskielisen kielikylvyn kartoitus Suomen peruskouluissa lukuvuonna 1998/99*. Vaasa: Vaasan yliopisto, Kielikylvyn ja monikielisyyden keskus. Julkaisu 2/2000.
- Svenskskola.fi* 2017. Sökresultat språkbad. Sydkusten. Sydkustens landskapsförbund r.f. [Viitattu 20.12.2017]. Saatavissa: <http://www.svenskskola.fi/search/?keywords=spr%C3%A5kbad&city=&schooltype=&submit=>.
- SVT 2018. *Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne* [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 31.1.2018]. Saatavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>.
- Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi*. 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:7. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75374>.
- Toiminnallista ruotsia - lähtökohtia ruotsin opetuksen kehittämiseksi toisena kotimaisena kielenä*. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:9. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-145-9>.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa: tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012*. *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland: forskningsetiska delegationens anvisningar 2012*. Respon-

- sible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland : guidelines of the Finnish advisory board on research integrity 2012.*  
[online] Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. [luettu 2.1.2018].  
Saatavissa: [http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK\\_ohje\\_2012.pdf](http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf).
- Vaasan yliopisto 2017. *Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma.* [Viitattu 11.10.2017]. Saatavissa:  
<http://www.uva.fi/fi/education/bachelor/languages/immersion/>.
- VASU 2016. *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.* Helsinki: Opetushallitus.  
Saatavissa:  
[http://www.oph.fi/download/179349\\_varhaiskasvatussuunnitelman\\_perusteet\\_2016.pdf](http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf).
- Äärelä, R. 2016. *"Dat ii leat dušše dat giella" – "Se ei ole vain se kieli".*  
*Tapaustutkimus saamenkielisestä kielipesästä saamelaisessa varhaiskasvatuksessa.*  
Acta Universitatis Lapponiensis 335. Rovaniemi: Lapin yliopisto.  
Saatavissa: <http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/62619>.

## LIITTEET

### Liite 1.

#### Kysely kotimaisten kielten kielikylvyn ja muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisestä kunnassa

Tähdellä (\*) merkityt kysymykset ovat pakollisia.

#### TAUSTATIEDOT

1. Kunta/Kaupunki\* [alaseto-valikko]
  
2. Kunta on
  - yksikielinen
  - kaksikielinen
  
3. Kunnan enemmistökieli on
  - suomi
  - ruotsi
  
4. Kuinka suuri osa kuntanne varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja perusopetukseen osallistuvista lapsista on maahanmuuttajataustaisia? (Prosentteina %)
  - Varhaiskasvatus \_\_\_\_\_
  - Esiopetus \_\_\_\_\_
  - Perusopetus \_\_\_\_\_
  
5. Miten ennakoitte maahanmuuttajataustaisten lasten osuuden muuttuvan tulevaisuudessa?
  - kasvaa
  - pysyy samana
  - vähenee
  
6. Kuinka monessa yksikössä (koulu, päiväkot) kuntanne järjestää (kunnallinen, ostopalvelu) varhaiskasvatusta, esiopetusta tai perusopetusta? (Käytä vastatessasi vain lukuja)
  - varhaiskasvatusta tarjoavien yksikköjen määrä \_\_\_\_\_
  - esiopetusta tarjoavien yksikköjen määrä \_\_\_\_\_
  - perusopetusta (alakoulu) tarjoavien yksikköjen määrä \_\_\_\_\_
  - perusopetusta (yläkoulu) tarjoavien yksikköjen määrä \_\_\_\_\_

#### VALTION ERITYISAVUSTUKSET

7. Kuntamme on hakenut valtion erityisavustusta kielikylvytoiminnan ja/tai muun kaksikielisen varhaiskasvatuksen tai opetuksen laajentamiseen
  - vuonna 2015
  - vuonna 2016
  - vuonna 2017
  - ei ole hakenut
  - en osaa sanoa

8. Kuntamme on saanut valtion erityisavustusta kielikylpytoiminnan ja/tai muun kaksikielisen varhaiskasvatuksen tai opetuksen laajentamiseen

- vuonna 2015  
 vuonna 2016  
 vuonna 2017  
 ei ole saanut  
 en osaa sanoa

9. Jos kuntanne on saanut kielikylpytoiminnan laajentamisavustusta, millä tavoin se on vaikuttanut kunnassanne tarjottavaan kotimaisten kielten kielikylpyopetukseen

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

10. Jos kuntanne on saanut valtionavustusta, millä tavoin se on vaikuttanut kunnassanne tarjottavaan muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

11. Jos kuntanne on saanut valtionavustusta, millä tavoin se on vaikuttanut kunnassanne tarjottavaan suppeampaan kaksikieliseen/kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

12. Järjestääkö kuntanne kotimaisten kielten (suomi, ruotsi, saame) kielikylpyä tai muuta kaksikielistä toimintaa varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja/tai perusopetuksessa?\*

- Kyllä, kotimaisten kielten kielikylpyä  
 Kyllä, muuta laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. (Siirryn vastaamaan laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta koskeviin kysymyksiin.)  
 Kyllä, suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. (Siirryn vastaamaan suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta koskeviin kysymyksiin.)  
 Kyllä, sekä kotimaisten kielten kielikylpyä että muuta kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/tai opetusta.  
 Ei kumpaakaan. (Siirryn vastaamaan tulevaisuuden ennakkointia ja suunnitelmia koskeviin kysymyksiin.)



## KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYN ASEMA KUNNASSA

*Kielikylvyllä tarkoitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestäväää ohjelmaa, jossa osa toiminnasta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja vähintään 50% toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä.*

13. Kotimaisten kielten kielikylpyä annetaan

- ruotsiksi  
 suomeksi  
 saameksi

14. Kuinka monessa yksikössä (koulu, päiväkoti) kunnassanne annetaan kotimaisten kielten kielikylpyä (käytä vastatessasi vain lukuja)?

varhaiskasvatuksessa \_\_\_\_\_  
 esiopetuksessa \_\_\_\_\_  
 alakouluissa \_\_\_\_\_  
 yläkouluissa \_\_\_\_\_

15. Kuinka kauan (vuosina) kunnassanne on tarjottu kotimaisten kielten kielikylpyä? [alaszeto-valikko]

16. Onko kuntanne alueella yksityisiä palveluntuottajia, jotka järjestävät kunnassanne kotimaisten kielten kielikylpyä ostopalveluperiaatteella?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

17. Onko kuntanne alueella muita yksityisiä palveluntuottajia (ei ostopalveluna), jotka järjestävät kotimaisten kielten kielikylpyä?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

18. Onko kunnassa tehty tarvekartoituksia tai palautekyselyitä kotimaisten kielten kielikylvystä?

- kyllä  
 ei  
 en osaa sanoa

19. Miten kotimaisten kielten kielikylvyn määrä (yksiköt, ryhmät, oppilasmäärä) on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

20. Miten kotimaisten kielten kielikylvyn kysyntä on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

21. Miten kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta vastaa kysyntää kunnassanne?

22. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita kotimaisen kielikylvyn osalta varhaiskasvatuksessa?

23. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita kotimaisen kielikylvyn osalta esiopetuksessa?

24. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita kotimaisen kielikylvyn osalta perusopetuksessa?

25. Mitkä seikat estävät tai vaikeuttavat kotimaisten kielten kielikylvyn järjestämistä varhaiskasvatuksessa tai esi- ja perusopetuksessa kunnassanne?

26. Missä määrin kuntanne tarjoaa kotimaisten kielten kielikylpyä maahanmuuttajataustaisille lapsille?

- samassa määrin kuin muillekin lapsille
- jossain määrin
- ei lainkaan
- kunnassamme ei ole maahanmuuttajataustaisia lapsia
- en osaa sanoa

27. Kuvaile lyhyesti kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa ja sen sisältöjä varhaiskasvatuksessa. Missä suhteessa kielikylpykieltä ja lasten äidinkieltä/äidinkieliä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään kielikylpykieltä, missä lasten äidinkieltä/äidinkieliä?

28. Kuvaile lyhyesti kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa ja sen sisältöjä esiopetuksessa. Missä suhteessa kielikylpykieltä ja lasten äidinkieltä/äidinkieliä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään kielikylpykieltä, missä lasten äidinkieltä/äidinkieliä?

29. Kuvaile lyhyesti kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa ja sen sisältöjä alakoulussa (perusopetus). Missä suhteessa kielikylpykieltä ja oppilaiden äidinkieltä/äidinkieliä (koulun opetuskieltä) käytetään? Missä oppiaineissa käytetään kielikylpykieltä, missä oppilaiden äidinkieltä/äidinkieliä (koulun opetuskieltä)? Millainen on kielikylpyoppilaiden kieliohjelma?

30. Kuvaile lyhyesti kotimaisten kielten kielikylpytoimintaa ja sen sisältöjä yläkoulussa (perusopetus). Missä suhteessa kielikylpykieltä ja oppilaiden äidinkieltä/äidinkieliä (koulun opetuskieltä) käytetään? Missä oppiaineissa käytetään kielikylpykieltä, missä oppilaiden äidinkieltä/äidinkieliä (koulun opetuskieltä)? Millainen on kielikylpyoppilaiden kieliohjelma?

31. Miten kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu kotimaisten kielten kielikylpy?

- Käytämme kansallisia linjauksia
- Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet päiväkotikohtaiset linjaukset

32. Miten kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu kotimaisten kielten kielikylpy?

- Käytämme kansallisia linjauksia
- Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet yksikkökohtaiset linjaukset

33. Miten kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu kotimaisten kielten kielikylpy?

- Käytämme kansallisia linjauksia
- Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
- Olemme laatineet koulukohtaiset linjaukset

34. Kommentteja kotimaisten kielten kielikylvyn asemasta kunnassa

#### **OPETUSHENKILÖSTÖN KOULUTUS JA REKRYTOINTI KOTIMAISTEN KIELTEN KIELIKYLVYSSÄ**

35. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat kotimaisten kielten kielikylpyä antavien lastentarhanopettajien rekrytoinnissa varhaiskasvatukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
lastentarhanopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

36. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat kotimaisten kielten kielikylpyopetusta antavien opettajien rekrytoinnissa esiopetukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
esikoulun opettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

37. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat kotimaisten kielten kielikylpyopetusta antavien opettajien rekrytoinnissa alakouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
luokanopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

38. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat kotimaisten kielten kielikylpyopetusta antavien opettajien rekrytoinnissa yläkouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
aineenopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

39. Edellisissä kysymyksissä kuvasitte opettajien rekrytoinnin kriteerejä kotimaisten kielten kielikylvyssä. Pystytkö rekrytoimaan nämä kriteerit täyttäviä opettajia?

	kyllä	vaihtelevasti	ei	en osaa sanoa	ei koske kuntaa/ ei mainittua toimintaa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
alakoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
yläkoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

40. Onko kunnassa oltu tyytyväisiä kotimaisten kielten kielikylpyopettajien ammattitaitoon?

- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa

41. Missä määrin kunnan työntekijät ovat osallistuneet kielikylpyä koskevaan täydennyskoulutukseen Suomessa tai ulkomailla viimeisen viiden vuoden aikana?

	Säännöllisesti	Satunnaisesti	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Rehtorit / Päivähoitoyksiköiden johtajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Esiopetusta antavat opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alakoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yläkoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

42. Onko kunnallanne tarvetta järjestää täydennyskoulutusta kotimaisten kielten kielikylpyopettajille?
- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa
43. Kommentteja kotimaisten kielten kielikylpyopettajien rekrytoinnista ja koulutustarpeista kunnassa viimeisen viiden vuoden aikana
44. Kunnassamme\*
- on muuta laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. Siirryn vastaamaan laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta koskeviin kysymyksiin. *(Muulla laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % opetuksesta järjestetään kohdekielellä).*
- on suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. Siirryn vastaamaan suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta koskeviin kysymyksiin. *(Suppeammalla kaksikielisellä/kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä).*
- on sekä laajamittaista että suppeampaa kaksikielistä varhaiskasvatusta tai opetusta
- ei ole muuta laajamittaista tai suppeampaa kaksikielistä varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. Siirryn vastaamaan tulevaisuudensuunnitelmia koskeviin kysymyksiin.

#### **MUUN LAAJAMITTAISEN KAKSIKIELISEN VARHAISKASVATUKSEN JA OPETUKSEN ASEMA KUNNASSA**

*Muulla laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % opetuksesta järjestetään kohdekielellä.*

45. Kuinka monessa yksikössä (koulu, päiväkot) kunnassanne järjestetään muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa (käytä vastatessasi vain lukuja)?
- varhaiskasvatuksessa \_\_\_\_\_
- esiopetuksessa \_\_\_\_\_
- alakouluissa \_\_\_\_\_
- yläkouluissa \_\_\_\_\_
46. Kuinka kauan (vuosina) kunnassanne on tarjottu muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa? [alasetoalikko]
47. Onko kuntanne alueella yksityisiä palveluntuottajia, jotka järjestävät kunnassanne muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa ostopalveluperiaatteella?
- |                      | kyllä                    | ei                       | en osaa sanoa            |
|----------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| varhaiskasvatuksessa | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| esiopetuksessa       | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| perusopetuksessa     | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

48. Onko kuntanne alueella muita yksityisiä palveluntuottajia (ei ostopalveluna), jotka järjestävät muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

49. Onko kunnassa tehty tarvekartoituksia tai palautekyselyitä muusta laajamittaisesta kaksikielisestä varhaiskasvatuksesta ja opetuksesta?

- kyllä  
 ei  
 en osaa sanoa

50. Miten muun laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen määrä (yksiköt, ryhmät, oppilasmäärä) on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

51. Miten muun laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntä on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

52. Miten muun laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarjonta vastaa kysyntää kunnassanne?

53. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita muun laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen osalta?

54. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita muun laajamittaisen kaksikielisen esiopetuksen osalta?

55. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita muun laajamittaisen kaksikielisen perusopetuksen osalta?

56. Mitkä seikat estävät tai vaikeuttavat laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämistä kunnassanne?

57. Millä kielillä muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa järjestetään varhaiskasvatuksessa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

58. Millä kielillä muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa järjestetään esiopetuksessa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

59. Millä kielillä muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa järjestetään alakoulussa (perusopetus)?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

60. Millä kielillä muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa järjestetään yläkoulussa (perusopetus)?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



61. Missä määrin kuntanne tarjoaa muuta laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta ja opetusta maahanmuuttajataustaisille lapsille?
- samassa määrin kuin muillekin lapsille
  - jossain määrin
  - ei lainkaan
  - kunnassamme ei ole maahanmuuttajataustaisia lapsia
  - en osaa sanoa
62. Kuvaile lyhyesti muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa ja sen sisältöjä varhaiskasvatuksessa. Missä suhteessa kohdekieltä ja lasten äidinkieltä/äidinkieliä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään vierasta kieltä, missä lasten äidinkieltä/äidinkieliä?
63. Kuvaile lyhyesti muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta ja sen sisältöjä esiopetuksessa. Missä suhteessa vierasta kieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä?
64. Kuvaile lyhyesti muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta ja sen sisältöjä alakoulussa (perusopetus). Missä suhteessa kohdekieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä oppiaineissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä? Millainen on laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen osallistuvien kieliohjelma?
65. Kuvaile lyhyesti muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta ja sen sisältöjä yläkoulussa (perusopetus). Missä suhteessa kohdekieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä oppiaineissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä? Millainen on laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen osallistuvien kieliohjelma?
66. Miten kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu muu laajamittainen kaksikielinen toiminta?
- Käytämme kansallisia linjauksia
  - Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet päiväkotikohtaiset linjaukset
67. Miten kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu muu laajamittainen kaksikielinen opetus?
- Käytämme kansallisia linjauksia
  - Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet yksikkökohtaiset linjaukset
68. Miten kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu muu laajamittainen kaksikielinen opetus?
- Käytämme kansallisia linjauksia
  - Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset
  - Olemme laatineet koulukohtaiset linjaukset
69. Kommentteja muun laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen asemasta kunnassa.

**OPETUSHENKILÖSTÖN KOULUTUS JA REKRYTOINTI MUUSSA  
LAAJAMITTAISESSA KAKSIKIELISESSÄ VARHAISKASVATUKSESSA JA  
OPETUKSESSA**

70. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien lastentarhanopettajien rekrytoinnissa varhaiskasvatukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
lastentarhanopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

71. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa esiopetukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
esiopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

72. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa alakouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
luokanopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

73. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa yläkouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
aineenopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

74. Kysymyksissä 70–73 kuvasitte opettajien rekrytoinnin kriteerejä muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa. Pystytekö rekrytoimaan nämä kriteerit täyttäviä opettajia?

	kyllä	vaihtelevasti	ei	en osaa sanoa	ei koske kuntaa/ ei mainittua toimintaa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
alakoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
yläkoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

75. Onko kunnassa oltu tyytyväisiä muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien opettajien ammattitaitoon?

- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa

76. Missä määrin kunnan työntekijät ovat osallistuneet muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta koskevaan täydennyskoulutukseen Suomessa tai ulkomailla viimeisen viiden vuoden aikana?

	Säännöllisesti	Satunnaisesti	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Rehtorit / Päivähoitoyksiköiden johtajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Esiopetusta antavat opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alakoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yläkoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

77. Onko kunnallanne tarvetta järjestää täydennyskoulutusta muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antaville opettajille?

- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa

78. Kommentteja muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta antavien opettajien rekrytoinnista ja koulutustarpeista viimeisen viiden vuoden aikana

79. Kunnassamme\*

- on suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. Siirryn vastaamaan suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta koskeviin kysymyksiin.
- ei ole suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja/tai opetusta. Siirryn vastaamaan tulevaisuuden ennakkointia ja suunnitelmia koskeviin kysymyksiin.

## SUPPEAMMAN KAKSIKIELISEN/KIELIRIKASTEISEN VARHAISKASVATUKSEN JA OPETUKSEN ASEMA KUNNASSA

*Suppeammalla kaksikielisellä/kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan toisella kotimaisella tai vieraalla kielellä.*

80. Suppeammasta kaksikielisestä/kielirikasteisesta toiminnasta käytetään kunnassa termiä (voit valita useamman vaihtoehdon)

- CLIL
- kaksikielinen opetus
- kielipesä
- sisältöpainotteinen vieraan kielen opetus
- vieraskielinen opetus
- kielikyöpy
- kielirikasteinen opetus
- kielisuihkutus
- muu, mikä?

81. Kuinka monessa yksikössä (koulu, päiväkoti) kunnassanne järjestetään suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa (käytä vastatessasi vain lukuja)?

varhaiskasvatuksessa \_\_\_\_\_  
 esiopetuksessa \_\_\_\_\_  
 alakouluissa \_\_\_\_\_  
 yläkouluissa \_\_\_\_\_

82. Kuinka kauan (vuosina) kunnassanne on tarjottu suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa? [alasetoalikko]

83. Onko kuntanne alueella yksityisiä palveluntuottajia, jotka järjestävät kunnassanne suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa ostopalveluperiaatteella?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

84. Onko kuntanne alueella muita yksityisiä palveluntuottajia (ei ostopalveluna), jotka järjestävät suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

85. Onko kunnassa tehty tarvekartoituksia tai palautekyselyitä suppeammasta kaksikielisestä/kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta ja opetuksesta?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

86. Miten suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen määrä (yksiköt, ryhmät, oppilasmäärä) on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

87. Miten suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kysyntä on muuttunut kunnassanne viimeisten viiden vuoden aikana?

	kasvanut	pysynyt samana	vähentynyt	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

88. Miten suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarjonta vastaa kysyntää kunnassanne?

89. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen osalta?

90. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen esiopetuksen osalta?

91. Mitkä tahot kunnassanne ovat aktiivisia toimijoita suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen perusopetuksen osalta?

92. Mitkä seikat estävät tai vaikeuttavat suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämistä kunnassanne?

93. Millä kielillä suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa järjestetään varhaiskasvatuksessa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

94. Millä kielillä suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa järjestetään esiopetuksessa?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

95. Millä kielillä suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa järjestetään alakoulussa (perusopetus)?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

96. Millä kielillä suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa järjestetään yläkoulussa (perusopetus)?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
englanti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
espanja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ranska	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saksa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
venäjä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
ruotsi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

97. Missä määrin kuntanne tarjoaa suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista varhaiskasvatusta ja opetusta maahanmuuttajataustaisille lapsille?

- samassa määrin kuin muillekin lapsille
- jossain määrin
- ei lainkaan
- kunnassamme ei ole maahanmuuttajataustaisia lapsia
- en osaa sanoa

98. Kuvaile lyhyesti suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista toimintaa ja sen sisältöjä varhaiskasvatuksessa. Missä suhteessa kohdekieltä ja lasten äidinkieltä/äidinkieliä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään kohdekieltä, missä lasten äidinkieltä/äidinkieliä?

99. Kuvaile lyhyesti suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta ja sen sisältöjä esiopetuksessa. Missä suhteessa kohdekieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä toiminnoissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä?

100. Kuvaile lyhyesti suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta ja sen sisältöjä alakou-  
lussa (perusopetus). Missä suhteessa kohdekieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä oppiai-  
neissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä?
101. Kuvaile lyhyesti suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta ja sen sisältöjä yläkou-  
lussa (perusopetus). Missä suhteessa kohdekieltä ja äidinkieltä käytetään? Missä oppiai-  
neissa käytetään kohdekieltä, missä äidinkieltä?
102. Miten kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitu suppeampi kaksikieli-  
nen/kielirikasteinen toiminta?  
 Käytämme kansallisia linjauksia  
 Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet päiväkotikohtaiset linjaukset
103. Miten kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu suppeampi kaksikieli-  
nen/kielirikasteinen opetus?  
 Käytämme kansallisia linjauksia  
 Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet yksikkökohtaiset linjaukset
104. Miten kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa on huomioitu suppeampi kaksikieli-  
nen/kielirikasteinen opetus?  
 Käytämme kansallisia linjauksia  
 Olemme laatineet seutukohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet kuntakohtaiset linjaukset  
 Olemme laatineet koulukohtaiset linjaukset
105. Kommentteja suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen  
asemasta kunnassa.

**OPETUSHENKILÖSTÖN KOULUTUS JA REKRYTOINTI SUPPEAMMASSA  
KAKSIKIELISESSÄ/KIELIRIKASTEISESSA VARHAISKASVATUKSESSA JA  
OPETUKSESSA**

106. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta  
antavien lastentarhanopettajien rekrytoinnissa varhaiskasvatukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lain- kaan tär- keää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoi- tettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					



työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
lastentarhanopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

107. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa esiopetukseen?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
esiopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

108. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa alakouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
luokanopettajan kelpoisuus					

kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

109. Miten tärkeitä seuraavat kriteerit ovat suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antavien opettajien rekrytoinnissa yläkouluun (perusopetus)?

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	ei lainkaan tärkeää	en osaa sanoa	ei koske kuntaa
vähintään aineopinnot (noin 60 op) opetuskielessä					
kielitutkinnolla tai -testillä osoitettu kielitaito					
(lähes) syntyperäisen kielitaito					
työkokemus kielikylvyssä tai muussa kaksikielisessä opetuksessa					
aineenopettajan kelpoisuus					
kielikylpyopettajan pätevyys					
kielikylpydidaktiikan tai CLIL-pedagogiikan tuntemus					
muu, mikä?					

110. Kysymyksissä 106–109 kuvasitte opettajien rekrytoinnin kriteerejä suppeammassa kaksikielisessä/kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa. Pystytkö rekrytoimaan nämä kriteerit täyttäviä opettajia?

	kyllä	vaihtelevasti	ei	en osaa sanoa	ei koske kuntaa/ ei mainittua toimintaa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
alakoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
yläkoulussa (perusopetus)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

111. Onko kunnassa oltu tyytyväisiä suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antavien opettajien ammattitaitoon?

- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa

112. Missä määrin kunnan työntekijät ovat osallistuneet kaksikielistä opetusta koskevaan täydennyskoulutukseen Suomessa tai ulkomailla viimeisen viiden vuoden aikana?

	Säännöllisesti	Satunnaisesti	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Rehtorit / Päivähoitoyksiköiden johtajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Esiopetusta antavat opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alakoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yläkoulun opettajat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

113. Onko kunnallanne tarvetta järjestää täydennyskoulutusta suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antaville opettajille?

- kyllä, koska \_\_\_\_\_
- ei, koska \_\_\_\_\_
- en osaa sanoa

114. Kommentteja suppeampaa kaksikielistä/kielirikasteista opetusta antavien opettajien rekrytoinnista ja koulutustarpeista viimeisen viiden vuoden aikana

#### TULEVAISUUDEN ENNAKOINNIT JA SUUNNITELMAT

Arvioikaa seuraavia asioita kuntanne osalta seuraavan **viiden vuoden** ajalta:

115. Oppilasmäärä kuntanne\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

116. Tulevaisuudessa kotimaisten kielten kielikylvyn kysyntä kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

117. Tulevaisuudessa muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan kysyntä kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

118. Tulevaisuudessa suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen toiminnan kysyntä kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

119. Tulevaisuudessa kotimaisten kielten kielikylvyn tarjonta kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

120. Tulevaisuudessa muun laajamittaisen kaksikielisen toiminnan tarjonta kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

121. Tulevaisuudessa suppeamman kaksikielisen/kielirikasteisen toiminnan tarjonta kunnassanne todennäköisesti\*

	kasvaa	pysyy samana	vähenee	en osaa sanoa
varhaiskasvatuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
esiopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
perusopetuksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

122. Varhaiskasvatuksessa (kotimaisten kielten kielikylpy) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä

- ruotsi
- suomi
- saame
- ei suunnitelmia lisätä kieliä

123. Varhaiskasvatuksessa (muu laajamittainen kaksikielinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä

- englanti
- espanja
- ranska
- saksa
- venäjä
- ruotsi
- muu, mikä?
- ei suunnitelmia lisätä kieliä

124. Varhaiskasvatuksessa (suppeampi kaksikielinen/kielirikasteinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä
- englanti
  - espanja
  - ranska
  - saksa
  - venäjä
  - ruotsi
  - muu, mikä?
  - ei suunnitelmia lisätä kieliä
125. Esiopetuksessa (kotimaisten kielten kielikylypy) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä
- ruotsi
  - suomi
  - saame
  - ei suunnitelmia lisätä kieliä
126. Esiopetuksessa (muu laajamittainen kaksikielinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä
- englanti
  - espanja
  - ranska
  - saksa
  - venäjä
  - ruotsi
  - muu, mikä?
  - ei suunnitelmia lisätä kieliä
127. Esiopetuksessa (suppeampi kaksikielinen/kielirikasteinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä
- englanti
  - espanja
  - ranska
  - saksa
  - venäjä
  - ruotsi
  - muu, mikä?
  - ei suunnitelmia lisätä kieliä
128. Perusopetuksessa (kotimaisten kielten kielikylypy) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä
- ruotsi
  - suomi
  - saame
  - ei suunnitelmia lisätä kieliä

129. Perusopetuksessa (muu laajamittainen kaksikielinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä

- englanti
- espanja
- ranska
- saksa
- venäjä
- ruotsi
- muu, mikä?
- ei suunnitelmia lisätä kieliä

130. Perusopetuksessa (suppeampi kaksikielinen/kielirikasteinen opetus) kunta alkaa mahdollisesti tarjota opetusta uusilla kielillä, millä

- englanti
- espanja
- ranska
- saksa
- venäjä
- ruotsi
- muu, mikä?
- ei suunnitelmia lisätä kieliä

131. Kommentteja tulevaisuuden tarpeista ja ennakkoinneista

### **VASTAAJATIEDOT**

132. Vastaajan/vastaajien asema kunnan sosiaali- tai opetustoimessa\*

133. Yhteyshenkilön sähköpostiosoite tai puhelinnumero (mahdollista tarkistusta varten)\*

134. Voimmeko tarvittaessa haastatella Teitä tutkimuksen myöhemmässä vaiheessa?

- kyllä
- ei

135. Monet kiitokset vastauksistanne! Lopuksi voitte vielä antaa palautetta kyselystä.

136. Liitä lomakkeeseen kuntanne:

- Oppilasmäärätilastot viimeiseltä viideltä vuodelta (varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus)
- Varhaiskasvatussuunnitelma
- Esiopetuksen opetussuunnitelma
- Perusopetuksen opetussuunnitelma

## Liite 2.

### Tapauskuntahaastattelujen kysymykset

#### Virkamiehet + opettajat

1. Miksi kielikylpyopetus aloitettiin kunnassanne/koulussanne? Ketkä olivat aloitteen tekijät?
2. Mitkä ovat mielestänne kielikylpyopetuksen hyödyt kunnalle/koululle?
3. Mitkä ovat mielestänne kielikylpyopetuksen hyödyt oppilaille/perheille?
4. Kenelle toiminta on suunnattu? Miten lapset/oppilaat valitaan kielikylpyyn? Miksi juuri tällä tavalla?
5. Mikä/ mitkä tahot edistävät toimintaa? Millä tavoin? (Mikä on opettajien rooli toiminnan edistämisessä?)
6. Mitä haasteita toiminnan aloittamiselle/vakiinnuttamiselle/ylläpitämiselle/kehittämiselle on ollut?
7. Miten valtionapu on vaikuttanut toimintaan? Mitä uutta se on tuonut? Miten kielikylpy on kehittynyt kunnassanne viimeisten vuosien aikana?
8. Miten jatkumot (varhaiskasvatus-esiopetus-alakoulu-yläkoulu) toimivat? Millaista yhteistyötä toimijoiden kesken järjestetään? (Onko mahdollisesti jatkoa perusopetuksen jälkeen?)
9. Jos kunnassa on kuntatason/koulukohtainen ops kielikylvylle/kaksikieliselle opetukselle: Mitkä tahot osallistuivat kielikylpyopetuksen/kaksikielisen opetuksen opsin laatimiseen? Tekikö kuntanne yhteistyötä muiden kuntien kanssa kielikylvyn/kaksikielisen opetuksen ops-työssä? Miten ops-työ koettiin kunnassanne?
10. Mikä on vanhempien/kielikylvyn vanhempainyhdistyksen rooli? Millaista palautetta olette saaneet opetuksen järjestämisestä?
11. Mitä mieltä olette kuntanne/koulunne/päiväkotinne kielikylpytoiminnasta yleisesti? Mitä mieltä olette tarjonnan laajuudesta? Mitä haluaisitte muuttaa?
12. Miten arvioitte tulevaisuudennäkymiä? Onko suunnitelmia esim. laajentaa tai muuten muuttaa toimintaa? Millä tavoin? Mikä on opettajan rooli tässä?
13. Mitä tarvitsisitte/ toivoisitte toimintanne tueksi? Miltä taholta?

14. Oletteko verkottuneet muiden kuntien kanssa muualla Suomessa/ kansainvälisesti?
15. Oletteko tutustuneet kielikylpyopetuksen tutkimukseen? Oletteko osallistuneet kielikylpykoulutukseen?

### **Vanhemmat**

1. Miksi kielikylpyopetus/-varhaiskasvatus aloitettiin päiväkodissa/koulussa, jossa lapsenne on? Ketkä olivat aloitteen tekijät? Mikä rooli vanhemmilla oli aloittamisen yhteydessä?
2. Mitkä ovat mielestänne kielikylpyopetuksen hyödyt kunnalle/ koululle/ oppilaille/ perheille?
3. Kenelle toiminta on suunnattu?
4. Mikä/ mitkä tahot edistävät toimintaa? Millä tavoin? Mikä on vanhempien rooli toiminnan edistämisessä?
5. Mitä haasteita toiminnan aloittamiselle/ ylläpitämiselle /vakiinnuttamiselle/ kehittämiseksi on ollut?
6. Oletteko tietoinen, että kuntanne on saanut valtionapua kielikylpyopetukseen vuonna 2015/2016/2017? Miten valtionavun saaminen on vaikuttanut toimintaan teidän näkökulmastanne? Mitä uutta se on mahdollisesti tuonut?
7. Miten jatkumot (varhaiskasvatus-esiopetus-alakoulu-yläkoulu) toimivat teidän näkökulmastanne? Miten toiminta jatkuu perusopetuksen jälkeen?
8. Mikä on vanhempien rooli kuntanne/koulunne/päiväkotinne kielikylpyopetuksessa? Toimiiko kunnassanne kielikylvyn vanhempainyhdistys? Mikä on yhdistyksen rooli kuntanne/koulunne/päiväkotinne kielikylpyopetuksessa?
9. Mitä mieltä olette kuntanne/koulunne/päiväkotinne kielikylpytoiminnasta yleisesti? Mitä mieltä olette tarjonnan laajuudesta? Mitä haluaisitte muuttaa?
10. Mitä mieltä olette siitä kielikylpytoiminnasta, johon oma lapsenne osallistuu?
11. Miten arvioitte tulevaisuudennäkymiä? Onko suunnitelmia esim. laajentaa tai muuten muuttaa toimintaa? Millä tavoin? Mikä on vanhempien rooli tässä?
12. Oletteko verkottuneet muiden vanhempien kanssa muualla Suomessa/ kansainvälisesti?
13. Oletteko tutustuneet kielikylpyopetuksen tutkimukseen?



**Oppilaat**

1. Miten kauan olette osallistuneet kielikylpyyn?
2. Kuka päätti siitä, että osallistutte kielikylpyyn? Miksi XX päätti, että osallistutte kielikylpyyn? Mitä mieltä olette tästä päätöksestä?
3. Mikä kielikylvyssä on hyvää? Miksi?
4. Mikä kielikylvyssä on haastavaa? Miksi?
5. Mitä kielikylvyssä pitäisi muuttaa? Miksi?
6. Tarjotaanko kielikylpyä kaikille halukkaille? Miksi ei?
7. Kenelle kielikylpy mielestänne sopii ja kenelle se ei sovi? Miksi se sopii juuri näille ja ei toisille?
8. Millaisia valmiuksia kielikylpy on antanut teille?
9. Millaisia kommentteja olette saaneet osallistumisesta kielikylpyyn?
10. Jos saisitte valita uudelleen, valitsisittekö kielikylvyn? Miksi/Miksi ei?

**Liite 3.****Opettajankoulutuksen haastattelukysymykset (haastattelu tehtiin ruotsiksi)**

Planerad verksamhet – Språkbadsklasslärarutbildning/ språkbadsbarntädgårdslärarutbildning

- Hurudant utbildningsprogram för tvåspråkig undervisning planerar ni att påbörja? Innehåll? Omfattning? Riktat till vem? Antagning? Vad finns det för jobb efter utbildning?
- Varför påbörjar ni just denna utbildning?
- Varifrån togs initiativet att påbörja utbildningen?
- Vad anser ni är styrkorna med den planerade utbildningen?
- Vilka utmaningar tror ni att ni stöter på gällande den planerade utbildningen?
- När är det planerat att utbildningen ska börja och hur länge planeras den hålla på?
- Kommer ni att ordna fortbildning? Innehåll? Omfattning? För vem?

**Nuvarande verksamhet - språkbadskurser för barntädgårdslärarstuderande**

- Kan ni berätta om studiehelheten för språkbad vid barntädgårdslärarutbildningen? Innehåll? Omfattning? Till vem? Antagning? Hur många har deltagit?
- Varför just detta innehåll och denna omfattning?
- Varför påbörjades studiehelheten?
- Vems initiativ var det att starta studiehelheten?
- Studiehelhetens styrkor?
- Hur väl svarar studiehelheten på språkbadets behov?
- Hurudan feedback har man fått för studiehelheten?
- Hur ser framtiden ut för studiehelheten? Utvidgas? minskar? hur länge pågår den?

- Vilka faktorer inverkar på studiehelhetens framtid och på vilket sätt?
- Vad är de största utmaningarna för studiehelheten?
- hur ser ni på utvecklingen av språkbudet?
- Ordnar ni också fortbildning? Innehåll? Omfattning? För vem?